

Datum: 2023-10-19

Tid: 17:00

Plats: Bollebygdskolans matsal

Ordförande

Emma Isfeldt (S)

1. Utdelning av kulturstipendium 17:00
Ärendet i korthet
I våras beslutade utbildningsnämnden att Boy Konsthall och systrarna Östebro tilldelas årets kulturstipendium. Enligt reglementet så ska detta stipendium delas ut på ett fullmäktigemöte under hösten.
2. Upprop
3. Val av protokollsjusterare
Ärendet i korthet
Förslag digital signering: Torsdag 26 oktober kl 17. Föreslagna justerare: Ulf Rapp (S), Rose-Marie Grune (MP), ersättare Michael Plogell (FR).
4. Meddelanden
Anmälningar
  - KS2328918 KS2023/1-41 Protokoll Södra Älvsborgs Räddningstjänstförbund (SÄRF) 2023-09-01
  - KS2328941 KS2023/1-43 Gryaab delårsrapport augusti och måluppföljning m.m.
  - SBN2342773 SBN2023/132-4 §134 SBN Medborgarförslag om att låta skogsområdet i Erikstorp vara kvar
  - KS2328950 KS2023/1-45 Protokoll Gryaab styrelsesammanträde 2023-09-22
  - KS2328949 KS2023/1-44 Protokoll Gryaab styrelsesammanträde 2023-06-15
  - KS2328952 KS2023/1-46 Delårsrapport augusti 2023, samhällsbyggnadsnämnden,(SBN2023116)
  - KS2328953 KS2023/1-47 Delårsrapport 2023 Socialnämnden(SN2023119)
  - KS2328997 KS2023/214-2 Delårsrapport augusti 2023, kommunstyrelsen
  - KS2329007 KS2023/214-3 §157 KS Delårsrapport augusti 2023, kommunstyrelsen
  - UN235520 UN2023/282-2 Delårsrapport 2023 Utbildningsnämnden
5. Inkommet medborgarförslag: Medborgarförslag om surfplattor till seniorer i Bollebygds kommun
KS2023/243
6. Inkommet medborgarförslag: Medborgarförslag om bullerdämpande skydd vid riksväg 40, motorvägsbron över Nolån.
KS2023/247
7. Inkommen motion: Motion (V) om framtida utbyte av kommunens sopkärl
KS2023/225

8. Revisionsrapport: Granskning av informationssäkerhet i Bollebygds kommun - information KS2023/107 Jan-Åke Andersson (S), vice ordförande revisionen och Margareta Almqvist-Malmsjö (M), revisor

Sammanfattning

Information från revisionen om revisionsrapport samt svar från KS.

9. Revisionsrapport: Grundläggande granskning - information KS2023/105 "-"

Sammanfattning

Information från revisionen om revisionsrapport samt svar från SBN, UN och SN.

10. Revisionsrapport: Granskning av delårsrapport 2023 för Bollebygds kommun KS2023/246 "-"

11. Delårsrapport augusti 2023, Bollebygds kommun KS2023/160

Sammanfattning

Not: Nämndernas och kommunstyrelsens delårsrapporter finns under punkten Meddelanden.

12. Revidering av styrmodell för Bollebygds kommun KS2023/218 Daniel Aronsson, ekonomichef

13. Begäran från Bollebo om avyttrande av fastighet Örlid 1:73, Olsfors KS2023/179

14. Redovisning av obesvarade motioner, hösten 2023 KS2023/79

15. Sammanträdesplan 2024 för kommunfullmäktige KS2023/169

16. Befrielse från uppdrag som ledamot (C) i kommunfullmäktige KS2022/212

17. Befrielse från uppdrag som ledamot (C), samt kompletteringsval, i kommunstyrelsen KS2022/231

18. Befrielse från uppdrag som ersättare (C), samt kompletteringsval, i val- och arvodesberedningen
KS2023/233

19. Befrielse från uppdrag (M) som ledamot och ordförande, samt kompletteringsval, i utbildningsnämnden
KS2022/232

20. Befrielse från uppdrag som ordförande i kommunrevisionen
KS2022/230

21. Fråga (SD) till kommunstyrelsens ordförande om flaggning av Israels flagga
KS2023/255

5. Inkommet medborgarförslag:
Medborgarförslag om surfplattor till seniorer i
Bollebygds kommun KS2023/243

Från: [REDACTED]

Skickat: den 27 september 2023 16:54

Till: Funktionsadress Webbredaktionen <Webbredaktionen@bollebygd.se>

Ämne: Medborgarförslag - Surfplattor till seniorer i Bollebygds kommun

Du får inte e-post ofta från [REDACTED]

I dagarna har vi hört om att det är problem för papperstidningar och att många ute i landet kommer att bli utan tidning framöver. Kostar för mycket att distribuera papperstidningar. Har nu även fått information om att det händer i Bollebygd och till personer som bor centralt i Bollebygd.

Har även läst att i Borås kommun kan man som senior få möjlighet att låna E-plattor från kommunen. Detta som ett sätt att få ta till sig information från kommunen, läsa tidning och samtidigt få möjlighet att följa med i IT tekniken och dess utveckling.

Jag föreslår att man i Bollebygds kommun ger möjlighet till seniorer att låna E-plattor enligt modell som man har i Borås kommun.

Helene Hansson

[REDACTED]
[REDACTED]
[REDACTED]

6. Inkommet medborgarförslag:
Medborgarförslag om bullerdämpande skydd
vid riksväg 40, motorvägsbron över Nolån.
KS2023/247

Här skriver du rubriken på ditt medborgarförslag

bullerskydd

Här beskriver du ditt medborgarförslag

R40,s motorvägsbron över Nolån och vår vackra dalgång är pga hög och bullrande trafik samt dalgångens sträckning ett stort bullerproblem. Speciellt vid sydvästvind,vilket ju är det vanligaste,en stor bullerkälla som sprids kilometervis. I tex Tyskland och Polen finns alltid bullerskydd vid liknande förhållanden. Föreslår att kommunen verkar för att bullerdämpande skydd kommer till stånd. Vänligen Mats Östebo [REDACTED]
[REDACTED]

Här motiverar du varför kommunen ska genomföra ditt förslag

Det är välkänt att trafikbuller är mkt störande vilket i detta fall förstärks av områdets geografi.

Dina kontaktuppgifter

Förnamn	mats
Efternamn	östebo
E-post	[REDACTED]
Telefon	[REDACTED]
Adress	[REDACTED]
Postnummer	[REDACTED]
Ort	[REDACTED]

---

7. Inkommen motion: Motion (V) om framtida utbyte av kommunens sopkärl KS2023/225

Motion till kommunfullmäktige i Bollebygd gällande framtida utbyte av kommunens sopkärl

Inom 2 - 3 år kommer alla sopkärl att bytas ut då det är beslutat att vi skall övergå till mer hushållsnära sophantering/sortering precis som övriga landet.

Tusentals sopkärl skall då bytas ut och förstöras med förmodligen medföljande ganska stora kostnader som inte genererar något tillbaka.

Dessutom så är det ju miljömässigt oförsvarbart att förstöra kärl som kan användas till så mycket annat i många år, tex att samla regnvatten i, vilket kan bli en nödvändighet i den framtida miljöförändring som vi lever i just nu.

Förslag

Vänsterpartiet Bollebygd föreslår att istället för att förstöra stort antal fullt användbara kärl, skall vi erbjuda kommunens invånare att köpa kärnen till självkostnadspris.

Priset skall då motsvara kostnader för den eventuella hantering vid uppsamling och ersättning för återvinning som kan uppstå. Det skall bli attraktivt och möjligt för vem som helst att köpa ett eller fler kärl.

Detta kommer förhoppningsvis att generera mindre arbete och kostnader för kommunen.

För Vänsterpartiet Bollebygd 2023-09-10

Ralf Lindberg

Tomas Ridell

Barbro Ridell

8. Revisionsrapport: Granskning av informationssäkerhet i Bollebygds kommun - information KS2023/107

BOLLEBYGDS
KOMMUN

Revisorerna

2023-04-21

Till
Kommunstyrelsen
Kommunfullmäktiges presidium, för
kännedom

Granskning av informationssäkerhet

PwC har på uppdrag av de förtroendevalda revisorerna i Bollebygds kommun genomfört en granskning av kommunens styrning av informationssäkerhetsarbetet.

Granskningens syfte är att bedöma om kommunstyrelsen säkerställer att styrningen av informationssäkerhetsarbetet är ändamålsenlig och om detta sker med tillräcklig intern kontroll.

Utifrån genomförd granskning är vår samlade bedömning att kommunstyrelsen **inte helt** säkerställer en ändamålsenlig styrning och att tillräcklig uppföljning och intern kontroll **ej sker**.

Efter genomförd granskning rekommenderas kommunstyrelsen att vidta åtgärder för att stärka kommunens ledning, styrning och uppföljning av informationssäkerhetsarbetet. Konkretiserade rekommendationer framgår av bifogad rapport.

Kommunens revisorer beslutade den 21 april 2023 att överlämna ovan rubricerad rapport till kommunstyrelsen. Kommunens revisorer önskar svar från kommunstyrelsen om vilka åtgärder som kommer att vidtas med anledning av vad som framkommer i rapporten samt dess rekommendationer senast den 30 augusti 2023.

KOMMUNENS REVISORER

Jan-Åke Andersson
Ordförande

Margaretha Almqvist-Malmsjö
Vice ordförande

Bollebygds kommun

Granskning av informationssäkerhet

April 2023

Uppdragsledare: Marie Lindblad, marie.lindblad@pwc.com
Projektledare: Charlotte Arnell, charlotte.arnell@pwc.com
Projektmedlem: Markus Månsson, markus.maansson@pwc.com

Innehållsförteckning

3	Sammanfattning
4	Rekommendationer
5-6	Inledning <ul style="list-style-type: none"> - Bakgrund - Syfte och revisionsfrågor - Revisionskriterier - Metod
7-11	Granskningsresultat <ul style="list-style-type: none"> - Finns ändamålsenlig styrande informationssäkerhetsdokumentation? - Finns en informationssäkerhetsorganisation med tydlig roll- och ansvarsfördelning? - Sker uppföljningen av informationssäkerhetsarbetet på ett ändamålsenligt sätt? - Finns ett ändamålsenligt ledningssystem för informationssäkerhet?
12-14	Samlad bedömning
15-16	Bilagor

Sammanfattning

PwC har på uppdrag av de förtroendevalda revisorerna i Bollebygds kommun genomfört en granskning av kommunens styrning av informationssäkerhetsarbetet. Granskningens syfte är att bedöma om kommunstyrelsen säkerställer att styrningen av informationssäkerhetsarbetet är ändamålsenlig och om detta sker med tillräcklig intern kontroll.

Utifrån genomförd granskning är vår samlade bedömning att kommunstyrelsen **inte helt** säkerställer en ändamålsenlig styrning och att tillräcklig uppföljning och intern kontroll **ej sker**.

Granskningen har utgått från fyra revisionsfrågor. Nedan anges bedömning för respektive revisionsfråga. För fullständiga bedömningar se respektive revisionsfråga i rapporten samt det avslutande avsnittet "Samlad bedömning".

Revisionsfrågor	Bedömning
Finns ändamålsenlig styrande informationssäkerhetsdokumentation?	Delvis
Finns en informationssäkerhetsorganisation med tydlig roll- och ansvarsfördelning?	Delvis
Sker uppföljningen av informationssäkerhetsarbetet på ett ändamålsenligt sätt?	Nej
Finns ett ändamålsenligt ledningssystem för informationssäkerhet?	Nej

Rekommendationer

Efter genomförd granskning rekommenderar vi kommunstyrelsen att vidta åtgärder för att stärka kommunens ledning, styrning och uppföljning av informationssäkerhetsarbetet. Nedan redovisas konkretiserade rekommendationer:

- ❖ De nu gällande dokumenten policy och riktlinje för informationssäkerhet och dataskydd bör kompletteras och i vissa delar konkretiseras för att bli ändamålsenliga. Detta exempelvis för områden som kontinuitetsplanering, behörighetshantering, informationsklassning, riskhantering och incidenthantering. De styrande dokumenten bör sedan implementeras och förankras i verksamheterna.
- ❖ Tydliggör roller och ansvar (inkl. mandat) för arbetet med informationssäkerhet. Detta bör finnas dokumenterat på en övergripande nivå i antingen policyn eller riktlinjen för informationssäkerhet och dataskydd, och sedan konkretiseras i underliggande dokument (exempelvis i en instruktion).
- ❖ Säkerställ att arbetet med att identifiera och klassa information fortskrider samt färdigställs. Adekvata säkerhetsåtgärder i linje med genomförd informationsklassning bör även identifieras och implementeras.
- ❖ Säkerställ att riskanalyser avseende informationssäkerhet genomförs och att skyddsåtgärder vidtas för att skydda information, verksamhet, IT-system, processer och motsvarande.
- ❖ Riskanalyserna och informationsklassningarna bör i större utsträckning vara styrande för det operativa IT-arbetet, både i den centrala förvaltningen och i övriga verksamheter. Exempel på sådan styrning kan vara checklistor för hur införskaffandet av ett nytt IT-verktyg ska gå till eller fastslagna beslutsprocesser för olika former av förändringar kopplat till IT-miljö och IT-verktyg.
- ❖ Fortsätt arbetet med att etablera och färdigställa kontinuitetsplaner för kritiska delar av verksamheten. Återställningsplaner för kritiska system bör etableras samt testas på regelbunden basis.
- ❖ Säkerställ att en systematisk uppföljning av arbetet med informationssäkerhet upprättas och genomförs på regelbunden basis. Uppföljningen behöver vara förankrad både i tjänstemannaorganisationen, och formaliserad genom exempelvis återrapportering till kommunstyrelse.

1

Inledning

Inledning

Bakgrund

Kommuner har ett av det svenska samhällets mest komplexa uppdrag, detta då en stor del av den samhällsviktiga verksamheten räknas till deras ansvarsområde. Brister i hantering av information inom dessa verksamheter kan leda till försämrat förtroende för både den enskilda aktören men även samhället i stort. I de flesta fall är även verksamheterna mer eller mindre beroende av information, oftast i digital form, för att kunna klara sitt uppdrag. Informationen som en kommun ansvarar för är dessutom en tillgång med ett betydande ekonomiskt värde. Det innebär att det finns starka ekonomiska och strategiska skäl att säkerställa ett ändamålsenligt skydd för informationen.

Det övergripande syftet med informationssäkerhet är att säkerställa att information för medarbetare, medborgare och andra intressenter hanteras så att tillgänglighet, riktighet, konfidentialitet och spårbarhet kan säkerställas. Ett proaktivt informationssäkerhetsarbete är en förutsättning för en effektiv och korrekt informationshantering, vilket i sin tur skapar förtroende både internt och externt samt är en förutsättning för att organisationen ska kunna leverera ett fullgott skydd.

Revisorerna har utifrån sin riskanalys beslutat att granska informationssäkerhetsarbetet.

Syfte och revisionsfrågor

Granskningens syfte är att bedöma om kommunstyrelsen säkerställer att styrningen av informationssäkerhetsarbetet är ändamålsenlig och om detta sker med tillräcklig intern kontroll.

Granskningen besvaras med följande revisionsfrågor:

Revisionsfrågor:

1. Finns ändamålsenlig styrande informationssäkerhetsdokumentation?
2. Finns en informationssäkerhetsorganisation med tydlig roll- och ansvarsfördelning?
3. Sker uppföljningen av informationssäkerhetsarbetet på ett ändamålsenligt sätt?
4. Finns ett ändamålsenligt ledningssystem för informationssäkerhet?

Revisionskriterier

- Kommunallagen
- Offentlighet- och sekretesslagen och annan relevant sekretesslagstiftning
- Den allmänna dataskyddsförordningen (GDPR) och annan relevant dataskyddslagstiftning
- NIS-direktivet med tillhörande relevant lagstiftning
- Övriga föreskrifter, allmänna råd och standarder avseende informationssäkerhet från ex. Myndigheten för samhällsskydd och beredskap samt Integritetsskyddsmyndigheten

Metod

Granskningen sker genom studier av styrdokument, beslut och beslutsunderlag samt ett mindre antal samtal/intervjuer med nyckelpersoner. De funktioner som intervjuats inom ramen för granskningen är följande:

- Informationssäkerhetssamordnare
- IT-samordnare
- Kommundirektör

De intervjuade har getts möjlighet att faktagranska denna rapport.

2

Granskningsresultat

Revisionsfråga 1: Finns ändamålsenlig styrande informationssäkerhetsdokumentation?

Iakttagelser

Av granskningen framgår att en policy för informationssäkerhet och dataskydd för Bollebygds kommun finns etablerad och antagen av kommunfullmäktige. Dokumentet antogs i maj 2022 och innehåller kommunens viljeinriktning och övergripande principer gällande informationssäkerhetsarbetet och personuppgiftshandlingen i kommunen.

Utöver policyn har kommunen även antagit en riktlinje för informationssäkerhet, en digitaliseringsstrategi (där informationssäkerhet är med som ett perspektiv) samt en rutin för hantering av personuppgiftsincidenter. Riktlinjen innehåller exempelvis styrande principer avseende informationsklassning samt mål för arbetet med informationssäkerhet. Både policy, riktlinje och rutinen är relativt övergripande, även avseende konkreta, operativa frågor. Rutinen innehåller bland annat följande skrivning "Informationssäkerhetsansvarig och ansvarig chef för den verksamhet där incidenten skett tar ansvar i frågan och minimerar skadan" men det framgår inte hur eller vilken funktion som faktiskt ansvarar för att utreda och ta beslut om anmälan av incidenten.

Det saknas styrande principer och dokument för flera områden, såsom behörighetshandling, incidenthantering, riskhantering och kontinuitetshandling. Detta är viktiga områden att få på plats för att uppnå ett ändamålsenligt arbete med informationssäkerhet. Vid intervjuerna framgår att det finns en medvetenhet om detta, och att kommunen arbetar stegvis för att etablera fler styrande dokument.

I policy för informationssäkerhet anges att förvaltningarna har till ansvar att arbeta fram egna rutiner för arbetet med informationssäkerhet. Under intervju framgår att rutiner ännu inte har etablerats inom förvaltningarna, men att detta arbete nyligen har påbörjats.

Bedömning

Delvis

Bedömningen baseras på att:

- Informationssäkerhetspolicy och riktlinje för informationssäkerhet finns antagna.
- Ändamålsenliga riktlinjer och instruktioner avseende exempelvis behörighetshandling, incidenthantering, klassning av information, kontinuitetshandling och riskhantering saknas.
- Det finns en avsaknad av ändamålsenliga instruktioner och rutiner relaterat till informationssäkerhet på förvaltningarna.
- De existerande styrande dokumenten är i vissa delar alltför otydliga för att utgöra effektiva styrande dokument. Åtminstone så länge de inte kompletteras av tydliga och konkreta instruktioner och beskrivningar för det operativa arbetet.

Avsaknaden av ändamålsenliga riktlinjer och instruktioner på en operativ nivå medför risk att det blir otydligt vad som ska göras för att uppfylla viljeyttringen i kommunens informationssäkerhetspolicy. Detta medför i sin tur risk för att det uppstår brister i kommunens operativa arbete med informationssäkerhet.

Revisionsfråga 2: Finns en informationssäkerhetsorganisation med tydlig roll- och ansvarsfördelning?

Iakttagelser

I kommunens policy för informationssäkerhet beskrivs fördelning av roller och ansvar i arbetet med informationssäkerhet på en övergripande nivå. Ansvaret anges för kommunfullmäktige, kommunstyrelsen och för nämnder/förvaltningar. Kommunen har en informationssäkerhetssamordnare utsedd i kommunen som har en central roll i att driva arbetet med informationssäkerhet. Beskrivning av ansvaret för denna roll saknas dock i de styrande dokumenten.

I policyn anges att nämnder med förvaltning ansvarar för informationsägarskapet inom ramen för sina verksamheter och att informationsägaren har det yttersta ansvaret för sin information. Under intervjuer framgår att det finns ett behov av att tydliggöra ansvaret för informationsägare i kommunen, vilket är roller som innehas av förvaltningscheferna. Det finns även ett behov av att stärka förvaltningarnas ägarskap avseende arbetet med informationssäkerhet.

Under intervjuer framgår att det finns en otydlighet avseende vem som har det övergripande ansvaret för att styra, bedriva och utveckla arbetet med IT-säkerhet på tjänstemannanivå. Kommunen saknar även en modell för systemförvaltning, även om det finns utsedda systemägare. Ansvaret för systemägare ur ett informationssäkerhetsperspektiv saknas dock i policyn för informationssäkerhet.

Bedömning

Delvis

Bedömningen baseras på att:

- En övergripande beskrivning av roller och ansvar finns i policyn för informationssäkerhet.
- Det finns en informationssäkerhetssamordnare utsedd på kommunövergripande nivå.
- Beskrivning av ansvar saknas för exempelvis kommundirektör, informationssäkerhetssamordnare och systemägare.
- Det saknas tydlighet avseende vad "informationsägarskap" konkret innebär, och vilka aktiviteter och åtgärder som förväntas av informationsägaren.
- Det finns en viss otydlighet avseende vem som har det övergripande ansvaret för att styra, bedriva och utveckla arbetet med IT-säkerhet på tjänstemannanivå.
- Kommunstyrelsens delegationsordning saknar delegation avseende IT-förvaltning, incidenter och andra frågor relaterade till informationssäkerhet, både på operativ och strategisk nivå.

Revisionsfråga 3: Sker uppföljningen av informationssäkerhetsarbetet på ett ändamålsenligt sätt?

Iakttagelser

I kommunens policy för informationssäkerhet och dataskydd anges att efterlevnaden av informationssäkerhetspolicyn och riktlinjer för informationssäkerhet regelbundet ska följas upp. Även i riktlinjerna för informationssäkerhet anges målsättningen att informationssäkerheten som en del av den ordinarie verksamhetsredovisningen ska följas upp på central nivå och inom respektive nämnd. Vidare anges det i policyn att Informationssäkerhetssamordnare en gång per år ska rapportera läge och status gällande informationssäkerhet till kommunstyrelsen.

Under intervju framgår att uppföljning av verksamheternas arbete med informationssäkerhet inte följs upp, varken på central nivå eller inom respektive nämnd/förvaltning. Det framgår även att informationssäkerhetssamordnaren ännu inte har rapporterat läge och status avseende informationssäkerhet till kommunstyrelsen.

Kommunens informationssäkerhetssamordnare har regelbundna avstämningar och möten med kommundirektören för att stämma av arbetet med informationssäkerhet. Det framgår också av intervju att informationssäkerhetssamordnaren rapporterar till kommunens ledningsgrupp var sjätte vecka, exempelvis kring rapporterade incidenter.

I kommunstyrelsens internkontrollplan för 2022 ingår kontroll av röjande av känsliga personuppgifter eller sekretessuppgifter. I delårsrapporten per augusti 2022 framgår att inga incidenter har rapporterats under 2022, men att det sannolikt inte beror på att det i realiteten inte skett några incidenter utan snarare på okunskap bland kommunens medarbetare och brist på en tydlig rutin för rapportering.

Bedömning

Nej

Bedömningen baseras på att:

- Uppföljning av verksamheternas arbete med informationssäkerhet genomförs ej. Detta medför risk för att kommunens policy och riktlinje för informationssäkerhet inte efterlevs och att kommunens arbete med informationssäkerhet inte är ändamålsenligt.
- Informationssäkerhetssamordnaren har vid tidpunkten för denna granskning inte rapporterat läge och status avseende informationssäkerhet till kommunstyrelsen, så som anges i policyn..
- Det är positivt att en kontrollpunkt kopplat till informationssäkerhet finns med i internkontrollplanen. I uppföljningen konstateras inga brister, men också att detta sannolikt inte stämmer med den verkliga situationen. Det är sannolikt en korrekt iakttagelse, men det innebär också att åtgärder behöver vidtas för få vetskap om den reella statusen avseende incidenter. I annat fall är det tveksamt om kommunstyrelse har erforderlig kontroll över verksamheten och utifrån det kan ta beslut om nödvändiga åtgärder.
- Utifrån bristen på uppföljning, både inom kommunstyrelsens egna verksamhet men även i relation till övriga nämnders verksamhet, bedömer vi det som tveksamt om kommunstyrelsen lever upp till den uppsiktsplikt och överblick som stadgas i kommunallagen.

Revisionsfråga 4: Finns ett ändamålsenligt ledningssystem för informationssäkerhet?

Iakttagelser

Ett ledningssystem för informationssäkerhet (LIS) är ett stöd för hur informationssäkerhetsarbetet styrs och systematiskt bedrivs i en organisation. Ett LIS kan vara utformat på flera sätt, men vanligtvis är styrande dokument, informationssäkerhetsmål samt arbete med informationsklassning och informationssäkerhetsrisker, centrala delar i styrningen av arbetet med informationssäkerhet. För att ett LIS (exempelvis i linje med ISO 27001) ska anses vara implementerat är det viktigt att ledningssystemet är en integrerad del av organisationens processer och övergripande ledningsstruktur. Det är också viktigt att arbetet med informationssäkerhet följs upp och att ständiga förbättringar genomförs systematiskt.

Enligt kommunens policy för informationssäkerhet ska arbetet med informationssäkerhet ske med ISO 27000 som grund. Under intervjuer framgår att ett ledningssystem för informationssäkerhet inte finns implementerat, även om vissa delar är påbörjade.

Utifrån iakttagelserna i revisionsfråga 1-3 noterar vi att informationssäkerhetsarbetet inte är en del av kommunens övergripande styrningsprocesser, ett systematiskt förbättrings- och aktualitetsarbete är inte påbörjat och det sker ännu i princip ingen uppföljning.

Bedömning

Nej

Bedömningen baseras på att:

- Den samlade bedömningen av revisionsfrågorna 1-3.
- Styrande dokumentation finns endast på övergripande nivå och efterlevnaden behöver stärkas i kommunens verksamheter.
- Arbetet med informationsklassning har påbörjats, men sker inte systematiskt eller på ett etablerat sätt. Riskanalyser har ej genomförts.
- Övergripande informationssäkerhetsmål finns angivet i riktlinjerna för informationssäkerhet. Ett systematiskt arbete med att följa upp målen finns dock inte på plats.
- Uppföljning av verksamheternas arbete med informationssäkerhet genomförs ej och rapportering till kommunstyrelsen sker ej systematiskt. Avstämning mellan informationssäkerhetssamordnaren och kommundirektör och ledningsgrupp sker dock kontinuerligt.

3

Samlad bedömning

Samlad bedömning

Granskningens syfte är att bedöma om kommunstyrelsen säkerställer att styrningen av informationssäkerhetsarbetet är ändamålsenlig och om detta sker med tillräcklig intern kontroll. Utifrån genomförd granskning är vår samlade bedömning att kommunstyrelsen **delvis** säkerställer en ändamålsenlig styrning men att tillräcklig uppföljning och intern kontroll **inte sker**.

Vi noterar att arbetet med att etablera ett systematiskt arbetssätt och ett LIS är påbörjat. Vid intervjuerna noteras även en berömvärd insikt om brister avseende informationssäkerhetsarbetet och om angelägenheten av ett väl fungerande sådant arbete. Dock behöver de insikterna i högre grad konkretiseras i specifik styrning och uppföljning av området för att styrningen ska bli ändamålsenlig.

Revisionsfrågor	Bedömning
1. Finns ändamålsenlig styrande informationssäkerhetsdokumentation?	Delvis - Informationssäkerhetspolicy och riktlinje för informationssäkerhet finns antagna. Ändamålsenliga riktlinjer avseende behörighetshantering, incidenthantering, riskhantering och kontinuitetshantering saknas. Det saknas även instruktioner och rutiner relaterat till informationssäkerhet på förvaltningarna. Detta innebär att det finns viss styrande dokumentation på övergripande nivå, men dokumenterad styrning på operativ nivå saknas. Styrningen på operativ nivå är nödvändig för att informationshanteringen ska kunna ske på ett tillräckligt säkert sätt, och därför utgör avsaknaden av densamma en betydande brist.
2. Finns en informationssäkerhetsorganisation med tydlig roll- och ansvarsfördelning?	Delvis - En övergripande beskrivning av roller och ansvar finns i policyn för informationssäkerhet. Beskrivning av ansvar saknas för exempelvis kommundirektör, informationssäkerhetssamordnare och systemägare. Det är också otydligt vad de olika ansvar och rollerna konkret innebär. Sammantaget innebär detta en risk för att nödvändiga aktiviteter och åtgärder inte genomförs alls eller fördröjs.
3. Sker uppföljningen av informationssäkerhetsarbetet på ett ändamålsenligt sätt?	Nej - Uppföljning av verksamheternas arbete med informationssäkerhet genomförs i princip inte. Informations säkerhetssamordnaren har vid denna granskning inte rapporterat läge och status avseende informationssäkerhet till kommunstyrelsen. Utifrån bristen på uppföljning, både inom kommunstyrelsens egna verksamhet men även i relation till övriga nämnders verksamhet, bedömer vi det som tveksamt om kommunstyrelsen lever upp till den uppsiktsplikt och överblick som stadgas i kommunallagen.
4. Finns ett ändamålsenligt ledningssystem för informationssäkerhet?	Nej - Styrande dokumentation finns endast på övergripande nivå och efterlevnaden behöver stärkas i kommunens verksamheter. Arbetet med informationsklassning har påbörjats, men har ej färdigställts. Riskanalyser har ej genomförts. Systematisk uppföljning av arbetet med informationssäkerhet sker ej på ett ändamålsenligt sätt.

Denna rapport har upprättats av Öhrlings PricewaterhouseCoopers AB (org nr 556029-6740) (PwC) på uppdrag av Bollebygds kommun enligt de villkor och under de förutsättningar som framgår av projektplan från den 21 oktober 2022. PwC ansvarar inte utan särskilt åtagande, gentemot annan som tar del av och förlitar sig på hela eller delar av denna rapport.

2023-04-21

Marie Lindblad

Charlotte Arnell

Uppdragsledare

Projektledare

4

Bilagor

Granskad dokumentation

Dokument	Beslutad
Policy för informationssäkerhet och dataskydd	2022-05-05, KF § 49
Riktlinjer för informationssäkerhet och dataskydd	2022-06-14, KS § 139
Beslutad rutin vid personuppgiftsincident	2022-10-11, fastställd av kommundirektör
Digitaliseringsstrategi	2018-06-14, KF § 65
Delårsrapport augusti 2022, kommunstyrelsen	2022-09-27, KS § 192
Verksamhetsplan och budget 2022 för kommunstyrelsen	2022-01-25 KS § 15
Handlingsplan för informationssäkerhet och dataskydd i Bollebygds kommun	Endast utkast, ej beslutat

§139

KS2023/107

Svar på revisionsrapport: granskning av informationssäkerhet i Bollebygds kommun

Beslut

Kommunstyrelsen antar förslag till yttrande daterat 2023-08-29 och översänder det till kommunrevisionen som svar på revisionsrapport.

Ärendet

Öhrlings Pricewaterhousecoopers AB (PwC) fick på uppdrag av de förtroendevalda revisorerna i Bollebygds kommun att genomföra en granskning av kommunens styrning av informationssäkerhetsarbetet. Granskningens syfte var att bedöma om kommunstyrelsen säkerställer styrningen av informationssäkerhetsarbetet och det sker med tillräcklig intern kontroll. Ett proaktivt informationssäkerhetsarbete är en utgångspunkt för en verksam och riktig informationshantering. Detta skapar förtroende både internt och externt samt är en förutsättning för att organisationen ska kunna leverera ett fullgott skydd. Informationssäkerhet medför kostnader för kommunen och dess förvaltningar. Så som arbetet idag är organiserat och upplagt medför det inga ytterligare kostnader, men det är troligt att framöver kommer behov av ytterligare medel. Det är svårt att definiera hur stor den kostnaden kommer vara, men att bedriva ett proaktivt arbete kommer att vara billigare än vad kostnaderna skulle bli vid en incident.

PwC har i sin bedömning sett att arbetet med att etablera ett systematiskt arbetssätt och ett ledningssystem för informationssäkerhet, (LIS) är påbörjat. Styrande dokument behöver kompletteras och/eller förtydligas, beskrivning av roller och ansvar finns i policyn, men en beskrivning av ansvar saknas för betydande roller i organisationen. Uppföljning av verksamheternas arbete med informationssäkerhet genomförs inte i den omfattning som lagar och förordningar säger. Styrande dokument finns på en övergripande nivå och efterlevnaden behöver stärkas i kommunens verksamheter.

Förslag till beslut

Arbetsutskottets förslag till kommunstyrelsen

Kommunstyrelsen antar förslag till yttrande daterat 2023-08-29 och översänder det till kommunrevisionen som svar på revisionsrapport.

Beslutsgång

Ordföranden frågar om förslag till beslut kan antas och finner att så sker.

Beslutsunderlag

- §102 KSAU Svar på revisionsrapport: granskning av informationssäkerhet i Bollebygds kommun
- Svar på revisionsrapport om granskning av informationssäkerhet
- signerat missiv informationssäkerhet
- Rapport granskning av informationssäkerhet, Bollebygds kommun, slutversion
- Revisionsrapport; Granskning av informationssäkerhet - yttrande

Skickas till

Valda revisorer

Paragrafen är justerad

Kommunstyrelsen

Ulf Aspelin | Informationssäkerhetssamordnare
0734-64 70 27 | ulf.aspelin@bollebygd.se

Dnr : **KS2023/107-6**

Revisionen

Revisionsrapport; Granskning av informationssäkerhet - yttrande

Sammanfattning av ärendet

Öhrlings Pricewaterhousecoopers AB (PwC) fick i uppdrag av de förtroendevalda revisorerna i Bollebygds kommun, att genomföra en granskning av kommunens styrning av informationssäkerhetsarbetet.

Syftet med granskningen var att bedöma hur kommunstyrelsen säkerställer styrningen av informationssäkerhetsarbetet och om det sker med tillräcklig intern kontroll.

Granskningen har gått till genom att läsa och granska styrdokument, beslut och beslutsunderlag samt samtal/intervjuer med kommundirektören, IT-samordnaren och informationssäkerhetssamordnaren.

PwC:s bedömning är att kommunstyrelsen inte helt säkerställer den styrning och uppföljningen av informationssäkerhetsarbetet, samt den interna kontrollen av densamma som förväntas.

Granskning har utgått från fyra frågor, som var och en fått en bedömning av hur kommunen uppfyller dessa. Frågorna var;

- Finns ändamålsenlig styrande informationssäkerhetsdokumentation? Delvis uppfyllt
- Finns en informationssäkerhetsorganisation med tydlig roll- och ansvarsfördelning? Delvis uppfyllt
- Sker uppföljningen av informationssäkerhetsarbetet på ett ändamålsenligt sätt? Ej uppfyllt
- Finns ett ändamålsenligt ledningssystem för informationssäkerhet? Ej uppfyllt

PwC rekommenderar efter den genomförda granskningen att kommunstyrelsen genomför följande uppdrag för att stärka kommunens systematiska informationssäkerhetsarbete.

Nedan redovisas rekommendationer:

- Policy och riktlinjer bör kompletteras och konkretiseras för att bli ändamålsenliga.
- Tydliggöra roller och ansvar.
- Identifiera och klassa information.
- Genomföra riskanalyser.
- Riskanalyserna och informationsklassningarna bör vara styrande för det operativa IT-arbetet
- Etablera och färdigställa kontinuitetsplaner för kritiska delar av verksamheten.
- En systematisk och årlig uppföljning av kommunens och förvaltningarnas informationssäkerhetsarbete.

Yttrande

Kommunstyrelsen svarar följande:

Att arbeta med de sju rekommendationerna samtidigt kommer att vara svårt, därför föreslår kommunstyrelsen en följande prioritering av arbetet med rekommendationerna;

1. En systematisk och årlig uppföljning av kommunens och förvaltningarnas informationssäkerhetsarbete.

Vi har idag ett pågående arbete och vi kommer vidareutveckla vårt systematiska informationssäkerhetsarbete ska anpassas för verksamhetens förutsättningar och finnas med som en del i verksamhetsplanen. Detta arbete ska vara en del av kommunens och förvaltningarnas årshjulen utifrån behov, och vara integrerat till 2023.

Systematiskt informationssäkerhetsarbete är att arbeta förebyggande och att kontinuerligt anpassa skyddet utifrån organisationens behov och risker. Det handlar även om att förhindra att vår information läcker ut, förvanskas eller förstörs. Som stöd i detta arbete används material från Myndigheten för Samhällsskydd och Beredskap (MSB); www.informationsakerhet.se

Arbetet kommer starta under hösten 2023 och vara del i kommunens säkerhetsarbete från januari 2025.

1. Identifiera och klassa information.

Informationsklassning är ett tillvägagångssätt som hjälper kommunens verksamheter att välja rätt åtgärder för att skydda sin information. Att identifiera förvaltningarnas information och sedan klassa den har påbörjats, men sker inte systematiskt eller etablerat.

Som stöd i detta arbete kommer SKR:s verktyg KLASSA v4 användas. Informationsklassning är en metod som hjälper verksamheten att välja rätt åtgärder för att skydda information.

Arbetet kommer starta under hösten 2023.

2. Genomföra riskanalyser.

Riskanalyser kommer att göras för att förstå vilka händelser som kan påverka våra verksamhetssystem negativt, vilka konsekvenser det får och hur sannolikt det är att det händer. Resultatet från analysen blir att införa åtgärder som tar bort, minskar eller minskar konsekvensen om den inträffar. Vi kan under vissa omständigheter välja att acceptera risken som den är. De identifierade riskerna tas fram genom en systematisk process.

Arbetet kommer starta senast kvartal 2 2024 och beräknas vara klart i december 2024

3. Riskanalyserna och informationsklassningarna bör vara styrande för det operativa IT-arbetet.

Framtagande och införande av ett Ledningssystem för informationssäkerhet (LIS) som är ett stöd för hur informationssäkerhetsarbetet styrs i verksamheter med policy, riktlinjer och rutiner. Syftet med LIS är att bedöma informationens värde och känslighet. Informationsklassning och riskanalys är de fundamentala komponenterna i detta sammanhang.

Klart i Q1 2025.

4. Etablera och färdigställa kontinuitetsplaner för kritiska delar av verksamheten.

Vi har ett pågående arbete med kontinuitetsplaner. Detta arbete är ständigt pågående och utvecklas hela tiden. Arbetet ingår i vårt Risk och Sårbarhetsanalysarbete, RSA. Arbetet börjar med att identifiera vilka delar av verksamheten som är mest kritisk och behöver fungera oavsett störning.

Beräknas vara klart Q1 2024.

5. Policy och riktlinjer bör kompletteras och konkretiseras för att bli ändamålsenliga.

Förvaltningarnas arbete med att skapa sina rutiner för sitt arbete med informationssäkerhet och dataskydd har slutförts hos en förvaltning och till vissa delar påbörjats under 2023, där förvaltningscheferna beslutar om rutinen i samverkan med sina chefer.

Arbetet klart december 2023

6. Tydliggöra roller och ansvar.

Grundprincipen är att ansvaret för informationssäkerhetsarbetet ska följa det ordinarie verksamhetsansvaret. Detta gäller ända från ledning ner till enskilda medarbetare. Denna princip innebär att den person som är ansvarig för ett visst verksamhetsområde också är ansvarig för informationssäkerheten inom det specifika området.

Alla medarbetare inom verksamheten har ett ansvar för verksamhetens informationssäkerhet. Därtill följer ett särskilt ansvar kopplat till roller och för olika yrkeskategorier.

I förvaltningarnas rutindokument finns alla roller beskrivna och vilket ansvar som vilar på rollen.

Klart december 2023.

Samlad bedömning

Syftet med granskningen har varit att bedöma om kommunstyrelsen säkerställer att styrningen av informationssäkerhetsarbetet är ändamålsenlig och om detta sker med tillräcklig intern kontroll. PwC bedömning är att kommunstyrelsen delvis säkerställer en ändamålsenlig styrning men att tillräcklig uppföljning och intern kontroll inte sker.

PwC har sett att arbetet med att införa ett systematiskt arbetssätt och ett LIS är påbörjat. De noterade även en berömvärd insikt om brister avseende informationssäkerhetsarbetet och om angelägenheten av ett väl fungerande sådant arbete. Dessa insikter ska konkretiseras i specifik styrning och uppföljning av området för att styrningen ska bli ändamålsenlig.

BOLLEBYGDS KOMMUN
Kommunstyrelsen

Ulf Rapp
Ordförande

Monica Holmgren
Förvaltningschef

Denna skrivelse har godkänts digitalt och saknar därför namnunderskrifter.

9. Revisionsrapport: Grundläggande granskning - information KS2023/105

BOLLEBYGDS
KOMMUN

Revisorerna

2023-04-21

Till
Socialnämnden
Utbildningsnämnden
Samhällsbyggnadsnämnden
Kommunstyrelsen, för kännedom
Kommunfullmäktiges presidium, för
kännedom

Grundläggande granskning 2022

PwC har på uppdrag av de förtroendevalda revisorerna i Bollebygds kommun genomfört grundläggande granskning av kommunstyrelsen, socialnämnden, utbildningsnämnden och samhällsbyggnadsnämnden.

Kommunstyrelsen och nämnderna ska förvalta och genomföra verksamheten i enlighet med fullmäktiges uppdrag, lagar och föreskrifter. För att fullgöra uppdraget måste respektive organ bygga upp system och rutiner för styrning, uppföljning, kontroll och rapportering samt säkerställa att dessa rutiner tillämpas på avsett sätt. En bristfällig styrning och kontroll kan riskera att verksamheten inte bedrivs och utvecklas på avsett sätt.

Syftet med den översiktliga granskningen är att ge kommunens revisorer ett underlag till uttalande i revisionsberättelse. Följande övergripande revisionsfråga ska besvaras: *Har kommunstyrelsens och nämndernas förvaltning skett på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt samt med tillräcklig intern kontroll?*

Granskningen omfattar följande granskningsområden:

1. Styrning, kontroll och åtgärder.
2. Måluppfyllelse för verksamheten.
3. Måluppfyllelse för ekonomin
4. Internkontroll

Utifrån genomförd granskning gör vi följande bedömningar:

Granskningsområde	KS	UN	SBN	SN
Ändamålsenlighet	Gul	Gul	Gul	Gul
Ekonomiskt tillfredsställande	Grön	Grön	Röd	Grön
Intern kontroll	Grön	Grön	Grön	Grön

Efter genomförd granskning lämnas några riktade rekommendationer till

utbildningsnämnd, samhällsbyggnadsnämnd och socialnämnd:

- Säkerställ att tillräckliga och tydliga åtgärder vidtas vid rapportering om bristande måluppfyllelse.

utbildningsnämnden:

- Säkerställ att internkontrollplanen är heltäckande, det vill säga omfattar förekommande risker av olika slag.
- Säkerställ att åtgärder vidtas om behov föreligger vid uppföljning av internkontrollplanen.

Kommunens revisorer beslutade den 21 april 2023 att överlämna ovan rubricerad rapport till kommunstyrelsen, socialnämnden, utbildningsnämnden och samhällsbyggnadsnämnden. Kommunens revisorer önskar svar från nämnderna om vilka åtgärder som kommer att vidtas med anledning av vad som framkommer i rapporten samt dess rekommendationer senast den 30 augusti 2023.

KOMMUNENS REVISORER

Jan-Åke Andersson
Ordförande

Margaretha Almqvist-Malmsjö
Vice ordförande

Grundläggande granskning av styrelse och nämnder 2022

Bollebygds kommun

April 2023

Innehållsförteckning

Sammanfattning med rekommendationer	03
Inledning	06
Kommunstyrelsen	08
Utbildningsnämnden	15
Samhällsbyggnadsnämnden	22
Socialnämnden	29
Bilaga: Sammanställning av revisionsfrågor för alla revisionsobjekt	35

Sammanfattning

Sammanfattande revisionell bedömning

Granskningsområde	KS	UN	SBN	SN
Ändamålsenlighet	Gul	Gul	Gul	Gul
Ekonomiskt tillfredsställande	Grön	Grön	Röd	Grön
Intern kontroll	Grön	Grön	Grön	Grön

Rekommendationer

För att utveckla verksamheten lämnas följande rekommendationer till utbildningsnämnd, samhällsbyggnadsnämnd och socialnämnd:

- Säkerställa att tillräckliga och tydliga åtgärder vidtas vid rapportering om bristande måluppfyllelse.

För att utveckla verksamheten lämnas följande rekommendation till utbildningsnämnden:

- Säkerställ att internkontrollplanen är heltäckande, det vill säga omfattar förekommande risker av olika slag.
- Säkerställa att åtgärder vidtas om behov föreligger vid uppföljning av internkontrollplanen.

Inledning

Inledning

Bakgrund

Av kommunallagen och god revisionssed följer att revisorerna årligen ska granska alla styrelser och nämnder.

Kommunstyrelsen och nämnderna ska förvalta och genomföra verksamheten i enlighet med fullmäktiges uppdrag, lagar och föreskrifter. För att fullgöra uppdraget måste respektive organ bygga upp system och rutiner för styrning, uppföljning, kontroll och rapportering samt säkerställa att dessa rutiner tillämpas på avsett sätt. En bristfällig styrning och kontroll kan riskera att verksamheten inte bedrivs och utvecklas på avsett sätt.

Syfte och revisionsfrågor

Syftet med den översiktliga granskningen är att ge kommunens revisorer ett underlag till uttalande i revisionsberättelse. Följande övergripande revisionsfråga ska besvaras:

Har kommunstyrelsens och nämndernas förvaltning skett på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt samt med tillräcklig intern kontroll?

Granskningen omfattar följande granskningsområden:

1. Styrning, kontroll och åtgärder.
2. Måluppfyllelse för verksamheten.
3. Måluppfyllelse för ekonomin
4. Internkontroll

Nr 1 och 4 utgör underlag för att pröva om den interna kontrollen är tillräcklig. Övriga områden bildar underlag för att bedöma om förvaltningen sker på ett ändamålsenligt (2) och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt (3).

Revisionskriterier i granskningen utgörs främst av kommunallagen 6:6 och följsamhet till fullmäktiges uppdrag i form av mål och budget 2022.

Metod och avgränsning

Den översiktliga granskningen har skett genom dokumentanalys. I tid avgränsas granskningen i huvudsak till år 2022. I övrigt se "syfte och revisionsfrågor".

Respektive granskningsområde bedöms med hjälp av signalsystem: grön (tillräckligt), gult (delvis) och röd (otillräckligt).

Kommunestyrelsen

Sammanfattning

Granskningsområde	Revisionell bedömning	Kommentar
Ändamålsenlighet <i>Baseras på revisionsfråga 5a</i>	Gul	Styrelsens förvaltning har delvis fullgjorts på ett ändamålsenligt sätt under år 2022.
Ekonomiskt tillfredsställande <i>Baseras på revisionsfråga 5b</i>	Grön	Styrelsens förvaltning har skett på ett från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt under år 2022. Resultat mot driftbudget: + 2,4 MSEK
Intern kontroll <i>Baseras på revisionsfråga 1a, 2a, 3a-c, 4a-d, 61-63</i>	Grön	Den interna kontrollen hänförlig till styrelsens förvaltning har varit tillräcklig under år 2022.

Granskningsiakttagelser

Revisionsfrågor		Bedömning	Ev. noteringar
1. Verksamhetsplan	a) Har styrelsen antagit en plan för sin verksamhet?	Grön	Styrelsen beslutade den 2022-01-25 §15 om verksamhetsplan och budget för 2022.
2. Budget	a) Har styrelsen antagit en budget för sin verksamhet?	Grön	Styrelsen beslutade den 2022-01-25 §15 om verksamhetsplan och budget för 2022.
3. Mål	a) Finns mål formulerade för styrelsens verksamhet?	Grön	Kommunfullmäktige har angett 11 övergripande mål. Varje nämnd prioriterar vilka mål som man arbetar med och bryter ner dessa till ett eller flera mätbara nämndspecifika mål. Kommunstyrelsen har valt ut 4 av de övergripande målen att fokusera verksamheten till.
	b) Finns mål formulerade för styrelsens ekonomi?	Grön	Styrelsen har antagit 2 finansiella mål i sin verksamhetsplan, som är två av kommunfullmäktiges övergripande mål.
	c) Är målen uppföljningsbara (mätbara)?	Grön	Samtliga mål har tillhörande mätindikatorer och uppsatta målvärden.
4. Rapportering och åtgärder	a) Har styrelsen upprättat direktiv/ instruktion för rapportering till nämnden?	Grön	I Styrmodell för Bollebygds kommun, fastställd av kommunfullmäktige 2020-12-09, § 161, framgår direktiv för uppföljning och analys för att säkerställa återkopplingen uppåt i organisationen.
	b) Fokuserar rapportering på måluppfyllelse för verksamhet och ekonomi?	Grön	Rapportering av måluppfyllelse och resultat sker i delårsrapportering och årsredovisning. Rapportering av resultat sker även i uppföljningsrapporter.

Granskningsiakttagelser

Revisionsfrågor		Bedömning	Ev. noteringar
4. Rapportering och åtgärder	c) Vidtar styrelsen tydliga åtgärder för att nå mål för verksamheten?	Grön	<p>I delårsuppföljningen görs prognosen att 1 mål uppfylls delvis, där det anges att det är svårt att göra en utvärdering och analys då det inte finns underlag för alla indikatorer. Två mål prognostiseras att ej uppfyllas på grund av svårpåverkade faktorer såsom rekrytering och långa leveranstider på elbilar. För ett mål kan prognos ej lämnas på grund av att ingen mätning gjorts per delår.</p> <p>Utifrån lämnad rapportering kan utläsas att styrelsen vidtar tydliga åtgärder inom ramen för vad de kan påverka för att nå målen för verksamheten.</p>
	d) Vidtar styrelsen tydliga åtgärder för att nå mål för ekonomin?	Grön	<p>Styrelsen redovisar genomgående under året ett prognostiserat överskott för helåret.</p> <p>I delårsuppföljningen görs prognosen att båda de finansiella målen kommer att uppfyllas per helår. Delårsresultatet visar på ett överskott på 3,9 mnkr och prognosen för helår är 2,3 mnkr.</p>
5. Måluppfyllelse	a) När styrelsen uppsatta mål för verksamheten?	Gul	I årsredovisningen rapporteras att tre mål uppnås delvis och ett uppnås ej.
	b) När styrelsen uppsatta mål för ekonomin?	Grön	Kommunstyrelsens resultat för 2022 blev ett överskott på 2,4 mnkr. Styrelsen bedömer att de båda finansiella målen är uppfyllda.

Tilläggstjänst: Intern kontroll

Revisionsfrågor		Bedömning	Noteringar
61. Riskanalys	a) Har riskanalys utförts i enlighet med fullmäktiges direktiv?	Röd	<p>Enligt rutinbeskrivning för risk- och väsentlighetsanalys, fastställd 2015-05-20, ska en analys göras årligen inför framtagande av nämndens/styrelsens internkontrollplan som en del i verksamhetsplanen.</p> <p>I kommunstyrelsens analys framgår att arbetet med att värdera riskerna gjordes 2019. Inga större revideringar eller arbete har gjorts sedan dess. Enbart två nya riskområden har lagts till. Vi har fått information från kommunen att det gjordes en översyn och några mindre revideringar jämfört med den året innan.</p> <p>Vi har fått information om att en risk- och väsentlighetsanalys har genomförts inför internkontrollplanen för 2023 vid totalt tre tillfällen.</p>
	b) Finns en dokumenterad riskanalys för intern kontroll?	Grön	Ja.
62. Plan för intern kontroll	a) Har plan upprättats i enlighet med fullmäktiges direktiv?	Grön	Ja. Direktiven framgår av reglemente för intern kontroll, antaget av kommunfullmäktige 2015-09-17 § 124.
	b) Har styrelsen antagit plan för innevarande år?	Grön	Internkontrollplan återfinns i verksamhetsplan antagen 2022-01-25 §15.
	c) Är planen heltäckande, dvs. omfattar den förekommande risker av olika slag?	Grön	Planen innehåller 3 risker av olika slag och är heltäckande.

Tilläggstjänst: Intern kontroll

Revisionsfrågor		Bedömning	Noteringar
63. Rapportering	a) Har styrelsen upprättat direktiv för rapportering till styrelsen?	Grön	<p>Av internkontrollplanen framgår att redovisning av gjorda kontroller görs i samband med delårsrapport och verksamhetsberättelse.</p> <p>De direktiv som finns kring nämndernas rapportering till styrelsen framgår av reglemente för internkontroll. Där framgår att nämnderna ska en gång under löpande år samt i samband med årsredovisning skriftligt rapportera resultatet från uppföljningen av den interna kontrollen till kommunstyrelsen. Vidare ansvarar styrelsen för att årligen upprätta en rapport över kommunens samlade resultat avseende intern kontroll. Rapporten ska samtidigt överlämnas till kommunens revisorer.</p>
	b) Sker rapportering till styrelsen enligt direktiv?	Grön	Rapportering sker enligt direktiv.
	c) Fokuserar rapportering på resultat och analys?	Grön	Rapporteringen fokuserar på analys och resultat.

Tilläggs tjänst: Intern kontroll

Revisionsfrågor		Bedömning	Noteringar
63. Rapportering	d) Vidtar styrelsen vid behov åtgärder utifrån lämnad rapportering?	Grön	I lämnad rapportering beskrivs genomförda och planerade åtgärder. I tjänsteskrivelse från 2023-04-17 beslutade kommunstyrelsen godkänna rapporten avseende kommunstyrelsens samlade bedömning av internkontroll 2022. Kommunstyrelsens bedömning är att nämnderna i huvudsak förstår vikten av internkontrollarbetet och att den har utvecklats jämfört med tidigare år. Kommunstyrelsen ger i rapporten några rekommendationer för att hjälpa nämnderna att ta fram mer heltäckande risk- och väsentlighetsanalys.
	e) Sker återrapporering till styrelse/fullmäktige i enlighet med fullmäktiges direktiv?	Grön	Återrapporering till fullmäktige sker i enlighet med direktiv.

Utbildningsnämnden

Sammanfattning

Granskningsområde	Revisionell bedömning	Kommentar
Ändamålsenlighet <i>Baseras på revisionsfråga 5a</i>	Gul	Nämndens förvaltning har delvis fullgjorts på ett ändamålsenligt sätt under år 2022.
Ekonomiskt tillfredsställande <i>Baseras på revisionsfråga 5b</i>	Grön	Nämndens förvaltning har skett på ett från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt under år 2022. Resultat mot driftbudget: + 4,4 MSEK
Intern kontroll <i>Baseras på revisionsfråga 1a, 2a, 3a-c, 4a-d, 61-63</i>	Grön	Den interna kontrollen hänförlig till nämndens förvaltning har varit tillräcklig under år 2022.

Rekommendationer

- Säkerställa att tillräckliga och tydliga åtgärder vidtas vid rapportering om bristande måluppfyllelse.
- Säkerställ att internkontrollplanen är heltäckande, det vill säga omfattar förekommande risker av olika slag.
- Säkerställa att åtgärder vidtas om behov föreligger vid uppföljning av internkontrollplanen.

Granskningsiakttagelser

Revisionsfrågor		Bedömning	Ev. noteringar
1. Verksamhetsplan	a) Har nämnden antagit en plan för sin verksamhet?	Grön	Nämnden beslutade den 2021-12-13 §96 om verksamhetsplan och budget för 2022.
2. Budget	a) Har nämnden antagit en budget för sin verksamhet?	Grön	Nämnden beslutade den 2021-12-13 §96 om verksamhetsplan och budget för 2022.
3. Mål	a) Finns mål formulerade för nämndens verksamhet?	Grön	Nämnden har beslutat att arbeta med 2 av fullmäktiges mål. Vidare har nämnden beslutat om 8 egna mål.
	b) Finns mål formulerade för nämndens ekonomi?	Grön	Antagen budget har ansetts som mål för ekonomin.
	c) Är målen uppföljningsbara (mätbara)?	Grön	Samtliga mål innehåller mätbara indikatorer för att kunna följas upp.
4. Rapportering och åtgärder	a) Har nämnden upprättat direktiv/ instruktion för rapportering till nämnden?	Grön	I Styrmodell för Bollebygds kommun, fastställd av kommunfullmäktige 2020-12-09, § 161, framgår direktiv för uppföljning och analys för att säkerställa återkopplingen uppåt i organisationen.
	b) Fokuserar rapportering på måluppfyllelse för verksamhet och ekonomi?	Grön	Rapportering av måluppfyllelse och resultat i delårsrapportering och årsredovisning. Rapportering av resultat sker även i uppföljningsrapporter.

Granskningsiakttagelser

Revisionsfrågor		Bedömning	Ev. noteringar
4. Rapportering och åtgärder	c) Vidtar nämnden tydliga åtgärder för att nå mål för verksamheten?	Gul	<p>I delårsrapporten prognostiseras båda kommunfullmäktiges mål uppnås delvis för 2022. Ingen progression av måluppfyllelsen redovisas i årsrapporten. Av delårsrapporten framgår insatser för att öka måluppfyllelsen.</p> <p>Av nämndens egna mål prognostiseras samtliga att uppnås per helår. I årsredovisningen görs ingen uppföljning av måluppfyllelsen för nämndens egna mål. Vi har fått svar om att beslut tagits om att ta bort denna rubrik. Eftersom målen är vida och svårbedömda, har tjänstepersoner med åren insett att det är svårt att tydliggöra måluppfyllelsen med ett ord gällande förutsättningar, resultat och kvalitet. Förhoppningen är att resultatet tydliggörs i text under respektive mål istället.</p>
	d) Vidtar nämnden tydliga åtgärder för att nå mål för ekonomin?	Grön	<p>I uppföljningsrapport per april redovisas ett prognostiserat underskott per helår uppgående till 600 tkr. Prognosen i delårsrapporten vänder till en positiv budgetavvikelse om 700 tkr. I uppföljningsrapport per oktober ökar det prognostiserade överskottet till 3,5 mnkr. Utfallet i årsredovisningen visar ett överskott på 4,4 mnkr, som innebär 0,9 mnkr förbättring från oktoberprognosen. Nämnden kan därför anses ha vidtagit tillräckliga åtgärder.</p>

Granskningsiakttagelser

Revisionsfrågor		Bedömning	Ev. noteringar
5. Måluppfyllelse	a) När nämnden uppsatta mål för verksamheten?	Gul	Nämnden når inte fullt ut sina mål för verksamheten. I nämndens årsrapport bedöms båda fullmäktiges mål som delvis uppnådda.
	b) När nämnden uppsatta mål för ekonomin?	Grön	I nämndens årsrapport 2022 redovisas en positiv avvikelse om 4,4 mnkr.

Tilläggsjänst: Intern kontroll

Revisionsfrågor		Bedömning	Noteringar
61. Riskanalys	a) Har riskanalys utförts i enlighet med fullmäktiges direktiv?	Grön	Ja, enligt rutinbeskrivning för risk- och väsentlighetsanalys.
	b) Finns en dokumenterad riskanalys för intern kontroll?	Grön	Ja.
62. Plan för intern kontroll	a) Har plan upprättats i enlighet med fullmäktiges direktiv?	Grön	Ja. Direktiven framgår av reglemente för intern kontroll, antaget av kommunfullmäktige 2015-09-17 § 124.
	b) Har nämnden antagit plan för innevarande år?	Grön	Internkontrollplan återfinns i verksamhetsplan antagen 2021-12-13 §96.
	c) Är planen heltäckande, dvs. omfattar den förekommande risker av olika slag?	Röd	Utifrån upprättad internkontrollplan redovisas två kontrollmoment. Planen anses inte vara heltäckande då det endast är rena verksamhetsrisker som finns i risk- och väsentlighetsanalysen.
63. Rapportering	a) Har nämnden upprättat direktiv för rapportering till nämnden?	Grön	I internkontrollplanen beskrivs att redovisning av gjorda kontroller görs tidigast i delårsbokslutet men normalt i årsrapporten.
	b) Sker rapportering till nämnden enligt direktiv?	Grön	I delåret görs en beskrivning av de kontroller som gjorts, men fullständig redovisning sker i årsrapporten.
	c) Fokuserar rapportering på resultat och analys?	Grön	Rapporteringen fokuserar på resultat och analys.

Tilläggs tjänst: Intern kontroll

Revisionsfrågor		Bedömning	Noteringar
63. Rapportering	d) Vidtar nämnden vid behov åtgärder utifrån lämnad rapportering?	Röd	<p>För ena kontrollmomentet föreligger inga större avvikelser och åtgärder presenteras. För kontrollmomentet särskilt stöd framgår behov av åtgärder utifrån presenterat resultat.</p> <p>Nämnden godkänner återrapporeringen 2023-03-22 §16. Det framgår av rapporteringen att resultaten är återgivna till skolchef samt berörda sektorer. Från nämndens sida bör det åtminstone föreligga ett intresse i att begära återrapporering av hur resultaten landar i verksamheterna, det vill säga vilka åtgärder som vidtas.</p>
	e) Sker rapportering till styrelse/fullmäktige i enlighet med fullmäktiges direktiv?	Grön	Ja, rapportering till styrelsen och fullmäktige sker enligt direktiv.

Samhällsbyggnadsnämnden

Sammanfattning

Granskningsområde	Revisionell bedömning	Kommentar
Ändamålsenlighet <i>Baseras på revisionsfråga 5a</i>	Gul	Nämndens förvaltning har delvis fullgjorts på ett ändamålsenligt sätt under år 2022.
Ekonomiskt tillfredsställande <i>Baseras på revisionsfråga 5b</i>	Röd	Nämndens förvaltning har inte skett på ett från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt under år 2022. Resultat mot driftbudget: - 4,1 MSEK
Intern kontroll <i>Baseras på revisionsfråga 1a, 2a, 3a-c, 4a-d, 61-63</i>	Grön	Den interna kontrollen hänförlig till nämndens förvaltning har varit tillräcklig under år 2022.

Rekommendationer

- Säkerställa att tillräckliga och tydliga åtgärder vidtas vid rapportering om bristande måluppfyllelse.

Granskningsiakttagelser

Revisionsfrågor		Bedömning	Ev. noteringar
1. Verksamhetsplan	a) Har nämnden antagit en plan för sin verksamhet?	Grön	Ja, nämnden beslutade den 2022-01-24 §4 om verksamhetsplan och budget för 2022.
2. Budget	a) Har nämnden antagit en budget för sin verksamhet?	Grön	Ja, nämnden beslutade den 2022-01-24 §4 om verksamhetsplan och budget för 2022.
3. Mål	a) Finns mål formulerade för nämndens verksamhet?	Grön	Nämnden har beslutat att arbeta med 9 av fullmäktiges mål. För 8 av dessa mål har nämnden brutit ned dem till egna mätbara mål och aktiviteter för hur dessa ska nås och följas upp. Det är dessa som ligger i fokus för utvärdering vid uppföljningar.
	b) Finns mål formulerade för nämndens ekonomi?	Grön	Antagen budget har ansetts som mål för ekonomin.
	c) Är målen uppföljningsbara (mätbara)?	Grön	Målen innehåller mätbara indikatorer eller bedöms vara formulerade för att kunna följas upp.
4. Rapportering och åtgärder	a) Har nämnden upprättat direktiv/ instruktion för rapportering till nämnden?	Grön	I Styrmodell för Bollebygds kommun, fastställd av kommunfullmäktige 2020-12-09, § 161, framgår direktiv för uppföljning och analys för att säkerställa återkopplingen uppåt i organisationen.
	b) Fokuserar rapportering på måluppfyllelse för verksamhet och ekonomi?	Grön	Rapportering av måluppfyllelse och resultat i delårsrapportering och årsredovisning. Rapportering av resultat sker även i uppföljningsrapporter.

Granskningsiakttagelser

Revisionsfrågor		Bedömning	Ev. noteringar
4. Rapportering och åtgärder	c) Vidtar nämnden tydliga åtgärder för att nå mål för verksamheten?	Gul	<p>Samhällsbyggnadsnämndens måluppföljning i delårsrapporten visar att 3 av 8 mål bedöms som uppfyllda eller möjliga att uppfylla under året, och 3 av målen bedöms som delvis uppfyllt. Två av målen bedöms inte kunna uppfyllas.</p> <p>Årsredovisningen visar en liten förbättring av delårsprognosen med progression för ett av målen. Av delårsrapporten framgår inte så många tydliga åtgärder för att nå målen.</p>
	d) Vidtar nämnden tydliga åtgärder för att nå mål för ekonomin?	Grön	<p>Uppföljningsrapporterna redovisar en positiv helårsprognos fram till i delårsrapporten där ett prognostiserat underskott om 1,5 mnkr redovisas. Orsaken till den stora förändringen uppges vara bland annat att flera äldre utredningar har kostnadsförts.</p> <p>Vid nämndens sammanträde 2022-10-17 kan vi utläsa flera tydliga åtgärder för en budget i balans.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Nämnden får information om planerade och vidtagna åtgärder för att sänka elkonsumtionen (§184). - Nämnden tar beslut om två åtgärder för budget i balans 2022 (§190) - nämnden beslutar att efterhöra kommunstyrelsens syn på hantering av tidigare års utredningar, då dessa påverkar möjligheten till budget i balans. För 2022 har detta påverkat resultatet negativt med drygt 1,4 mnkr.

Granskningsiakttagelser

Revisionsfrågor		Bedömning	Ev. noteringar
5. Måluppfyllelse	a) När nämnden uppsatta mål för verksamheten?	Gul	Samhällsbyggnadsnämndens måluppföljning visar att av 8 mål bedöms 4 som uppfyllda, 2 som delvis uppfyllda och 2 som ej uppfyllda under året. För två av målen (inom livsmedelsområdet) har omvärldsfaktorer påverkat möjligheten att arbeta för en god måluppfyllelse men verksamheten ligger trots det väl framme till när det kommer till andel ekologiskt och svenskt sett till andra kommuner.
	b) När nämnden uppsatta mål för ekonomin?	Röd	Samhällsbyggnadsnämnden redovisar ett resultat på -4,1 mnkr för helåret 2022. Nämnden har haft högre intäkter och personalkostnaderna har varit lägre än budgeterat. Ökade kostnader har dock minskat den positiva effekten, trots budgettillskottet på 1,5 mnkr. Den negativa avvikelser mot budget, bara för elektricitet, motsvarar cirka 3,1 mnkr. Den totala kostnaden för elektricitet är dubbelt så hög som för två år sedan och över 40% dyrare mot föregående år. Förutom elkostnaderna har andra kostnadsökningar som reparationer, underhåll, bostadsanpassningar, konsulttjänster samt utrangering av utredningar för projekt som avbrutits, också bidragit till en negativ avvikelse mot budget.

Tilläggstjänst: Intern kontroll

Revisionsfrågor		Bedömning	Noteringar
61. Riskanalys	a) Har riskanalys utförts i enlighet med fullmäktiges direktiv?	Grön	Ja, enligt rutinbeskrivning för risk- och väsentlighetsanalys.
	b) Finns en dokumenterad riskanalys för intern kontroll?	Grön	Risk- och väsentlighetsanalys återfinns som beslutsunderlag till internkontrollplanen, i ärende SBN 2021/262, § 243, 2021-12-13.
62. Plan för intern kontroll	a) Har plan upprättats i enlighet med fullmäktiges direktiv?	Grön	Ja. Direktiven framgår av reglemente för intern kontroll, antaget av kommunfullmäktige 2015-09-17 § 124.
	b) Har nämnden antagit plan för innevarande år?	Grön	Internkontrollplan återfinns i verksamhetsplan antagen 2022-01-24 §4. Separat beslut om internkontrollplanen togs tidigare och återfinns i ärende SBN 2021/262, § 243, 2021-12-13.
	c) Är planen heltäckande, dvs. omfattar den förekommande risker av olika slag?	Grön	Planen innehåller 5 risker av olika slag och är heltäckande.
63. Rapportering	a) Har nämnden upprättat direktiv för rapportering till nämnden?	Grön	I internkontrollplanen anges att redovisning av gjorda kontroller görs vid delårs- respektive helårsuppföljning.
	b) Sker rapportering till nämnden enligt direktiv?	Grön	Rapportering sker enligt direktiv.

Tilläggstjänst: Intern kontroll

Revisionsfrågor		Bedömning	Noteringar
63. Rapportering	c) Fokuserar rapportering på resultat och analys?	Grön	Rapportering fokuserar på resultat och analys.
	d) Vidtar nämnden vid behov åtgärder utifrån lämnad rapportering?	Grön	I delårsrapporten beskrivs att stickprov för två tillhörande kontrollmoment har inte genomförts pga vakant tjänst. Samma förhållande föreligger i rapportering per helår. För övriga kontrollmoment redovisas inga större avvikelser.
	e) Sker rapportering till styrelse/fullmäktige i enlighet med fullmäktiges direktiv?	Grön	Ja, rapportering till styrelsen sker enligt direktiv. Samhällsbyggnadsnämnden har yttrat sig till kommunstyrelsen som svar på den komplettering som kommunstyrelsen begärde kring internkontrollen för 2021.

Socialnämnden

Sammanfattning

Granskningsområde	Revisionell bedömning	Kommentar
Ändamålsenlighet <i>Baseras på revisionsfråga 5a</i>	Gul	Nämndens förvaltning har delvis fullgjorts på ett ändamålsenligt sätt under år 2022.
Ekonomiskt tillfredsställande <i>Baseras på revisionsfråga 5b</i>	Grön	Nämndens förvaltning har skett på ett från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt under år 2022. Resultat mot driftbudget: + 8,2 MSEK
Intern kontroll <i>Baseras på revisionsfråga 1a, 2a, 3a-c, 4a-d, 61-63</i>	Grön	Den interna kontrollen hänförlig till nämndens förvaltning har varit tillräcklig under år 2022.

Rekommendationer

- Säkerställa att tillräckliga och tydliga åtgärder vidtas vid rapportering om bristande måluppfyllelse.

Granskningsiakttagelser

Revisionsfrågor		Bedömning	Ev. noteringar
1. Verksamhetsplan	a) Har nämnden antagit en plan för sin verksamhet?	Grön	Ja, nämnden beslutade den 2022-01-18 §4 om verksamhetsplan och budget för 2022.
2. Budget	a) Har nämnden antagit en budget för sin verksamhet?	Grön	Ja, nämnden beslutade den 2022-01-18 §4 om verksamhetsplan och budget för 2022.
3. Mål	a) Finns mål formulerade för nämndens verksamhet?	Grön	Nämnden har beslutat att arbeta med 7 av fullmäktiges mål. Vidare har nämnden antagit 1 eget mål.
	b) Finns mål formulerade för nämndens ekonomi?	Grön	Antagen budget har ansetts som mål för ekonomin.
	c) Är målen uppföljningsbara (mätbara)?	Grön	Samtliga mål innehåller mätbara nyckeltal.
4. Rapportering och åtgärder	a) Har nämnden upprättat direktiv/ instruktion för rapportering till nämnden?	Grön	I Styrmodell för Bollebygds kommun, fastställd av kommunfullmäktige 2020-12-09, § 161, framgår direktiv för uppföljning och analys för att säkerställa återkopplingen uppåt i organisationen.
	b) Fokuserar rapportering på måluppfyllelse för verksamhet och ekonomi?	Grön	Rapportering av måluppfyllelse sker främst i delårsrapport samt årsredovisningen, men även i vissa uppföljningsrapporter.
	c) Vidtar nämnden tydliga åtgärder för att nå mål för verksamheten?	Gul	I delårsrapporten prognostiseras 4 mål att uppnås delvis och 3 mål att inte uppnås. Det ges ingen prognos för nämndens egna mål, resultat ges i årsrapporten. Av årsredovisningen framgår förbättring avseende ett måls prognos, för övrigt blev utfallet enligt prognosen. Nämnden kan därmed ej anses ha vidtagit tillräckliga åtgärder.

Granskningsiakttagelser

Revisionsfrågor		Bedömning	Ev. noteringar
4. Rapportering och åtgärder	d) Vidtar nämnden tydliga åtgärder för att nå mål för ekonomin?	Grön	Nämnden redovisar genomgående under året en positiv prognos för helåret.
5. Måluppfyllelse	a) När nämnden uppsatta mål för verksamheten?	Gul	Av fullmäktiges 7 mål uppnås 1 mål helt, 3 mål uppnås delvis och 3 mål uppnås inte. Nämndens egna mål är delvis uppnått.
	b) När nämnden uppsatta mål för ekonomin?	Grön	Socialnämnden redovisar ett överskott 8,2 mnkr år 2022.

Tilläggstjänst: Intern kontroll

Revisionsfrågor		Bedömning	Noteringar
61. Riskanalys	a) Har riskanalys utförts i enlighet med fullmäktiges direktiv?	Grön	Ja, enligt rutinbeskrivning för risk- och väsentlighetsanalys.
	b) Finns en dokumenterad riskanalys för intern kontroll?	Grön	Risk- och väsentlighetsanalys presenteras i samband med internkontrollplanen.
62. Plan för intern kontroll	a) Har plan upprättats i enlighet med fullmäktiges direktiv?	Grön	Ja. Direktiven framgår av reglemente för intern kontroll, antaget av kommunfullmäktige 2015-09-17 § 124.
	b) Har nämnden antagit plan för innevarande år?	Grön	Internkontrollplan återfinns i verksamhetsplan antagen 2022-01-18 §4.
	c) Är planen heltäckande, dvs. omfattar den förekommande risker av olika slag?	Grön	Planen innehåller 5 risker av olika slag och är heltäckande.
63. Rapportering	a) Har nämnden upprättat direktiv för rapportering till nämnden?	Grön	I internkontrollplanen anges att redovisning av gjorda kontroller görs tidigast i delårsrapporten men normalt i årsrapporten.
	b) Sker rapportering till nämnden enligt direktiv?	Grön	Rapportering sker enligt direktiv.

Tilläggstjänst: Intern kontroll

Revisionsfrågor		Bedömning	Noteringar
63. Rapportering	c) Fokuserar rapportering på resultat och analys?	Grön	Rapportering fokuserar på resultat och analys.
	d) Vidtar nämnden vid behov åtgärder utifrån lämnad rapportering?	Grön	<p>Rapportering visar inga större avvikelser men förvaltningen uppger att de kommer att fortsätta bevaka riskerna där fortsatt risk föreligger. Där avvikelser har identifierats, redovisas planerade åtgärder under kommande år.</p> <p>I nämndens internkontrollplan utläser vi totalt 5 kontrollmoment för 2022. I delårs- och årsredovisningen noterar vi endast uppföljning av de fyra första kontrollerna. Vi har fått svar från nämnden att den femte kontrollen har blivit missad i uppföljningarna. Nämnden har dock beskrivit hur de har jobbat med frågan och de gör bedömningen att nämnden har genomfört allt de kan göra inom ramen för deras uppdrag men risken/behoven kvarstår då verkställandet ligger på annan nämnd.</p>
	e) Sker rapportering till styrelse/fullmäktige i enlighet med fullmäktiges direktiv?	Grön	Ja, rapportering till styrelsen sker enligt direktiv.

Bilaga: Sammanställning av revisionsfrågor för alla revisionsobjekt

Sammanställning revisionsfrågor, bastjänst

Revisionsfråga	KS	UN	SBN	SN
1. Har nämnden antagit en plan för sin verksamhet?	Grön	Grön	Grön	Grön
2. Har nämnden antagit en budget för sin verksamhet?	Grön	Grön	Grön	Grön
3. Finns mål formulerade för nämndens verksamhet?	Grön	Grön	Grön	Grön
4. Finns mål formulerade för nämndens ekonomi?	Grön	Grön	Grön	Grön
5. Är målen uppföljningsbara (mätbara)?	Grön	Grön	Grön	Grön
6. Har nämnden upprättat direktiv/ instruktion för rapportering till nämnden?	Grön	Grön	Grön	Grön
7. Fokuserar rapportering på måluppfyllelse för verksamhet och ekonomi?	Grön	Grön	Grön	Grön
8. Vidtar nämnden tydliga åtgärder för att nå mål för verksamheten?	Grön	Gul	Gul	Gul
9. Vidtar nämnden tydliga åtgärder för att nå mål för ekonomin?	Grön	Grön	Röd	Grön
10. När nämnden uppsatta mål för verksamheten?	Gul	Gul	Gul	Gul
11. När nämnden uppsatta mål för ekonomin?	Grön	Grön	Röd	Grön

Sammanställning revisionsfrågor, bastjänst

Revisionsfråga	KS	UN	SBN	SN
12. Har riskanalys utförts i enlighet med fullmäktiges direktiv?	Grön	Grön	Grön	Grön
13. Finns en dokumenterad riskanalys för intern kontroll?	Grön	Grön	Grön	Grön
14. Har plan upprättats i enlighet med fullmäktiges direktiv?	Grön	Grön	Grön	Grön
15. Har nämnden antagit plan för innevarande år?	Grön	Grön	Grön	Grön
16. Är planen heltäckande, dvs. omfattar den förekommande risker av olika slag?	Grön	Röd	Grön	Grön
17. Har nämnden upprättat direktiv för rapportering till nämnden?	Grön	Grön	Grön	Grön
18. Sker rapportering till nämnden enligt direktiv?	Grön	Grön	Grön	Grön
19. Fokuserar rapportering på resultat och analys?	Grön	Grön	Grön	Grön
20. Vidtar nämnden vid behov åtgärder utifrån lämnad rapportering?	Grön	Röd	Grön	Grön
21. Sker rapportering till styrelse/fullmäktige i enlighet med fullmäktiges direktiv?	Grön	Grön	Grön	Grön

2023-04-21

Marie Lindblad
Uppdragsledare och projektledare

pwc.se

Denna rapport har upprättats av Öhrlings PricewaterhouseCoopers AB (org nr 556029-6740) (PwC) på uppdrag av revisorerna i Bollebygds kommun enligt de villkor och under de förutsättningar som framgår av projektplan från 2022-08-29. PwC ansvarar inte utan särskilt åtagande, gentemot annan som tar del av och förlitar sig på hela eller delar av denna rapport.

§122

SBN2023/115

Grundläggande granskning 2022- Samhällsbyggnadsnämnden

Beslut

Samhällsbyggnadsnämnden beslutar att anta upprättat yttrande ”Yttrande över revisionsrapport Grundläggande granskning 2022 av samhällsbyggnadsnämnden” som sitta att översändas till kommunens revisorer som svar på rapporten ””Grundläggande granskning av styrelse och nämnder 2022”.

Ärendet

PwC har på uppdrag av Bollebygds kommuns revisorer genomfört en grundläggande granskning av nämnderna. Syftet är att ge kommunens revisorer ett underlag till uttalande i revisionsberättelsen och besvara frågan om nämndens förvaltning skett på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt samt med tillräcklig intern kontroll, detta utifrån fullmäktiges uppdrag i form av mål och budget 2022.

Nämnden ska i sitt yttrande svara på vilka åtgärder som kommer att vidtas med anledning av vad som framkommer i rapporten samt dess rekommendationer.

Av rapporten framgår att det lämnas riktade rekommendationer till nämnden kring att säkerställa att tillräckliga och tydliga åtgärder vidtas vid rapportering om bristande måluppfyllelse

Barnkonsekvensanalys

Beslut om yttrande bedöms inte påverka barn eller unga negativt.

Förslag till beslut

Förvaltningens förslag till beslut

Samhällsbyggnadsnämnden beslutar att anta upprättat yttrande ”Yttrande över revisionsrapport Grundläggande granskning 2022 av samhällsbyggnadsnämnden” som sitta att översändas till kommunens revisorer som svar på rapporten ””Grundläggande granskning av styrelse och nämnder 2022”.

Beslutsgång

Ordförande frågar om förslag till beslut kan antas och finner att så sker.

Beslutsunderlag

- Yttrande över revisionsrapport "Grundläggande granskning 2022 av samhällsbyggnadsnämnden".

- Yttrande över revisionsrapport "Grundläggande granskning 2022" av samhällsbyggnadsnämnden
- Rapport - Grundläggande granskning - Bollebygds kommun 2022(KS2023105-2)
- signerat missiv grundläggande granskning(KS2023105-5)

Skickas till

marie.lindblad@pwc.com, sakkunnig PwC

elin.axelsson2@bollebygd.se, ordförande kommunrevisionen

Paragrafen är justerad

§54

UN2023/99

Grundläggande granskning 2022 Bollebygds kommun

Beslut

Utbildningsnämnden beslutar att vidta följande åtgärder utifrån revisionens rekommendationer;

-Om det vid delårsuppföljning visar sig att det rapporteras om bristande måluppfyllelse kommer utbildningsnämnden säkerställa att tillräckliga och tydliga åtgärder vidtas, dokumenteras och följs upp vid kommande nämndsmöte.

-Vid framtagande av interkontrollplan 2024 kommer utbildningsnämnden säkerställa att planen omfattar förekommande av risker av olika, mer heltäckande slag genom att avsätta tid för en fördjupad analys och gemensamt arbete inför fastställandet.

-Om det vid uppföljning av internkontrollplanen föreligger behov av uppföljning av något slag kommer utbildningsnämnden säkerställa att tillräckliga och tydliga åtgärder vidtas, dokumenteras och följs upp vid kommande nämndsmöte.

Ärendet

Av kommunallagen och god revisions sed följer att revisorerna årligen ska granska alla styrelser och nämnder.

Kommunstyrelsen och nämnderna ska förvalta och genomföra verksamheten i enlighet med fullmäktiges uppdrag, lagar och föreskrifter. För att fullgöra uppdraget måste respektive organ bygga upp system och rutiner för styrning, uppföljning, kontroll och rapportering samt säkerställa att dessa rutiner tillämpas på avsett sätt. En bristfällig styrning och kontroll kan riskera att verksamheten inte bedrivs och utvecklas på avsett sätt.

Syftet med den översiktliga granskningen är att ge kommunens revisorer ett underlag till uttalande i revisionsberättelse.

Följande övergripande revisionsfråga ska besvaras:

Har kommunstyrelsens och nämndernas förvaltning skett på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt samt med tillräcklig intern kontroll?

Granskningen omfattar följande granskningsområden:

1. Styrning, kontroll och åtgärder.
2. Måluppfyllelse för verksamheten.
3. Måluppfyllelse för ekonomin

4. Internkontroll

I sin sammanfattande bedömning lämnas följande rekommendationer till utbildningsnämnden;

Säkerställa att tillräckliga och tydliga åtgärder vidtas vid rapportering om bristande måluppfyllelse.

Säkerställ att internkontrollplanen är heltäckande, det vill säga omfattar förekommande risker av olika slag.

Säkerställa att åtgärder vidtas om behov föreligger vid uppföljning av internkontrollplanen

Om det vid delårsuppföljning visar sig att det rapporteras om bristande måluppfyllelse kommer utbildningsnämnden säkerställa att tillräckliga och tydliga åtgärder vidtas, dokumenteras och följs upp vid kommande nämndsmöte.

Vid framtagande av interkontrollplan 2024 kommer utbildningsnämnden säkerställa att planen omfattar förekommande av risker av olika, mer heltäckande slag genom att avsätta tid för en fördjupad analys och gemensamt arbete inför fastställandet.

Om det vid uppföljning av internkontrollplanen föreligger behov av uppföljning av något slag kommer utbildningsnämnden säkerställa att tillräckliga och tydliga åtgärder vidtas, dokumenteras och följs upp vid kommande nämndsmöte.

Ekonomiska förutsättningar

Beslutet ger inga direkta ekonomiska konsekvenser.

Barnkonsekvensanalys

Svaret har ingen direkt påverkan på barn.

Förslag till beslut

Utbildningsnämnden beslutar att vidta följande åtgärder utifrån revisionens rekommendationer;

-Om det vid delårsuppföljning visar sig att det rapporteras om bristande måluppfyllelse kommer utbildningsnämnden säkerställa att tillräckliga och tydliga åtgärder vidtas, dokumenteras och följs upp vid kommande nämndsmöte.

-Vid framtagande av interkontrollplan 2024 kommer utbildningsnämnden säkerställa att planen omfattar förekommande av risker av olika, mer heltäckande slag genom att avsätta tid för en fördjupad analys och gemensamt arbete inför fastställandet.

-Om det vid uppföljning av internkontrollplanen föreligger behov av uppföljning av något slag kommer utbildningsnämnden säkerställa att tillräckliga och tydliga åtgärder vidtas, dokumenteras och följs upp vid kommande nämndsmöte.

Beslutsunderlag

- Borttagen på grund av personuppgifter.
- Rapport - Grundläggande granskning - Bollebygds kommun 2022(KS2023105-2)

Paragrafen är justerad

§78

SN2023/82

Rapportering av åtgärder utifrån grundläggande granskning 2022

Beslut

Socialnämnden beslutar att vidta följande åtgärder utifrån revisionens rekommendationer: Socialnämnden kommer vid rapportering av bristande måluppfyllelse säkerställa att tillräckliga och tydliga åtgärder vidtas, dokumenteras och följs upp vid nämndsmöte.

Ärendet

Av kommunallagen och god revisions sed följer att revisorerna årligen ska granska alla styrelser och nämnder. Kommunstyrelsen och nämnderna ska förvalta och genomföra verksamheten i enlighet med fullmäktiges uppdrag, lagar och föreskrifter. För att fullgöra uppdraget måste respektive nämnd bygga upp system och rutiner för styrning, uppföljning, kontroll och rapportering samt säkerställa att dessa rutiner tillämpas på avsett sätt. En bristfällig styrning och kontroll kan riskera att verksamheten inte bedrivs och utvecklas på avsett sätt. Syftet med den översiktliga granskningen är att ge kommunens revisorer ett underlag till uttalande i revisionsberättelse.

I sin sammanfattande bedömning lämnas följande rekommendation till socialnämnden; Säkerställa att tillräckliga och tydliga åtgärder vidtas vid rapportering om bristande måluppfyllelse.

Förslag till beslut

Socialförvaltningens förslag till beslut

Socialnämnden beslutar att vidta följande åtgärder utifrån revisionens rekommendationer: Socialnämnden kommer vid rapportering av bristande måluppfyllelse säkerställa att tillräckliga och tydliga åtgärder vidtas, dokumenteras och följs upp vid nämndsmöte.

Beslutsgång

Ordföranden frågar om förslag till beslut kan antas och finner att så sker.

Beslutsunderlag

- Grundläggande granskning 2022 Bollebygds kommun
- Grundläggande granskning 2022
- Rapport - Grundläggande granskning av styrelse och nämnder 2022

Skickas till

Kommunens revisorer

Paragrafen är justerad

Justerandes sign

Utdragsbestyrkande

10. Revisionsrapport: Granskning av
delårsrapport 2023 för Bollebygds kommun
KS2023/246

Revisorerna

Till
Fullmäktige i Bollebygds kommun
organisationsnummer 212000-2973

Revisorernas bedömning av delårsrapport

Vi, av fullmäktige utsedda revisorer, har uppdraget att årligen granska resultat i delårsrapport och årsredovisning. Ansvaret för att upprätta dessa rapporter vilar på styrelsen.

Granskningen har utförts av sakkunniga som biträder revisorerna.

Vår bedömning är baserad på en översiktlig granskning av delårsrapporten, inriktad på övergripande analys och inte på detaljer i redovisningen.

Granskningen har utförts enligt god revisions sed i kommunal verksamhet.

I granskning av delårsrapport riktas fokus på om det finns förutsättningar att mål för god ekonomisk hushållning respektive balanskrav kommer att uppnås för helåret.

Revisorerna samlade bedömning är följande:

- Resultatet i delårsrapporten är förenligt med de mål som fullmäktige beslutat om, såväl de finansiella som för verksamheten.
- Resultatet i delårsrapporten är förenligt med kommunallagens balanskrav.

Bollebygds kommun 2023-10-03

Elin Axelsson

Jan-Åke Andersson

Margaretha Almqvist-Malmsjö

Göran Nordh

Maria Finnälä

Bilagor: Rapport över de sakkunnigas granskning av resultat enligt delårsrapport

Deltagare

BOLLEBYGDS KOMMUN 212000-2973 Sverige

Signerat med Svenskt BankID

Namn returnerat från Svenskt BankID: GÖRAN NORDH

Göran Nordh

2023-10-03 12:50:24 UTC

Datum

Leveranskanal: E-post

Signerat med Svenskt BankID

Namn returnerat från Svenskt BankID: ELIN AXELSSON

Elin Axelsson

2023-10-03 12:53:16 UTC

Datum

Leveranskanal: E-post

Signerat med Svenskt BankID

Namn returnerat från Svenskt BankID: Jan Åke Lennart Andersson

Jan-Åke Andersson

2023-10-03 12:54:52 UTC

Datum

Leveranskanal: E-post

Signerat med Svenskt BankID

Namn returnerat från Svenskt BankID: MARIA FINNILÄ

Maria Finnilä

2023-10-03 12:49:48 UTC

Datum

Leveranskanal: E-post

Signerat med Svenskt BankID

Namn returnerat från Svenskt BankID: Margaretha Anna Almqvist-Malmsjö

Margaretha Almqvist - Malmsjö

2023-10-03 12:48:53 UTC

Datum

Leveranskanal: E-post

Sakkunniga biträdets yttrande om delårsrapport
Till revisorerna i Bollebygds kommun

Org.nr 212000-2973

Inledning

Vi har utfört en översiktlig granskning av utfall och ställning i delårsrapportens resultaträkning, balansräkning, den översiktliga beskrivningen av kommunens drift- och investeringsverksamhet samt noter för Bollebygds kommun för perioden 2023-01-01–2023-08-31. Det är styrelsen som har ansvaret för att upprätta och presentera denna delårsrapport i enlighet med lagen om kommunal bokföring och redovisning. Vårt ansvar är att uttala en slutsats grundad på vår översiktliga granskning.

Den översiktliga granskningens inriktning och omfattning

Vi har utfört vår översiktliga granskning i enlighet med Standard för kommunal räkenskapsrevision, Översiktlig granskning av delårsrapport. En översiktlig granskning består av att göra förfrågningar, i första hand till personer som är ansvariga för finansiella frågor och redovisningsfrågor, att utföra analytisk granskning och att vidta andra översiktliga granskningsåtgärder. En översiktlig granskning har en annan inriktning och en betydligt mindre omfattning jämfört med den inriktning och omfattning som en revision enligt Standard för kommunal räkenskapsrevision har. De granskningsåtgärder som vidtas vid en översiktlig granskning gör det inte möjligt för oss att skaffa oss en sådan säkerhet att vi blir medvetna om alla viktiga omständigheter som skulle kunna ha blivit identifierade om en revision utförts. Den uttalade slutsatsen grundad på en översiktlig granskning har därför inte den säkerhet som en uttalad slutsats grundad på en revision har.

Det sakkunniga biträdets granskning av den förenklade förvaltningsberättelsen

Vår granskning har skett enligt "Instruktion för granskning av förvaltningsberättelse" i Standard för kommunal räkenskapsrevision. Detta innebär att vår granskning av den förenklade förvaltningsberättelsen har en annan inriktning och betydligt mindre omfattning jämfört med den inriktning och omfattning som en revision enligt Standard för kommunal räkenskapsrevision har. Vi anser att denna granskning ger oss tillräcklig grund för vårt uttalande.

Slutsats

Grundat på vår översiktliga granskning har det inte kommit fram några omständigheter som ger oss anledning att anse att den bifogade delårsrapportens resultaträkning, balansräkning, den översiktliga beskrivningen av kommunens drift- och investeringsverksamhet samt noter inte, i allt väsentligt, är upprättad i enlighet med LKBR.

I delårsbokslutet har Bollebygds kommun redovisat -7,1 mnkr som en extraordinär kostnad. Beloppet bör klassificeras som en jämförelsestörande post. Avser ett klassificeringsfel men får ingen påverkan på resultatet.

Vi noterar att kommunen inte redovisar lokalhyresavtal som finansiell leasing. Ett arbete pågår för att utreda omfattningen av eventuell finansiell leasing. Det finns risk att både tillgångs- och skuldsidan är för lågt upptagna. Vi kan inte avgöra omfattningen av hanteringen av eventuell finansiell leasing men avvikelserna bedöms inte påverka periodens resultat i väsentlig omfattning.

En förenklad förvaltningsberättelse har upprättats i enlighet med LKBR.

Undertecknande

Det datum som framkommer av den digitala signaturen.

PriceWaterHouse Coopers AB

Peter Ek

Ansvarigt sakkunnigt biträde

Deltagare

PRICEWATERHOUSECOOPERS AB 556067-4276 Sverige

Signerat med Svenskt BankID

Namn returnerat från Svenskt BankID: PETER EK

Peter Ek

2023-10-02 13:49:35 UTC

Datum

Leveranskanal: E-post

Granskning av god ekonomisk hushållning per 2023-08-31

Bollebygds kommun

Revisionsrapport
Oktober 2023

*Projektledare: Marie Lindblad
Projektmedarbetare: Henric Eliasson*

Inledning

Bakgrund

Enligt kommunallagen ska kommunal verksamhet kännetecknas av god ekonomisk hushållning. En del i den ekonomiska förvaltningen är att fullmäktige ska besluta om verksamhetsmässiga och finansiella mål för god ekonomisk hushållning. Dessa mål ska sedan följas upp i såväl delårsrapport som årsredovisning. Årsredovisning ska även innehålla en utredning och redovisning av följsamhet till det lagstadgade balanskravet.

Revisorerna ska enligt kommunallagen 12 kap. 2 § bedöma om resultaten i delårsrapport respektive årsredovisning är förenligt med beslutade mål inom området. Uppdraget ingår som en obligatorisk del i årets revisionsplan. Kommunstyrelsen är ansvarig för upprättandet av delårsrapport och årsredovisning.

Syfte och revisionsfrågor

Syftet med granskningen är att ge kommunens revisorer ett underlag för sin skriftliga bedömning, vilken skall biläggas delårsrapport/årsredovisning i samband med fullmäktiges behandling av respektive rapport. Följande övergripande revisionsfrågor ska besvaras:

1. Är resultatet i delårsrapport respektive årsredovisning förenligt med de mål kommunen beslutat avseende god ekonomisk hushållning?
2. Är redovisat resultat i årsredovisning förenligt med balanskravet?

I granskning av delårsrapport riktas fokus mot om det finns förutsättningar att mål och balanskrav kommer att uppnås för perioden.

Revisionskriterier

Revisionskriterier i granskningen utgörs av kommunallagen 11:1, lag om kommunal bokföring och redovisning 11:8, 11:10, 11:12 och 13:2 samt rådet för kommunal redovisnings rekommendation 17 Delårsrapport respektive rekommendation 15 Förvaltningsberättelse.

Avgränsning

Granskningen avser delårsrapport som upprättats per 2023-08-31 och som behandlats av kommunstyrelsen 2023-09-26.

Metod

Granskningen har skett genom analys av för granskningen relevant dokumentation. Granskningsresultatet bedöms med hjälp av signalsystem: grön (uppfyllt), gult (delvis) och röd (ej uppfyllt).

Rapportens innehåll har sakgranskats av ekonomichef/redovisningschef.

Granskningsresultat: God ekonomisk hushållning

lakttagelser

- Kommunfullmäktige har beslutat om två finansiella mål för god ekonomisk hushållning
  - Det ekonomiska resultatet ska över mandattiden motsvara 3% av skatteintäkter och generella statsbidrag
  - Över samma tid ska minst 40% av kommunens skattefinansierade investeringar och exploateringar finansieras med egna medel
  - I delårsrapporten är den samlade bedömningen att de två finansiella målen prognostiseras att uppnås.

- Kommunfullmäktige har antagit tio verksamhetsmål. Av dessa prognostiseras 7 av 10 bli uppfyllda under 2023. 3 av 10 prognostiseras att delvis uppfyllas under 2023.

Granskningsresultat: Balanskravet

lakttagelser

- Kommunen har inga negativa resultat att reglera.
- Utifrån den nuvarande prognosen kommer resultatet vara inom linjen för balanskravet.

Samlad bedömning

---

1. Revisionsfråga 1

Är resultaten i delårsrapport respektive årsredovisning förenliga med de av fullmäktige fastställda målen för god ekonomisk hushållning?

- Finansiella mål

Ja, uppfyllt

- Verksamhetsmål

Ja, uppfyllt

---

2. Revisionsfråga 2

Är redovisat resultat i årsredovisning förenligt med balanskravet?

- Följsamhet till balanskravet

Ja, uppfyllt

2023-10-03

Marie Lindblad

Uppdragsledare samt projektledare

11. Delårsrapport augusti 2023, Bollebygds kommun KS2023/160

§156

KS2023/160

Delårsrapport augusti 2023, Bollebygds kommun**Beslut****Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige**

Kommunfullmäktige godkänner delårsrapport augusti 2023 för Bollebygds kommun.

Ärendet

Prognosen för helåret är ett överskott med 19,4 miljoner kronor (mnkr), vilket är 19,0 mnkr bättre än det budgeterade resultatet. Nämndernas överskott mot budget för helåret väntas bli 9,8 mnkr och skatteintäkterna och de generella statsbidragen 16,8 mnkr. Finansnetto samt pensionskostnader avviker med -7,7 mnkr mot budget. Den ofördelade budgeten på 4,0 mnkr antas förbrukas i prognosen. Prognosen innebär att båda finansiella mål som kommunfullmäktige satt upp kommer att uppnås. Av de tio verksamhetsmålen prognosticeras att sju uppfylls och tre uppfylls delvis.

Förslag till beslut**Kommunstyrelseförvaltningens förslag till beslut**

Kommunstyrelsen föreslår kommunfullmäktige att godkänna delårsrapport augusti 2023 för Bollebygds kommun.

Beslutsgång

Ordföranden frågar om förslag till beslut kan antas och finner att så sker.

Beslutsunderlag

- Delårsbokslut augusti 2023, Bollebygds kommun
- Delårsrapport augusti 2023 kommunen

Skickas till

Kommunfullmäktige

Paragrafen är justerad

Delårsrapport augusti 2023, Bollebygds kommun

Innehåll

Sammanfattning	3
Förvaltningsberättelse	4
<i>Händelser av väsentlig betydelse .....</i>	<i>4</i>
<i>Viktiga förhållanden för resultat och ekonomisk ställning.....</i>	<i>11</i>
<i>God ekonomisk hushållning och ekonomisk ställning .....</i>	<i>11</i>
<i>Väsentliga personalförhållanden .....</i>	<i>16</i>
<i>Förväntad utveckling.....</i>	<i>20</i>
Driftredovisning	23
<i>Budgetbeslut m.m. under året.....</i>	<i>23</i>
<i>Driftredovisning utfall .....</i>	<i>24</i>
Investeringsredovisning	25
Finansiella rapporter	27
Måluppföljning.....	38
<i>Kommunfullmäktiges mål .....</i>	<i>38</i>
<i>Kommunstyrelsens bedömning av måluppfyllelsen.....</i>	<i>39</i>
Revisionsberättelse	41

Sammanfattning

- Det ekonomiska resultatet till och med augusti är 39,6 mnkr, prognosen för helåret är 19,4 mnkr.
- Nämnderna visar ett sammanlagt överskott på 15,5 mnkr till och med augusti, prognosen för helåret är ett överskott på 9,8 mnkr.
- Skatteintäkterna och generella statsbidrag utvecklas positivt och prognosticeras till ett överskott på 16,8 mnkr jämfört med budget.
- Den ofördelade budgeten på beräknas nyttjas i dagsläget. Om så inte sker förstärks prognosen på årsbasis med ett överskott på 4 mnkr.
- Prognosen innebär att nettokostnaderna kommer att öka med 6,2 % jämfört med föregående år, samtidigt prognosticeras skatteintäkterna och de generella statsbidragen att öka med 4,0 %, vilket innebär ett försämrat resultat jämfört med förra året.
- Av 10 verksamhetsmål satta av kommunfullmäktige bedöms att 7 stycken uppnås och 3 delvis uppnås.

Delårsrapporten är kommunstyrelsens rapport till kommunfullmäktige för perioden januari-augusti.

Förvaltningsberättelse

Händelser av väsentlig betydelse

”Händelser av väsentlig betydelse som inträffat under delårsperioden eller efter dess slut, men innan delårsrapporten upprättas.”

Barn och unga

Utbildningsnämnden har tagit fram en delårsrapport för perioden januari-augusti 2023.

Bedömningen är att två mål delvis kommer att uppnås.

Bollebygd är en stark skolkommun. Den politiska ledningen styr för att uppfylla grunduppdraget att alla barn och elever ska lyckas.

Vårt gemensamma arbete för att stärka barnet/elevens rätt till utbildning, rätt till stöd och vårt systematiska kvalitetsarbete har bidragit till en utveckling av förskolorna och skolornas kvalitet i utbildningen.

Ledningen ska leda för en formativ organisation där tillit, dialog och lärande genomsyrar verksamheterna. Vägval och beslut har fokus på hela organisationen och Bollebygds bästa framåt. Utbildningens kvalitet ska vara likvärdig i hela kommunen och bidra till en hållbar progression för barns och elevers lärande, där välmående och värdegrund är bärande delar.

Utbildningsnämndens verksamheter har under delåret arbetat för att hitta en ingång i arbetet med enhetsplaner för att systematiskt kunna utveckla en högre måluppfyllelse. Detta har resulterat i enhetsplaner där verksamheten utifrån föregående läsårs resultat prioriterat vad som ska sättas i förgrunden och vilka insatser som ska prioriteras. Utgångspunkten är att enhetsplanerna ska hållas i under en längre period än ett läsår men genom systematisk dialog på flera nivåer värderas under året.

Verksamheternas enhetsplaner tar sitt avstamp i de mål som formulerats på såväl kommunfullmäktige- som på nämnds nivå. Under året planeras för ett antal kvalitetsdialoger där vi genom kollegialt arbete följer upp, utvärderar och analyserar insatser och måluppfyllelse.

Utifrån detta arbete kommer rektor tillsammans med sina medarbetare i slutet av läsåret prioritera vad kommande läsårs utvecklingsarbete ska sätta i förgrunden.

Ingången i det förändrade arbetssättet har varit att vi ska gå från;

- Rapportering till dialog.
- Kortsiktighet till kontinuerlig process.
- ”Tuva till tuva” till ledstång.
- Utsatthet till delaktighet.
- Kontroll till tillit.

	Prognos helår 2023	Budget- ram 2023	Skillnad prognos- budget	Utfall 2022
Prestationer för utbildningsnämnden				
Antal barn i förskola	509	533	-24	530
- varav köpt verksamhet	28	32	-4	37
- såld verksamhet	9	11	-2	10
Antal elever i förskoleklass	112	113	-1	120
- varav köpt verksamhet	26	26	0	28
- såld verksamhet	2	2	0	2
Antal elever i grundskola år 1-9	1 192	1 229	-37	1 202
- varav köpt verksamhet	204	206	-2	205
- såld verksamhet	24	19	5	23
Anpassad grundskola	17,5	19	1,5	16,6
-varav omvänt anpassad grundskola	1	1	0	2
Under utredning (volymbuffert)	2,5	4	1,5	5
- varav köpt verksamhet	3	2	-1	2,3
- såld verksamhet	0	0	0	0
Fritids anpassad grundskola	6	5	1	6,3
Varav köpt	1	1	0	2,5
Antal elever i fritidshem	523	560	-37	530
- varav köpt verksamhet	116	117	-1	118
- såld verksamhet	8	9	-1	9
Antal elever i gymnasiet	380	411	-31	369
- varav i egen regi	11	12	-1	10
- varav gymnasiesär	1,5	3	-1,5	3,5
- såld verksamhet	0,4	0	0,4	0

Prestationer

I tabellen ovan redovisas i tur och ordning prognostiserade prestationer i *snitt för belåret*, prestationer i budgetramen tagen utav KF, förändring mellan prognos och budgetramen, snittutfallet helår 2022.

Samtliga verksamheter har lägre barn/elevantal än budgetram förutom fritids för elever inom anpassad grundskola.

Socialnämnden

Socialnämnden har sedan föregående års organisationsförändringar arbetat för att skapa struktur i de processer som pågår. Som ett led i detta har en Utvecklingsenheten skapats, vilken utgör en stödfunktion i frågor som berör kvalitet och utveckling av verksamheterna. Utvecklingsenheten kommer, i samarbete med förvaltningens olika enheter, att driva flera av de utvecklingsprocesser som nämnden har framför sig.

Inför verksamhetsåret 2023 fattades beslut om att inrätta två tjänster som förebyggare. Socialnämnden har under våren behovsanalyserat innehållet i tjänsterna samt rekryterat två personer som kommer arbeta förebyggande i tät samverkan med skolverksamheterna, med start september 2023. De två förebyggarna kommer inom ramen för sina uppdrag bland annat att kartlägga behov och möjligheter till aktiviteter för barn och ungdomar i kommunen.

Socialnämnden har i samverkan med Utbildningsnämnden arbetat kring utformandet av en familjecentral. Familjecentralen kommer att drivas av Bollebygds kommun och VG Regionen, där personal finns representerade från MVC, BVC, skola samt socialtjänst. Uppstart av familjecentralen planeras ske under hösten 2023.

Under hösten påbörjar Socialnämnden ett projekt för uppsökande verksamhet för målgruppen över 80 år. Syftet är att komma i kontakt med personer som har fyllt 80 år och som ej har insatser, i syfte att informera om träffpunkten samt de biståndsinsatser som kan sökas vid behov.

I maj 2023 anordnades en äldremässa på Bollegården, med totalt 28 utställare och uppskattningsvis 200-250 besökare. Mässan syftade till att visa upp de tjänster, varor och aktiviteter som erbjuds till målgruppen äldre i kommunen. En förhoppning med mässan är att den ska bidra till att främja hälsa och förebygga ofrivillig ensamhet bland målgruppen. Årets äldremässa hade dessutom fokus på den digitala transformationen.

Vidare har kommunen, regionen och studieförbundet vuxenskolan under juni erbjudit kostnadsfri workshop till målgruppen äldre i syfte att öka de digitala kunskaperna. Workshopen fokuserade på att använda digitala tjänster såsom 1177, bank-id, Kivra, Swish och Easypark.

Under 2022 påbörjades projektet Bostad Först inom Socialnämnden i syfte att implementera och skapa en modell för att minska bostadslöshet och social stigmatisering. Detta projekt har fortsatt under 2023 med stöd av statsbidrag. En projektledare är tillsatt genom statsbidraget och kommer under året arbeta fram en modell som är anpassad utifrån Bollebygd kommuns lokala och demografiska förutsättningar.

Socialnämnden har ingått ett samarbete med Länsstyrelsen kring att kartlägga våld och våldsutsatthet inom kommunen, främst med bäring mot nämndens målgrupper. Samarbetet innebär att inventera och sammanställa förekomst av våld för att sedan ta fram en handlingsplan med aktiviteter för att förebygga våld inom kommunen. I detta arbete inryms även samarbete med bland annat andra kommuner, Brottsförebyggande rådet samt Polismyndigheten.

Bollebygds kommun samarbetar med länets samtliga kommuner och Västra Götalandsregionen (VGR) i programmet Millennium, med syftet att skapa en modern och tillgänglig vårdinformationsmiljö. Kommunernas deltagande i Millennium är villkorat med att en central kommungemensam samordningsstruktur etableras. Strukturen med tillhörande arbetssätt

samordnas av VästKom, men varje kommun ansvarar för att upprätta ett eget lokalt införandeprojekt. Socialnämnden har rekryterat en projektledare med start augusti som kommer ansvara för implementering och utbildning av Millennium.

Äldreomsorgen

Prestationer, snitt	Utfall jan-aug 2023	Utfall jan-aug 2022	Utfall jan-aug 2021
Procentuell beläggning demens	99%	94%	82%
Procentuell beläggning somatik	102%	95%	84%
Procentuell beläggning korttid	97%	96%	59%
Antal vårdtagare med beslut om hemtjänst	129	119	127

Den procentuella beläggningen på särskilda boendet har gradvis ökat under de senaste åren. Utifrån omvärldsbevakning går att konstatera att Covid 19 inledningsvis medfört att färre brukare ansökt om särskild boende. Detta med anledning av smittorisk samt att boenden stängde ner under perioder. Från år 2022 och fram har trycket på särskilda boenden ökat i takt med att smittorisen minskat. Att det särskilda boendet är fullbelagt ger också konsekvenser för korttidsboendet. I dagsläget upptas majoriteten av korttidsboendets lägenheter av brukare som inväntar ledig plats på särskild boende, vilket förklarar den stigande beläggningen på korttidsboendet.

Antal vårdtagare med beslut om hemtjänst fluktuerar över tid vad gäller antalet brukare samt beviljade biståndstimmar. Kommunen har en åldrande befolkning vilket över tid kommer påverka behov av hemtjänst, men även andra insatser.

Funktionsnedsättning

Budgerade prestationer för Socialnämnden	Prognos 2023	Förändring	Budgetram 2023	Utfall 2022	Utfall 2021
Boende vuxna och barn/unga LSS	27*	6	21	22	21
Daglig verksamhet	33**	-5	38	34	32

* 20 egna boendeplatser, 7 köpta placeringar

** 29 brukare DV i egen verksamhet, 4 köpta placeringar

Gällande bostad med särskild service enligt LSS har behovet av platser ökat gradvis under de senaste åren. I dagsläget är den befintliga gruppboenden fullbelagd. Samtidigt förekommer sju ytterligare beslut som verkställs genom externt köpta platser. Det innebär att förvaltningen saknar sju boendeplatser. I dagsläget befinner sig förvaltningen i planeringsstadiet för byggnation av ny gruppboende som kommer rymma sex lägenheter.

Individ- och familjeomsorg

Insatser	Utfall jan-aug 2023	Utfall jan-aug 2022	Utfall jan-aug 2021
Ekonomiskt bistånd, antal hushåll	36	52	58
Placeringar vuxna institution, antal dygn	269	110	15
Placeringar barn och unga HVB, antal dygn	71 HVB (141 SIS)	74	0
Aktualiseringar	806	300	429
Anmälningar barn och unga	279	171	220
Öppnade utredningar barn och unga	48	63	92

Antalet hushåll med ekonomiskt bistånd har minskat, vilket beror på ett reducerat inflöde. Förvaltningen har räknat med en ökning till följd av inflation och rådande omvärldsläge, men detta har uteblivit.

Antalet dygn då vuxna har institutionsplacering har ökat markant sedan tidigare år. Anledning till detta beror på en placering enligt LVM i början av året som pågått under första halvåret av 2023.

Aktualiseringar och anmälningar har ökat. Dessa styr inte förvaltningen över, då de inkommer utifrån. Det kan eventuellt härröra sig till ökad samverkan med andra professioner där information om vikten av anmälningar har lämnats.

Byggnad, miljö, VA och fastigheter

Samhällsbyggnadsnämnden tilldelades under 2022 medel för att finansiera tjänster för att kunna möta behov, krav och tillväxt i kommunen. Det har varit svårrekryterat och därav tagit extra tid i anspråk i processerna, vissa har avbrutits för att göra ett omtag. Chefsrekrytering har genomförts. Den politiska prioriteringen ”servicefunktion” finns nu på plats.

Ny matsal har färdigställts på Bollebygdsskolan.

Den 7 december 2022 gav kommunfullmäktige ett uppdrag att ta fram en grönplan inom Bollebygds tätort. Arbete pågår och samråd beräknas ske 2024. Statlig medfinansiering har erhållits (Lokala Naturvårdssatsningen, LONA) för genomförandet av projektet. Inom ramen för grönplanen inventerar kommunen naturvärden, rekreativa värden och ekosystemtjänster samt stakar ut mål och strategier.

Kommunfullmäktige ska anta en planeringsstrategi senast 24 månader efter ordinarie val. Arbete pågår med detta på planenheten. En arbetsgrupp, referensgrupp samt politisk styrgrupp är utsedda.

Ett beslut gällande framtida avloppsrening ska tas under året och förutsättningarna och underlag inför en ansökan om tillstånd enligt miljöbalken arbetas fram.

Kommunerna Bollebygd, Herrljunga, Mark, Tranemo, Ulricehamn och Vårgårda har genomfört en utredning om olika lösningar för insamling av förpackningar och returpapper samt har belyst möjligheter med samverkan, detta utifrån ny förordning om producentansvar för förpackningar. En rapport har sammanställts. Nämnden har givit förvaltningen i uppdrag att samverka med de andra kommunerna i frågan.

Bollebygds kommun har idag ett äldre -kortbaserat inpasseringssystem för Råssa ÅVC. Uppdrag har givits förvaltningen att arbeta för att införa ett sk Grönt kort för företagen. En upphandling är genomförd och avtal har tecknats för nytt inpasseringssystem som ska möjliggöra uppstart med ”Grönt kort”.

Flera planer pågår, både för bostäder och industrimark. Kommunen har tagit fram riktlinjer och rutiner för en detaljplaneprocess med exploatörssamverkan och möjliggjort för att flera planer nu drivs av exploatör men kommunen har fortsatt ansvaret för att driva planprocessen framåt.

Under året har en arbetsgrupp, där representanter från samhällsbyggnadsförvaltningen ingår, arbetat vidare med uppdraget att starta upp en återbruksverksamhet i Bollebygd.

Förslag till vattentjänstplan tas fram med stöd av konsult. Syftet med planen är att presentera kommunens långsiktiga planering för att tillgodose behovet av kommunalt vatten och avlopp. Planen kommer att gå ut på samråd under hösten, nästa steg är granskning för att sedan beslutas i kommunfullmäktige.

Under året har utbyggnaden av fiber på landsbygden fortsatt, utifrån samverkansavtal, med målet att slutföras under innevarande år. Tidplanen för färdigställande har flera gånger förskjutits framåt. Övergången från kopparnätet till moderna lösningar är en viktig del av digitaliseringen av Sverige som ger stora möjligheter men som samtidigt måste göras ansvarsfullt. I Bollebygds kommun kommer de delar av kopparnätet som fortfarande är i bruk, att stängas 2024-03-31. Utbyggnaden av fiber är i sin slutfas men är inte slutbesiktigat.

Stiftelsen Bollebygds hyresbostäder (Bollebo)

Stiftelsen gör inget delårsbokslut och därmed tas inte heller någon sammanställd redovisning fram för koncernen per augusti. Stiftelsen har gjort en ekonomisk uppföljning vid halvårsskiftet. Den visade på ett resultat för perioden på 1,3 mnkr som kan jämföras mot budgeterade -2,2 mnkr. Prognosen var i juni att helåret kommer att landa på -3,3 mnkr vilket är 1,2 mnkr högre än budgeterade -4,5 mnkr.

Väsentliga händelser som inträffat efter redovisningsperiodens slut

Inga händelser finns att rapportera.

Viktiga förhållanden för resultat och ekonomisk ställning

Demografiska förändringar

Befolkningen har hittills under året (t.o.m. juli) ökat med 38 invånare eller 0,4 %.

Jämfört med sista juli förra året har befolkningen ökat med 23 personer, vilket motsvarar en ökning på 0,2 %.

Befolkningsökningen har avtagit jämfört med första åren i 2020-talet. Födelsestaten som var lägsta på en lång tid 2022 ser ut att öka något under 2023.

För budgetplanering är befolkningsutfallet 1 november intressant eftersom det ligger till grund för kommunens skatteintäkter och kostnadsutjämnning näst kommande år.

Jämfört med 1 november 2022 har befolkningen ökat med 0,6 % vilket är högre än vad som använts för beräkning av de preliminära ramarna.

	2023	2022
Antal invånare början av året	9 703	9 634
Antal födda	53	40
Antal döda	-37	-46
Födelsenetto	16	-6
Inflyttning	405	368
Utflyttning	-387	-317
Flyttnetto	18	51
Invandring	18	36
Utvandring	-16	-6
Invandringsnetto	2	30
Övrig förändring	2	9
Antal invånare 31 juli	9 741	9 718
<i>Förändring under perioden</i>	<i>38</i>	<i>84</i>

God ekonomisk hushållning och ekonomisk ställning

”Upplýsingar om kommunens och kommunkoncernens förväntade utveckling avseende ekonomi och verksamhet utifrån målen om god ekonomisk hushållning.”

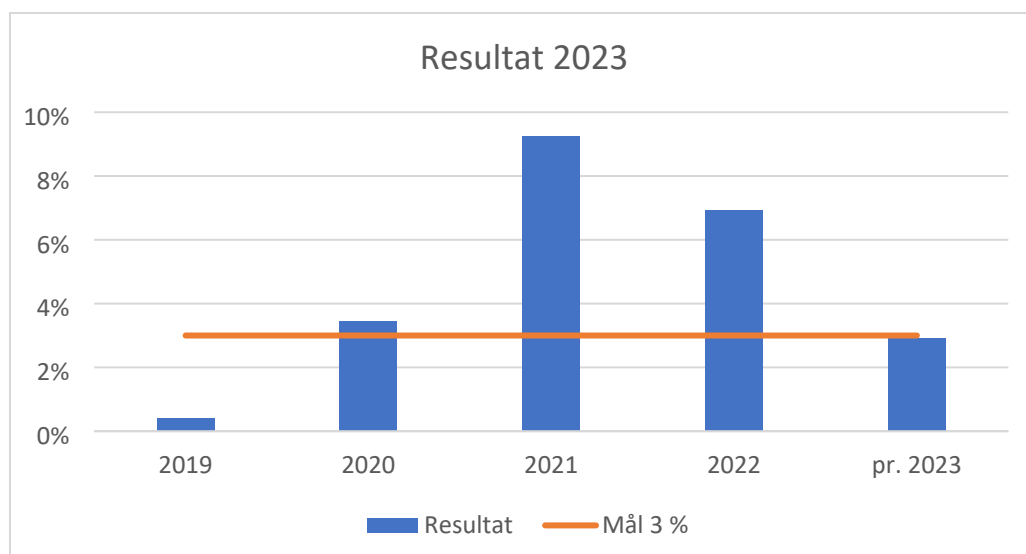
Avstämning av mål för god ekonomisk hushållning

Kommunfullmäktige beslutade för 2023 om två finansiella mål:

1. *Det ekonomiska resultatet ska över mandattiden motsvara 3 % av skatteintäkter och generella statsbidrag.*

Kommunens prognosticerade resultat på 19,4 mnkr innebär att resultatet kommer utgöra 2,9 % av skatteintäkter och generella statsbidrag. För att klara målet över hela mandatperioden kommer ett något starkare resultat krävas kommande år. I diagrammet nedan visas hur resultatet fördelade sig över föregående mandatperiod. Även om inte första året nådde upp till 3% då så uppfylldes målet.

Det är svårt att bedöma hur resultatet kommer att utvecklas över kommande år då det råder osäkerhet i samhällsekonomin. Kostnaden för kommunernas pensionsåtaganden påverkas av inflationsutvecklingen som är svår att förutspå med säkerhet. Något som förväntas höja resultatet i Bollebygd kommande år är försäljningsintäkter av exploaterade tomter på Bergadalen. Osäkerhet på bostadsmarknaden som också har dämpats av höga räntor gör det dock svårt att veta när försäljning blir aktuell och vilket pris tomterna kan säljas för. Den sammanlagda bedömningen är att målet förväntas uppnås för mandattiden.

2. *Över samma tid ska minst 40 % av kommunens skattefinansierade investeringar och exploateringar finansieras med egna medel.*

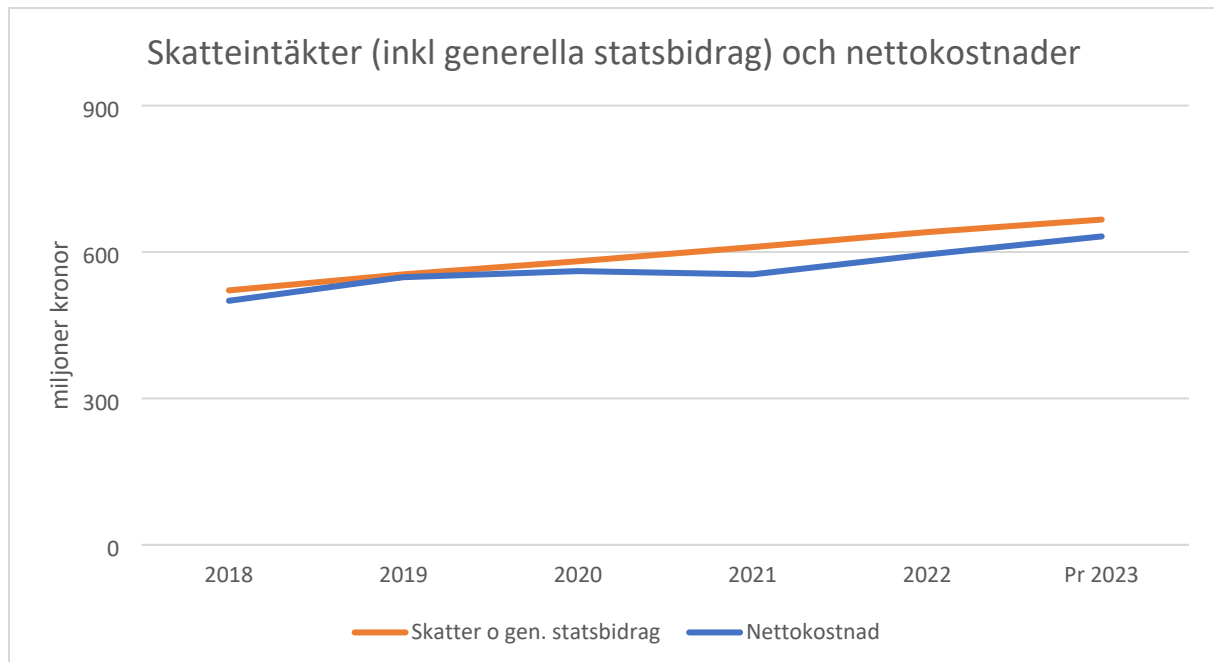
Skattefinansierade investeringar prognosticeras till 67,8 mnkr för helåret 2023. Det motsvarar 70 % av avskrivningar och skatteintäkter. Det betyder att självfinansieringsgraden är 70 % och att kommunen således kan finansiera investeringar till en stor del med egna medel. Om prognosen slår in har kommunen utrymme att ha något lägre självfinansieringsgrad kommande år. Värt att notera är att den totala investeringsmassan har varit relativt låg utan några större investeringsprojekt under perioden. Ökar investeringstakten kan det krävas att resultatet också förbättras för att nå upp till målet om 40 % över mandatperioden.

Målet är formulerat så att det endast omfattar skattefinansierade investeringar och exploateringar. Vad som avses med skattefinansierad exploatering är otydligt. Huruvida ett exploateringsprojekt är skattefinansierat eller intäktsfinansierat kan bero på hur marknaden för exploaterade tomter ser ut i framtiden vilket kan vara svårt att sja om. Likaså skulle större investeringar inom VA-området kunna vara föremål för skattefinansiering beroende på politiska viljan.

Eftersom exploateringsprojekt kan pågå under flera år och finansieringen till största del är skattefinansierad fram tills tomter är färdigställda har investeringar inom exploateringsprojekt räknats in i den andel som ska finansieras med egna medel vid framtagandet av nyckeltal.

Nettokostnadsutvecklingen

Verksamhetens nettokostnader prognostiseras öka med 6,2 % jämfört med utfall föregående år. Som motpart till den här prognostiserade nettokostnadsutvecklingen har skatteintäkterna ökat med 4,0 %. När nettokostnaden ökar mer än skatteintäkterna sjunker resultatet. Det är därför viktigt att se till så att inte en nettokostnaderna ökar mer än skatteintäkterna sett ur ett längre perspektiv. Att skatteutvecklingen varit lägre än nettokostnadsutvecklingen demonstreras i grafen nedan genom att avståndet mellan blå linjen och orange linjen minskat för prognos 2023.

Diagrammet visar utvecklingen av skatteintäkterna och de generella statsbidragen överst samt kommunens nettokostnader underst. Mellanrummet mellan kurvorna utgörs främst av resultatet och till mindre del av finansnettot..

Personalkostnaderna

De rena lönekostnaderna ökade 4 % jämfört med föregående period. Ökningen förklaras av avtalsenliga löneökningar samt ökade antal anställda. Det är på totalen endast en liten ökning av medarbetare och ökningen kan till största del förklaras av löneökningar.

Inom Samhällsbyggnadsnämnden ökade antal medarbetare och därmed lönekostnaderna mest procentuellt vilket beror på att flertalet vakanta tjänster har tillsatts jämfört med föregående period. Inom Socialnämnden var förhållandet det motsatta och löneökningen var lägre än förväntad löneökning vilket beror på vakanta tjänster.

Förutom lönekostnader består personalkostnaderna av sociala avgifter och pensionskostnader. De sociala avgifterna ligger på samma nivå som föregående period och har därmed i stort sett utvecklats procentuellt i linje med löneökningen. (viss variation kan uppstå till följd av de anställdas åldrar)

Den sista stora posten under personalkostnader svarar pensionerna för. Pensionskostnaderna har ökat från 22,1 mnkr bokslut augusti 2022 till 27,4 mnkr bokslut augusti 2023. Det är en ökning på 24 %. Sedd som andel av skatteintäkterna under samma period har andelen ökat från 6,3% till 7,5 %. Notera att kommunen även har intäkter i form av bland annat generella statsbidrag och utjämning samt taxeintäkter och att relationstalet endast syftar till att åskådliggöra ökningen. Tack vare att Bollebygd har vuxit de senaste åren så är pensionsavsättningarna inte så stora i förhållande till de totala skatteintäkterna. Situationen är betydligt värre för kommuner som haft bibehållen storlek eller minskande storlek.

Övrigt kring intäkter och kostnader

Intäkterna uppgick till 97,6 mnkr för perioden vilket är 19 % mer än föregående år. Två engångsposter kan förklara en stor del av ökningen. Exploateringsverksamhet har inkommit med 7,3 mnkr. Föregående år fanns det inga exploateringsintäkter. Därutöver har den VA-fond som fullmäktige beslutade att inrätta 2019 upplösts till följd av att tidsfristen för fonden löpt ut och investeringen som fonden avsåg att finansiera har skjutits på framtiden. Fonden innehöll 8,3

mnr. Rensas intäkterna från dessa poster hamnar intäkterna för perioden på 82,0 mnr vilket är en knapp ökning jämfört med föregående år.

Kostnaden för köpt verksamhet har ökat med nästan 9,3 % eller 7,6 mnr. Kostnadsökningen återfinns framför allt inom Socialnämndens verksamheter där kostnaden för placeringar har ökat. Volymen avköpt verksamhet inom Socialnämndens verksamheter är så låg att variationer av antalet platser påverkar kostnadsmassan avsevärt mycket mer än uppräknings och indexregleringar.

Kommunens pensionsförpliktelser

De totala pensionsförpliktelserna uppgick till 202,1 mnr, inkl. skatt, av denna utgjorde 63,3 mnr avsättningen i balansräkningen och resterande 138,8 mnr utgjorde ansvarsförbindelsen utanför balansräkningen. Den största förklaringen för förändring mellan åren är att pensionsavsättningarna inflationsjusteras. Redovisningen är i enlighet med lagstiftningen; den så kallade blandmodellen. Kommunen har inte tryggt förpliktelserna genom försäkring eller stiftelse, samtliga är så kallade återlånade medel. Se vidare not 18 och 22.

Pensionsförpliktelse, kommunen	2022 aug	2021 aug	2020 aug
Avsättning inkl. särskild löneskatt	63,3	49,0	44,0
Ansvarsförbindelse inkl. särskild löneskatt	138,8	135,4	140,8
Pensionsförpliktelse som tryggats i pensionsförsäkring eller stiftelse	0	0	0
Summa pensionsförpliktelser	202,1	184,4	184,8
Finansiella placeringar avseende pensionsmedel*	0	0	0
Återlånade medel	202,1	184,4	184,8

Beloppen är i mnr. *Inga specifikt öronmärkta medel finns.

Pågående tvister

Det pågår för närvarande inte några tvister som påverkar den ekonomiska ställningen i kommunen.

Balanskravsresultatet

Kommunen har inga negativa resultat att reglera. Utifrån nuvarande prognos kommer resultatet vara inom linjen för balanskravet. Resultatutjämningsreserven kommer inte att nyttjas enligt prognos. Inga realisationsvinster eller realisationsförluster som inte står i överensstämmelse med god ekonomisk hushållning förväntas inträffa under året. Endast en liten del (0,4 mnr vid delårsbokslut) av resultatet förväntas justeras till följd av orealiserade vinster i värdepapper.

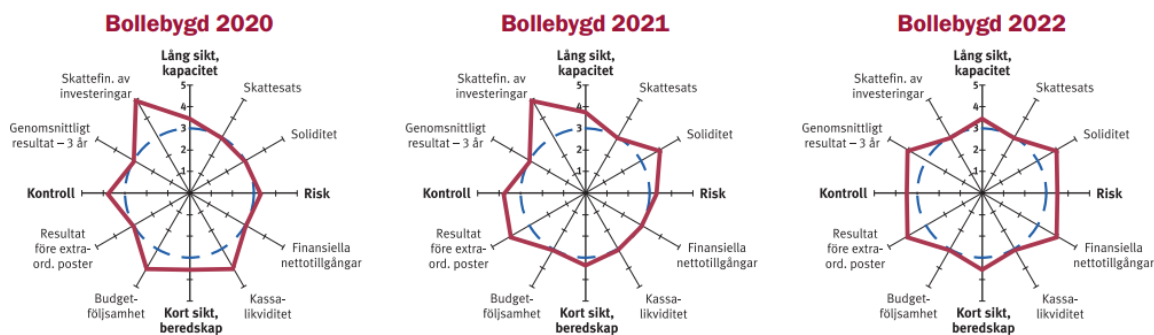
Utvärdering av god ekonomisk hushållning

I delårsrapporten görs bedömningen att båda de finansiella målen kommer att uppnås.

Av kommunfullmäktiges 10 verksamhetsmål prognosticeras att 3 kommer uppfyllas delvis och 7 uppfylls. Kommunstyrelsen bedömer sammantaget måluppfyllnaden som god, men kan bli bättre. För vidare bedömning av måluppfyllelsen se separat stycke.

Enligt kommunens riktlinje råder god ekonomisk hushållning när de finansiella målen uppnås samt merparten av verksamhetsmålen uppfylls. Prognosen är att detta kommer uppfyllas vid årets slut och att god ekonomisk hushållning råder.

I den så kallade R-K-modellen har kommunen jämförts utifrån ett antal ekonominyckeltal för de senaste tre åren, se nedan. Den visar att kommunen relativt sett har en god finansiell ställning jämfört med andra kommuner i Västsverige.

Utifrån koncernperspektivet kan konstateras att Bollebo prognostiserar att hålla budgeterat resultat vilket tyder på att kostnadskontroll råder trots den mer osäkra ekonomin i samhället med ökade räntor. En mer fördjupad analys över koncernens finansiella ställning kommer att ges till årsredovisningen.

Bedömningen utifrån ovanstående är att en god ekonomisk hushållning råder.

Väsentliga personalförhållanden

Personalstatistik

	Jan – jun 2023			Jan – aug 2022		
	Kvinnor	Män	Totalt	Kvinnor	Män	Totalt
Antal tillsvidareanställda	531	134	665	521	135	656
Antal visstidsanställda	78	37	115	63	18	81
Antal timavlönade (timmar)	32109,85	12924,34	45034,19	46511	18225	64736
Övertid/fyllnad/mertid (timmar)	1434,01	585,57	2019,58	2410	1328	3738
Andel tillsvidareanställda m. heltid (%)	90,21	94,78	91,13	91,9	94,07	92,3
Sjukfrånvaro (%)	8,95	5,25	8,15	8,8	5,3	8,04
Sjukfrånvaro ≥ 60 dagar (%)	44,85	31,98	43,05	34,9	18,8	32,7
Sjukfrånvaro ≤ 29 år (%)	7,03	4,45	6,21	7,2	8,7	7,6
Sjukfrånvaro 30-49 år (%)	8,4	4,46	7,51	8,5	3,7	7,5
Sjukfrånvaro ≥ 50 år (%)	10,13	7,09	9,59	9,4	6,7	8,9

Mätperioden för 2023 är 1 januari till den 30 juni. Det innebär att statistiken inte är jämförbar med 2022. Anledningen till att mätperioden förändras är att det saknas en medarbetare på HR avdelningen på grund av svårigheter att rekrytera den kompetensen. Trots att det är en annan mätperiod har antalet tillsvidareanställda ökat med 9 personer och antalet visstidsanställda har ökat med 34 personer.

Det är svårt att dra några slutsatser av antalet timmar utförda av timavlönade och antalet övertidstimmar då mätperioden är en annan. Sjukfrånvaron har under året befunnit sig på ungefär samma nivå som föregående år och trenden ser ut att hålla i sig även nu.

Förvaltning	2023 jun	2022 aug
Kommunstyrelseförvaltningen	2	0,53
Samhällsbyggnadsförvaltningen	8,6	8,11
Socialförvaltningen	9,1	9,6
Utbildningsförvaltningen	7,9	7,62
Totalt	8,15	8,04

Sjukfrånvaron per förvaltning 2022-2023

Kompetensförsörjning

Likasom andra kommuner har Bollebygds kommun utmaningar när det gäller kompetensförsörjning. Att hitta rätt kompetens är en utmaning och alla förvaltningarna arbetar hela tiden aktivt med frågan. På Kommunstyrelseförvaltningen märks det framför allt i ökade svårigheter att rekrytera kompetenta medarbetare

Kommunens chefer lyfter kontinuerligt kompetensutvecklings- och utvecklingsbehov med medarbetarna i röda tråden samtalen för att både nu och i framtiden ha medarbetare med god och uppdaterad kompetens.

Samhällsbyggnadsförvaltningen ser utmaningar i att rekrytera chefer, planarkitekter, kockar och ingenjörer. Det innebär också att det finns utmaningar i organisationen när det hela tiden både pågår rekryteringar och introduktioner. Förvaltningen har under året genomfört ett flertal

kompetensutvecklingsinsatser till exempel beskärning av träd, läcksökning, ventilationsteknik, skolmatsakademin och styr och reglerteknik.

Antalet äldre som behöver mer avancerad vård i hemmet ökar och det ställer högre krav på socialförvaltningen, dels behöver antalet medarbetare bli fler och fler medarbetare behöver ha särskild kompetens. Förvaltningen har svårt att tillsätta tjänster i den grad som krävs för att möta brukarnas behov. Undersköterskor, sjuksköterskor och rehabpersonal utgör professioner som är svårrekryterade. För att tillskansa sig personal arbetar förvaltningen aktivt med både samverkan med olika lärosäten samt marknadsföring i olika forum. Utöver rekrytering är introduktion en viktig fråga för Socialförvaltningen. Förvaltningen har därför satsat på att upprätta nytt introduktionsmaterial samt utbilda handledare i syfte att ge nya medarbetare goda förutsättningar under sin första arbetstid.

Socialförvaltningen har en stor medvetenhet kring vikten av att behålla kompetenta medarbetare. Som ett led i detta arbetar förvaltningen med tillitsbaserad organisation vilket ger medarbetarna möjlighet till ökad påverkan och delaktighet i sitt dagliga arbete, som i förlängningen kan öka trivseln på arbetsplatserna. Medarbetarnas välbefinnande kan även förväntas öka genom pågående insatser så som 11 timmars dygnsvila, heltid som norm samt borttagande av delade turer.

Den 1 juli 2023 blev undersköterska en skyddad yrkestitel. I och med förvaltningens utmaningar beträffande mer avancerad vård i hemmet är det av vikt att arbeta med att differentiera och precisera de olika professionerna som finns inom verksamhetsområdet. På detta sätt kan förvaltningen tillvara kunskapen inom yrkesområdena och säkerställa att insatser delegeras till rätt profession, samtidigt som nya arbetsmöjligheter skapas.

Utbildningsförvaltningen har i enlighet med Huvudöverenskommelse om lön och andra villkor, HÖK 21, arbetat fram en plan i syfte att trygga kompetensförsörjningen inom skolan på såväl kort som lång sikt. Den i samverkan framtagna planen med tillhörande handlingsplan är levande i hela verksamheten och har lyfts i såväl rektorsgrupp som i förvaltningens samverkansgrupp, FSG. Planen gäller fram till 2024-03-31 och kommer utvärderas innan dess.

Utbildningsförvaltningen har svårigheter i att bemanna de olika verksamheterna vid frånvaro såsom till exempel sjukdom och vård av barn och utifrån det sker ett kontinuerligt arbete med att rekrytera vikarier. För att underlätta detta sker från och med höstterminen 2023 all vikariehantering till förskolorna av kommunens bemanningsenhet. Lärare i fritidshem och lärare förskola är svårrekryterade och vid besättning av lediga tjänster tillsätts de ofta med annan kompetens.

När behov av nya medarbetare uppstår på utbildningsförvaltningen annonseras efter heltidstjänster då detta underlättar rekryteringen.

Mångfald och jämställdhet

Under 2023 har arbetet med att implementera ett integrerat arbetssätt i jämställdhetsarbetet fortgått. Arbetet på individnivå genomförs i samband medarbetaruppföljningarna. På arbetsplatsnivå är jämställdhetsarbetet en integrerad del i årshjulet för arbetsmiljö- och personalprocesser. Även arbetet med att kontinuerligt genomföra kommungemensam

arbetsvärdering och lönekartläggning fortgår under hösten. Resultatet av kartläggningen förs vid behov in till nästkommande års löneöversyn.

Inför löneöversyn 2023 gjordes en jämställdhetsanalys av lönerna i kommunen och resultatet visar att det fortfarande finns åtgärder att genomföra inom området lön. Det kan konstateras att löneskillnaderna mellan kvinnors löner och mäns löner ökar när det inte genomförs särskilda satsningar på de stora kvinnodominerade yrkesgrupperna såsom undersköterska och barnskötare.

Arbetsmiljö och hälsa

Arbetsmiljön utifrån alla aspekter för förvaltningens alla medarbetare och chefer präglas av ett kontinuerligt arbete för att främja hälsa, förebygga och förhindra ohälsa. Det systematiska arbetsmiljöarbetet planeras och genomförs med stöd av det framtagna årshjulet för våra arbetsmiljö- och personalprocesser.

Under året har arbetet med ”hållbar organisation” fortgått på samtliga förvaltningar och under våren genomfördes en uppföljande enkät som besvarades av förtroendevalda, medarbetare och chefer. Resultatet följs upp under hösten.

Under våren har den årliga medarbetarenkäten genomförts och enkäten visar på en hög övergripande nöjdhet med arbetssituation, god stämning på arbetsplatsen och närmaste chefs ledarskap. Medarbetarna tycker också att de har ett meningsfullt och utvecklande arbete. Hållbart medarbetarengagemang (HME) har dock gått ner från 82 vid mätningen 2021 till 81 vid årets mätning. Det är en marginell förändring och resultatet är ändå högre än de sammanvägda resultatet för alla kommuner i Kolada. Medarbetarenkäten genomfördes med en svarsfrekvens om 80% vilket är en mycket bra svarsfrekvens.

Resultatet av medarbetarenkäten visar också att kännedom om rutinen för visselblåsning och att förtroendet för kommunledning och förvaltningsledning behöver öka. Det är också viktigt att öka upplevelsen av att alla medarbetare har lika möjligheter gällande anställningsvillkor och kompetensutveckling. Andelen medarbetare som har tidsbegränsade anställningar är högre i de typiskt kvinnodominerade befattningarna och där behöver arbetet fokuseras på att erbjuda bättre anställningsvillkor såsom heltidsarbete och tillsvidareanställningar.

För att stärka kunskaperna om arbetsmiljö och hälsa har en utbildning genomförts för chefer och skyddsombud.

En viktig del i en god arbetsmiljö är medarbetarens möjlighet till delaktighet och möjlighet att påverka. I uppföljningsmodellen Den röda tråden har chef och medarbetare regelbunden dialog om hur arbetsvardagen ser ut för medarbetaren. Den röda tråden är genom det ett viktigt instrument för cheferna när de ska planera och leda sin verksamhet.

Samhällsbyggnadsförvaltningen har genomfört ergonomiutbildning och en översyn av kontorsplatsers utformning samt utbildning för ”kontorspersonal”/administrativ personal. På samhällsbyggnadsförvaltningen har även alla chefer och skyddsombud gått arbetsmiljöutbildning.

Att känna delaktighet är en viktig förutsättning för en god arbetsmiljö. Utifrån resultaten i medarbetarenkäterna och dialogerna på APT i socialförvaltningen framgår att förvaltningsledningen behöver arbeta med att öka transparensen genom tydligare kommunikation

och ökad närvaro i verksamheterna. Under våren har förvaltningsledningen bjudit in samtliga medarbetare till dialog under gemensamma frukostar. Där framkom många goda förslag som kan öka transparensen och i förlängningen delaktigheten. Bland annat kommer förvaltningen under hösten 2023 att publicera samtliga protokoll från förvaltningens ledningsgrupp i syfte att alla medarbetare ska kunna ta del av och få en ökad insyn i beslutsprocesserna.

Vidare har socialförvaltningen arbetat för ett nära ledarskap genom att bland annat säkerställa att varje chef har ett rimligt antal medarbetare. Det nära ledarskapet skapar förutsättningar för varje chef att få en god kunskap om sin verksamhet för att kunna möta verksamhetens behov och kunna göra adekvata avvägningar beträffande bemanning, kompetenshöjning och kvalitetsutveckling.

Socialförvaltningen har kartlagt sjukfrånvaron i verksamheterna och utifrån detta arbete kunnat identifiera långtidssjukfrånvaro som en särskild utmaning, vilket förvaltningen behöver arbeta mer aktivt med.

Den fysiska arbetsmiljön behöver inom vissa av socialförvaltningens verksamheter förbättras då de ej är ändamålsenliga för verksamheternas behov. Medarbetarna beskriver vidare problematik utifrån trångboddhet, dålig ventilation, för hög eller låg temperatur. Kommunens lokalresursplan är under revidering, där förvaltningen har lyft och prioriterat behovet av nya och ändamålsenliga lokaler.

Det skall i arbetet finnas rimliga förutsättningar för att utföra arbetet. Det krävs en balans mellan krav och resurser. Krav är en naturlig del av arbetet och är i sig inte skadligt. Krav kan vara både stimulerande och positiva och bidra till att skapa mening i arbetet. Men om kraven överstiger de resurser som finns under en längre tid, så ökar risken för ohälsa. Utifrån det arbetar utbildningsförvaltningen genom uppföljningsmodellen Den röda tråden regelbundet med följa upp hur balansen mellan krav och resurser ser ut.

I det systematiska arbetsmiljöarbetet på utbildningsförvaltningen har chefers kunskaper om hur man förebygger och hanterar kränkande särbehandling varit i fokus under året och det har skapade fördjupade kunskaper.

På utbildningsförvaltningen har det också skett ett aktivt arbete i nära samverkan med HR för att sänka sjukfrånvaron inom skolan. Arbetet har gett resultat och fortsätter under året.

Förväntad utveckling

Kommunens resultat för perioden januari-augusti är ett överskott på 39,6 mnkr vilket innebär ett överskott jämfört med budget på 26,6 mnkr. För helåret prognosticeras resultatet till 19,4 mnkr, vilket är 25,1 mnkr sämre än förra året men samtidigt 19,0 mnkr bättre än budget. Prognosen för den löpande verksamheten är ett överskott mot budget på 9,8 mnkr.

Kommunfullmäktige

Prognosen för kommunfullmäktige är att budgeten kommer hållas.

Kommunstyrelsen

Kommunstyrelsens delårsresultat var ett överskott på 2,9 mnkr, nettokostnadsutvecklingen i förhållande till 2022 var en ökning på 6,0 % och märks främst inom personalkostnaderna, där lönesumman ökade med 4,7 % och personalomkostnader (PO) ökade med 19,6% främst till följd av kraftigt ökade pensionskostnader.

Prognosen för helåret tyder på ett överskott på 2,0 mnkr. Den positiva avvikelser i förhållande till budget beror på att kommunstyrelsen har fått budgettillskott men där insatserna ännu inte har inneburit någon kostnad, t.ex. för införande av återbruksverksamhet. Totalt uppgår dessa till 0,5 mnkr. Dessutom finns en del vakanser till följd av föräldraledigheter och uppsägningar. Inom IT-verksamheten syns också minskade kapitalkostnader till följd av att en del större investeringar har slutavskrivits under året och reinvesteringarna ännu inte har genomförts då det inte funnits behov av det.

Utbildningsnämnden

Utbildningsnämndens prognos för helåret är ett överskott på 2,4 mnkr och utgör 0,7 procent av budgetramen. Nettokostnadsutvecklingen för perioden jämfört med föregående år är en ökning på 6,9 procent. På intäktssidan har intäkterna sjunkit och skillnaderna kommer av att statsbidraget Skolmiljarden inte betalas ut detta år samt de inledande månadernas sjuklöneersättning för corona 2022, vilket nämnden inte fått för i år. Detta bidrar till nettokostnadsökningen. För kostnadsposterna har nettokostnaderna ökat för samtliga förutom utbetalda bidrag där föregående års satsning på Hestrafors IF genererat en minskning i år. Nettokostnaden för personalkostnader har ökat med 6,8 procent. Ökningen beror främst på löneökning och att personalomkostnader (PO) ökat med 4,78 procent jämfört med föregående år. Utifrån personalstatistiken i denna rapport har varken tillsvidareanställda eller visstidsanställda ökat. Alla poster där utbildningsförvaltningen köper tjänster intern har ökat, lokalhyra, måltid och lokalvård. Även externa kostnader och främst då skolskjuts har ökat rejält i och med den höga indexeringen förra året i augusti.

Förskolan prognostiserar ett nollresultat. Fritidshem, anpassad grundskola, gymnasium, vuxenutbildning, kultur- och fritid, nämnd och centralt prognostiserar gemensamt ett överskott på 6,1 mnkr.

Största överskotten härrör från särskolans volymbuffert 1,5 mnkr, fritidshem 1,7 mnkr med lägre personalkostnader och också lägre elevantal, samt från gymnasiet 1,3 mnkr och det beror till merpart på minskad kostnad för köpt gymnasiesärskola på grund av avhopp.

Grundskolan prognosticerar ett underskott på 3,7 mnkr till följd av för höga personalkostnader främst kopplat till elever med omfattande stödbehov men också genom ökade kostnader för skolskjuts med ett underskott på 0,9 mnkr.

Socialnämnden

Socialnämndens prognos för helåret är ett överskott på 5,5 mnkr. Överskott härrör statsbidrag, vakanta tjänster, reducerade kostnader bidrag och retroaktiv betalning från leverantör pga. omgjort beslut. Vakanta tjänster avser svårigheter att rekrytera.

Nettokostnader utifrån prognosen för helåret har ökat jämfört med föregående år med 9,7%. Ökning av nettokostnader avser främst ökning av köpta placeringar inom Individ- och familjeomsorgen samt Funktionsnedsättning. Ökade personalkostnader och lokalkostnader påverkar även nettokostnadsökningen.

Bidragande orsak till personalkostnadsökning är ökade PO-pålägg från 2022 till 2023, där PO-pålägget ökades från 39,7% år 2022 till 44,5% år 2023. Anledningen till höjningen är dels höjda premier i det nya pensionsavtalet som tillämpas från och med 1 januari 2023, även ökat prisbasbelopp leder till högre kostnader för den förmånsbestämda pensionen. Utöver årlig löneökning blev avtalet för kommunal högre än tidigare vilket påverkar nettokostnaden för personalkostnader mellan åren.

Lag om 11 timmars dygnsvila träder i kraft 1 oktober 2023. För socialnämndens del berör det främst äldreomsorgen och funktionsnedsättning med 3 årsarbetare. Prognos är uppdaterad från oktober.

Socialnämnden har mottagit statsbidrag under året vilket förklarar en del av överskottet. Ett beslut väntas i kommunfullmäktige i september för ytterligare statsbidrag om 5,5 mnkr som då eventuellt tilldelas utökad ram till Socialnämnden. Vidare ses ökade kostnader för köpta placeringar på Funktionsnedsättning och Individ- och familjeomsorg. Efterfrågan av ekonomiskt bistånd har däremot minskat.

Samhällsbyggnadsnämnden

Samhällsbyggnadsnämndens nettokostnad för perioden januari till augusti var 25,8 mnkr. Utfallet innebär för perioden ett budgetunderskott på 1,1 mnkr. Jämfört med motsvarande period föregående år är nettokostnaderna 2,4 mnkr högre. De största kostnadsökningarna återfinns inom bygg- och miljöenheten som tidigare period hade flera tjänster vakanta.

Prognosen för helåret är budget i balans, vilket är i linje med prognosen efter april. En osäkerhet som finns i prognosen är eventuella kostnadsökningar inom områden såsom vinterväghållning, energikostnader och bostadsanpassningar. Nämndens totala ram är förhållandevis liten i jämförelse med dessa poster vilket gör att det kan vara svårt att kompensera underskott bland dessa poster genom besparingar på andra ställen. Dessutom tenderar kostnader för el och snöröjning först bli kända i slutet på året vilket ger kortare tid till anpassningar. Förvaltningen ser över möjligheten att teckna fast avtal på el för att ha bättre planeringsförutsättningar.

Övriga poster

Den ofördelade budgeten på 4 mnkr bedöms utnyttjas under året. Om inga större oförutsedda händelser inträffar under återstående budgetår går överskottet in i resultatutjämningsreserven vid årsbokslutet.

Kostnaden för pensioner prognosticeras till 50 mnkr och är 14 mnkr högre än föregående år vilket främst beror på uppräknings av avsatt pension samt en kostnadsökning till följd av byte av avtal. Att pensionskostnaderna skulle öka var känt vid planering av året. Prognosen för pensionskostnaderna för helår 2023 har dock ökat med 2,5 mnkr sedan prognosen som gjordes föregående år.

I resultatet finns en intäktsredovisad exploateringsersättning om 6,4 mnkr. Ersättningen får kommunen som kompensation för utbyggnad av lokalgata i ett större exploateringsprojekt på Bergadalen. Kostnaderna belastar kommunen under den byggda vägens nyttjandeperiod.

Skatteintäkterna har ökat under året och beräknas nu bli 10 mnkr högre än budget. Det är främst en konsekvens av att skatteintäkterna beräknas bli högre under 2023 än vad som bedömdes i samband med att budgeten sattes samt en positiv slutavräkning för skatteintäkterna 2022 som innebär en intäkt för 2023.

Kommunen har även erhållit 6 mnkr i generella statsbidrag som inte var budgeterade vid årets början.

Driftredovisning

Budgetbeslut m.m. under året

Kommunens budget, nettokostnader (mnkr)	KF beslut	Tekniska just.	Löner	Aktuell ram
<i>Budget per nämnd:</i>				
Kommunfullmäktige	-1,6			-1,6
Kommunstyrelsen	-62,8	-0,1	-0,8	-63,7
Utbildningsnämnden	-315,1	-1,1	-6,2	-322,4
Socialnämnden	-205,3	-0,3	-3,9	-209,5
Samhällsbyggnadsnämnden	-38,8	-0,9	-0,7	-40,3
Revisionen	-0,9			-0,9
Valnämnden	-0,02			-0,02
Överförmyndare	-0,8			-0,8
Jävsnämnden	-0,1			-0,1
Summa nämnder	-625,4	2,4	-11,6	-639,2
<i>Budget övrigt:</i>				
Ofördelad budget	-4,0			-4,0
Lönerörelse	-11,6		11,6	0
Pensioner och räntenetto mm	-7,5	-2,4		-5,2
Summa	-648,3	0		-648,3
Skatteintäkter och generella statsbidrag	648,7			648,7
Resultatet	0,4	0	0	0,4

Tekniska justeringar har genom mandat av kommunfullmäktiges budgetbeslut genomförts av ekonomiavdelningen till följd av förändrad internränta samt ändrade kapitalkostnader. Totalt uppgår de tekniska justeringarna till 2,4 mnkr. Eftersom ökningarna till största del avsåg internränta finansierades ökningen genom att finansförvaltningen fick minskad ram då intäkter från den ökade internräntan skulle täcka minskningen.

De avsatta budgetmedlen för att täcka ökade kostnaderna till följd av lönerörelsen 2023 har fördelats till nämnderna. De nämnder som nyttjar intern service i form av lokalvård och kostenheten har fått utökad ram för att täcka löneökningar på utförande enheter. Därefter har interndebitering i samma grad utförts.

Driftredovisning utfall

	Januari-augusti 2023			Augusti 2022	Helår 2023			Bokslut 2022
	Utfall	Budget	Avvikelse	Utfall	Prognos			Utfall
	Utfall	Budget	Avvikelse	Utfall	Utfall	Budget	Avvikelse	Utfall
Kommunfullmäktige	-1,2	-1,1	-0,1	-0,9	-1,6	-1,6	0,0	-1,2
Kommunstyrelsen	-38,6	-41,6	2,9	-36,4	-61,7	-63,7	2,0	-56,9
Utbildningsnämnden	-198,9	-207,7	8,8	-186,1	-320,0	-322,4	2,4	-298,2
Socialnämnden	-133,2	-138,6	5,4	-125,1	-204,0	-209,5	5,5	-185,9
Samhällsbyggnadsnämnden	-25,8	-24,7	-1,1	-23,5	-40,3	-40,3	0,0	-43,3
Revisionen	-0,4	-0,6	0,1	-0,3	-1,0	-0,9	-0,1	-0,7
Valnämnden	0,0	0,0	0,0	0,2	0,0	0,0	0,0	-0,2
Överförmyndare	-0,7	-0,5	-0,1	-0,6	-0,7	-0,7	0,0	-0,7
Jävsnämnden	0,0	0,0	0,0	0,0	-0,1	-0,1	0,0	0,0
Summa nämnder	-398,8	-414,8	15,9	-372,7	-629,4	-639,2	9,8	-587,1
Finansförvaltningen	-0,7	0,0	-0,7	2,6	-1,0	0	-1,0	0
Ofördelad budget	0,0	-2,7	2,7	0,0	-4,0	-4,0	0,0	0
Lönerörelse	0,0	1,3	-1,3	0,0	0,0	0,0	0,0	0
Pensioner	-5,4	-3,4	-1,9	-9,4	-11,8	-5,2	-6,6	-5,8
Summa ovan	-404,9	-419,6	14,7	-379,5	-646,2	-648,4	2,2	-549,9
Skatteintäkter och generella statsbidrag	444,6	432,5	12,2	427,3	665,6	648,7	16,8	641,1
Årets resultat	39,6	13,0	26,6	47,9	19,4	0,4	19,0	44,5

Investeringsredovisning

Investeringsredovisning	Budget KF	Utfall	Prognos	Avvikelse
Kommunstyrelsen	4,0	0,6	3,0	1,0
<i>IT-investeringar</i>	3,0	0,6	2,5	0,5
<i>Reinvesteringar inventarier</i>	1,0	0,0	0,5	0,5
Samhällsbyggnadsnämnden	57,6	11,8	36,0	21,6
<i>Lokalresursplan</i>	17,2	2,6	10,9	6,3
<i>Reinvesteringar fastighet</i>	10,0	4,7	10,0	0,0
<i>GC-vägar</i>	3,0	1,3	3,0	0,0
<i>Lekplatser</i>	1,0	0,0	1,0	0,0
<i>Laddstolpar</i>	1,0	0,0	0,2	0,8
<i>Belysning</i>	1,0	0,0	1,0	0,0
<i>Renovering idrottshall</i>	15,0	0,1	0,5	14,5
<i>Taxefinansierad verksamhet</i>				
<i>Div Anläggningsinvesteringar</i>	4,0	2,8	4,0	0,0
<i>Rollpack</i>	0,4	0,4	0,4	-0,1
<i>Tillskottsvatten VA</i>	4,0	0,0	4,0	0,0
<i>Uppgradering vattenv. Töllsjö</i>	1,0	0,0	1,0	0,0
Utbildningsnämnden	1,3	0,8	1,0	0,3
<i>Reinvesteringar</i>	1,3	0,8	1,0	0,3
				0,0
Socialnämnden	1,7	1,1	1,7	0,0
<i>Reinvesteringar inventarier</i>	1,7	1,1	1,7	0,0
				0,0
Summa investeringar	64,6	14,4	41,7	22,9
<i>varav taxefinansierad verksamhet</i>	9,4	3,2	9,4	-0,1
Strategiska markinköp KS	20,0	11,2	20,0	0,0
Strategiska markinköp SBN	5,0	0,0	5,0	0,0
Exploateringsverksamhet	25,0	10,3	10,5	14,5
Finansiell leasing personbilar	0,0	0,0	0,0	0,0
Total investeringsverksamhet	114,6	35,9	77,2	78,7

Fastigheter

Bollebygdskolan, tillbyggnad matsal är färdigställt under året. Under året kommer även verksamhetslokaler för teknisk service (Råssa) påbörjas och beräknas vara klart 2024. Denna post redovisas under Lokalresursplan.

Renovering av Idrottshallen

Projektet bedöms inte påbörjas under året. Endast utredningar och liknande förväntas generera kostnader. Budgeten föreslås flyttas till 2024.

Laddstolpar

Nytt förslag till icke-publik plan samt lokalisering av laddstolpar är framarbetat. Därmed kommer inte hela budgeten att nyttjas

Gata

Investeringar sker främst inom beläggningar.

Markinköp

Under året har Flässjum 1:16 förvärvats för 11,2 mnkr.

Övrigt, årliga anslag reinvesteringar

Nämnderna prognostiserar att nyttja hela anslagna investeringsbudgeten för reinvesteringar med undantag för kommunstyrelsen som inte förväntas nyttja hela reinvesteringsposten.

VA

Investeringar har främst skett i form av relining.

Exploateringar

Det enda pågående exploateringsprojektet avser Bergadalen som vid skrivandets stund är i sin slutfas. Det kvarstår att stycka av och sälja de färdigställda tomterna. Inga större kostnader förväntas komma in på projektet under året. Det är tveksamt om någon tomt kommer hinna bli såld under året. Totalt kommer det bli 14 tomter och 3 byggrätter som redovisas som omsättningstillgång. Projektet har resulterat i ny lokalgata, belysning och VA-ledningar som redovisas som anläggningstillgångar.

Finansiella rapporter

Resultaträkning

Belopp i miljoner kr (mnkr)	Not	Delårsutfall		Budget helår 2023	Prognos		Utfall helår 2022
		2023-08	2022-08		Utfall helår 2023	Avvikelse helår 2023	
Verksamhetens intäkter	1	97,6	81,7	111,4	141,0	29,6	125,0
Verksamhetens kostnader	2	-469,9	-442,7	-725,1	-745,4	-20,3	-692,6
Avskrivningar	3	-18,9	-18,7	-28,6	-27,9	0,7	-28,1
Verksamhetens nettokostnader		-391,2	-379,8	-642,3	-632,3	10,0	-595,2
Skatteintäkter	4	367,6	351,2	538,3	550,3	12,0	525,9
Generella statsbidrag och utjämning	5	77,5	76,9	111,2	116,2	5,1	115,2
Verksamhetens resultat		53,9	48,3	7,2	34,3	27,1	46,0
Finansiella intäkter	6	0,4	0,9	1,2	1,1	-0,1	1,2
Finansiella kostnader	7	-7,1	-1,3	-8,0	-8,3	-0,3	-2,8
Resultat efter finansiella poster		47,2	47,9	0,4	27,1	26,7	44,5
Extraordinära poster	8	-7,7	0	0	-7,7	-7,7	0
Årets resultat		39,6	47,9	0,4	19,4	19,0	44,5

Balansräkning

Belopp i mnkr	Noter	2023 aug	2022
Tillgångar			
Anläggningstillgångar			
Immateriella anläggningstillgångar	9	1,5	1,4
Materiella anläggningstillgångar			
Mark, byggnader och tekniska anläggningar	10, 11	503,9	487,2
Maskiner och inventarier	12	15,1	15,1
Övriga materiella anläggningstillgångar		0,0	0,0
Summa Materiella anläggningstillgångar		519,1	502,4
Finansiella anläggningstillgångar	13	15,2	13,9
Summa Anläggningstillgångar		535,7	517,7
Bidrag till statlig infrastruktur		0,0	0,0
Omsättningstillgångar			
Förråd, exploateringar	14	32,5	33,9
Fordringar	15	67,0	66,8
Kortfristiga placeringar		0,0	0,0
Kassa och bank	16	87,4	45,5
Summa Omsättningstillgångar		186,9	146,2
Summa Tillgångar		722,64	663,91
Eget kapital, avsättningar och skulder			
Eget kapital	17	459,9	420,3
Eget kapital		420,3	420,3
Årets resultat		39,6	0,0
Avsättningar			
Avsättningar för pensioner och liknande förpliktelser	18	63,3	50,2
Andra avsättningar		0,0	0,0
Summa Avsättningar		63,3	50,2
Skulder			
Långfristiga skulder	19	123,4	82,4
Kortfristiga skulder	20	76,0	111,0
Summa Skulder		199,5	193,4
Summa Eget kapital, avsättningar och skulder		722,64	663,91

Panter och ansvarsförbindelser	Noter	2023 aug	2022
Panter och därmed jämförliga säkerheter	21	0,3	0,3
Ansvarsförbindelser			
Pensionsförpliktelser utanför linjen	22	138,8	133,3
Borgensförbindelser	23	302,5	302,5

Noter

	<u>2023 - aug</u>	<u>2022 - aug</u>
1 - Verksamhetens intäkter		
Försäljningsintäkter	4,8	5,0
Taxor och avgifter	40,7	32,1
Hyror och arrenden	3,1	3,7
Bidrag och kostnadsersättningar från staten	35,3	34,2
Bidrag och gåvor från privata aktörer	0,0	0,0
EU-bidrag	0,9	0,8
Övriga bidrag	0,7	0,4
Försäljning av verksamhet och konsulttjänster	4,5	4,8
Intäkter från exploateringsverksamhet och tomträtter	7,3	0,2
Realisationsvinster på anläggningstillgångar	0,0	0,0
Övriga verksamhetsintäkter	0,3	0,4
Summa verksamhetens intäkter	97,6	81,7
2 - Verksamhetens kostnader		
Personalkostnader exklusive pensionskostnader	-264,1	-254,7
Pensionskostnader	-27,4	-22,1
Lämnade bidrag	-12,2	-13,3
Köp av verksamhet	-89,4	-81,8
Lokal- och markhyror	-9,6	-9,3
Inköp av material och varor	-0,5	-0,2
Inköp av tjänster	-7,0	-4,9
Realisationsförluster och utranteringar	-1,0	-1,3
Anskaffningskostnad sålda exploateringsfastigheter	-0,6	0,0
Bolagsskatt	0,0	0,0
Övriga verksamhetskostnader	-58,1	-55,1
Summa verksamhetens kostnader	-469,9	-442,7
3 - Avskrivningar		
Avskrivning immateriella tillgångar	-0,4	-0,3
Avskrivning byggnader och anläggningar	-14,8	-14,2
Avskrivning maskiner och inventarier	-3,7	-4,3
Nedskrivning/återföring byggnader och anläggningar	0,0	0,0
Summa av- och nedskrivningar	-18,9	-18,7

4 - Skatteintäkter		
Preliminär kommunalskatt	362,0	351,2
Preliminär slutavräkning innevarande år	3,5	0,0
Slutavräkningsdifferens föregående år	2,0	0,0
Mellankommunal kostnadsutjämning	0,0	0,0
Övriga skatter	0,0	0,0
Summa skatteintäkter	367,6	351,2
5 - Generella statsbidrag och utjämning		
Inkomstutjämning	50,2	45,3
Kostnadsutjämning	-3,6	-0,2
Regleringsbidrag/avgift	15,1	17,7
Kommunal fastighetsavgift	15,1	14,5
Bidrag/avgift för LSS-utjämning	-3,6	-1,3
Övriga bidrag i utjämningsystemet	0,0	0,0
Övriga generella bidrag från staten	4,4	1,0
Summa generella statsbidrag och utjämning	77,5	76,9
6 - Finansiella intäkter		
Utdelningar på aktier och andelar	0,0	0,2
Intäkter från finansiella anläggningstillgångar	0,0	0,0
Realiserad vinst på försäljning av finansiella instrument	0,0	0,0
Orealiserad värdestegring på finansiella instrument	0,4	0,0
Ränteintäkter	0,0	0,0
Borgensavgifter	0,0	0,0
Övriga finansiella intäkter	0,0	0,6
Summa finansiella intäkter	0,4	0,9
7 - Finansiella kostnader		
Räntekostnader på lån	-1,9	-0,4
Finansiell kostnad, förändring av pensionsavsättningar	-5,2	0,0
Kostnader från finansiella anläggningstillgångar	0,0	-0,8
Förlust vid försäljning av finansiella instrument	0,0	0,0
Orealiserad värdeminskning finansiella instrument	0,0	0,0
Övriga finansiella kostnader	0,0	-0,2
Summa finansiella kostnader	-7,1	-1,3

8 - Extraordinära poster

Extraordinära poster	-7,7	0,0
-----------------------------	-------------	------------

Under redovisningsperioden uppdagades det att avdragen skatt från utbetalda pensioner förmedlade via Skandia har hanterats fel i redovisningen. Avdragen skatt har inte tagits upp som skuld vilket inneburit att skulden succesivt minskat i samband med att skatten betalats in. Rätt belopp har deklarerats och betalats ut men saldot på skuldkontot har inte stämts av på korrekt sätt och har sedan 2019 inte visat aktuell skuld.

Felet bedöms inte påverka resultatet de tidigare perioderna i väsentlig utsträckning. För att återställa skuldkontot till rätt saldo påverkas dock innevarande räkenskapsårs resultat i sådan omfattning att resultatpåverkan redovisas som en extraordinär post.

Tidigare års felaktiga redovisning skedde till följande belopp:

2019 - 1,7 mnkr

2020 - 1,9 mnkr

2021 - 2,0 mnkr

2022 - 2,1 mnkr

Totalt 7,7 mnkr som i år redovisas som extraordinär kostnad.

Kostnaden påverkar resultatet negativt om -7,7 mnkr. Utan denna kostnad skulle resultatet vara 47,3 mnkr allt annat lika. I balansräkningen kan effekten ses i not 20 under posten "Personalens skatter, avgifter och avdrag". För perioden är skulden korrekt medan jämförelsetalet föregående period omräknat är 13,4 mnkr istället för redovisade 5,7. De kortfristiga skulderna totalt sett påverkas dock mer av andra faktorer vilket gör att skulderna är lägre vid delårsbokslutet än årsbokslutet trots att felet korrigerats i år.

Noter fortsättning

	<u>2023 aug</u>	<u>2022</u>
9 - Immateriella anläggningstillgångar		
Immateriella anläggningstillgångar		
Ingående anskaffningsvärde	5,6	4,5
Inköp	0,5	0,9
Försäljningar	0,0	0,0
Utrangeringar	0,0	0,0
Överföringar	0,0	0,2
Utgående anskaffningsvärde	6,1	5,6
Ingående ack. avskrivningar	-4,2	-3,8
Försäljningar	0,0	0,0
Utrangeringar	0,0	0,0
Överföringar	0,0	0,0
Årets avskrivningar	-0,4	-0,4
Utgående ack. avskrivningar	-4,7	-4,2
Ingående ack. nedskrivningar	0,0	0,0
Försäljningar	0,0	0,0
Utrangeringar	0,0	0,0
Årets nedskrivningar/återföringar	0,0	0,0
Utgående ack. nedskrivningar	0,0	0,0
Utgående redovisat värde	1,5	1,4
Genomsnittlig nyttjandeperiod	4,08 år	4,08 år
10 - Mark, byggnader och tekniska anläggningar		
Ingående anskaffningsvärde	721,6	702,9
Inköp	28,9	14,6
Försäljningar	0,0	0,0
Utrangeringar	-1,6	0,0
Överföringar	2,3	4,2
Utgående anskaffningsvärde	751,2	721,6
Ingående ack. avskrivningar	-288,6	-267,2
Försäljningar	0,0	0,0
Utrangeringar	0,7	0,0
Överföringar	0,0	0,0
Årets avskrivningar	-14,8	-21,5
Utgående ack. avskrivningar	-302,8	-288,6
Ingående ack. nedskrivningar	0,0	0,0
Försäljningar	0,0	0,0
Utrangeringar	0,0	0,0
Årets nedskrivningar/återföringar	0,0	0,0
Utgående ack. nedskrivningar	0,0	0,0
Utgående redovisat värde	448,4	433,0
Genomsnittlig nyttjandeperiod	29,92 år	29,92 år

11 - Pågående investeringar		
Ingående anskaffningsvärde	54,3	11,3
Under året avslutade investeringar	-2,3	-1,4
Årets investeringar	3,6	44,4
Utgående redovisat värde	55,5	54,3
12 - Maskiner och inventarier		
Ingående anskaffningsvärde	135,4	131,6
Inköp	4,3	4,0
Försäljningar	0,0	0,0
Utrangeringar	-1,7	0,0
Överföringar	-0,1	-0,2
Utgående anskaffningsvärde	138,0	135,4
Ingående ack. avskrivningar	-120,9	-113,9
Försäljningar	0,0	0,0
Utrangeringar	1,6	0,1
Överföringar	0,0	0,0
Årets avskrivningar	-3,7	-6,5
Utgående ack. avskrivningar	-122,9	-120,3
Ingående ack. nedskrivningar	0,0	0,0
Försäljningar	0,0	0,0
Utrangeringar	0,0	0,0
Årets nedskrivningar/återföringar	0,0	0,0
Utgående ack. nedskrivningar	0,0	0,0
Utgående redovisat värde	15,1	15,1
Genomsnittlig nyttjandeperiod	5,13 år	5,13 år
13 - Finansiella anläggningstillgångar		
Aktier och andelar kommunkoncernföretag mm.		
Kommunaktiebolaget	0,0	0,0
Kommuninvest ekonomisk förening	7,1	6,3
Coompanion Sjuhärad	0,0	0,0
Inera	0,0	0,0
Gryaab	1,0	1,0
Summa aktier och andelar kommunkoncernföretag mm.	8,2	7,3
Grundfondskapital		
Stiftelsen Bollebygds hyresbostäder	1,0	1,0
Summa långfristiga placeringar	1,0	0,0
Långfristiga placeringar		
Aktieindexobligationer mm	6,0	5,7
Summa långfristig utlåning	6,0	5,7
Bostadsrätter	0,0	0,0
Summa finansiella anläggningstillgångar	15,2	13,9

14 - Förråd och exploateringar		
VA-verksamhetens förråd	0,8	0,8
Exploateringstomter	31,7	33,1
Tomträttsmark till försäljning	0,0	0,0
Summa förråd, lager och exploateringsfastigheter	32,5	33,9
15 - Fordringar		
Kundfordringar	3,4	7,0
Statsbidragsfordringar	30,3	23,7
Kommunalskattfordringar	16,8	25,1
Övriga kortfristiga fordringar	3,8	4,1
Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter	12,7	6,9
Summa fordringar	67,0	66,8
16 - Kassa och bank		
Kassa	0,0	0,0
Bank och plusgiro	87,4	45,5
Summa kassa och bank	87,4	45,5
17 - Eget kapital		
Ingående eget kapital	320,2	313,8
Ingående värde Resultatutjämningsreserv	100,1	62,1
totalt Ingående Eget kapital	420,3	375,9
Årets resultat	39,6	6,5
Årets reservering Resultatutjämningsreserv	0,0	38,0
totalt Årets resultat	39,6	44,5
Utgående eget kapital	459,9	420,3
Varav utgående reservation Resultatutjämningsreserv	100,1	100,1
18 - Avsättningar för pensioner och liknande förpliktelser		
Ingående avsättning till pensioner inkl löneskatt	48,8	46,4
Nyintjänad pension	8,4	2,1
Årets utbetalningar	-0,8	-1,0
Ränte- och basbeloppsuppräknig	3,7	0,9
Ändring av försäkringstekniska grunder	0,0	0,0
Övrig post	0,0	0,3
Byte av tryggande	0,0	-0,4
Omställningsstöd förtroendevalda	0,4	1,1
Förändring löneskatt	2,9	0,8
Summa avsatt till pensioner inkl löneskatt	63,3	50,2
Omställningsstöd till förtroendevalda avser tre politiker som avslutat sina uppdrag efter mandatperioden. Utbetalningen har påbörjat 2023 och resterande årets förpliktelse redovisas som en avsättning.		

19 - Långfristiga skulder		
Långfristig upplåning i banker och kreditinstitut	96,0	56,0
Långfristig leasingskuld	0,6	0,5
Förutbetalda intäkter anläggnings-/anslutningsavgifter	22,8	21,8
Förutbetalda intäkter offentliga investeringsbidrag	4,1	4,1
Summa långfristiga skulder	123,4	82,4
20 - Kortfristiga skulder		
Kortfristiga skulder till banker och kreditinstitut	0,5	0,8
Leverantörsskulder	12,5	35,2
Moms och punktskatter	0,0	0,2
Personalens skatter, avgifter och avdrag	14,8	5,7
Retroaktiva löner och OB-ersättning	1,6	1,4
Semester och övertidsskuld	17,3	28,6
Kommunalskatteskulder	0,0	0,0
Övriga upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	24,6	32,3
Övriga kortfristiga skulder	4,9	6,8
Summa kortfristiga skulder	76,0	111,0
21 - Panter och därmed jämförliga säkerheter		
Flässjum Övregården 4:98	0,3	0,3
Summa panter och därmed jämförliga säkerheter	0,3	0,3
22 - Pensionsförpliktelser utanför linjen		
Ing. ansvarsförb. för pens. intj. före 1998	130,8	134,5
Ränte och basbeloppsuppräknig	8,2	3,1
Ändring av försäkringstekniska grunder	0,0	0,0
Nyintjänad pension	0,0	-0,3
Årets utbetalningar	-3,9	-5,6
Övrig post	0,2	-0,3
Förändring löneskatt	1,1	-0,7
Pensionsförpliktelser utanför linjen Bollebygd	136,3	130,8
Förpliktelse från Borås stad	2,0	2,0
Löneskatt förpliktelse Borås stad	0,5	0,5
Summa pensionsförpliktelse utanför linjen	138,8	133,3
23 - Borgensförbindelser		
Stiftelsen Bollebygds Hyresbostäder	299,0	299,0
Varav är utnyttjat	227,0	249,0
Förlustansvar för egna hem	0,0	0,0
Gadden, fristående skola	3,5	3,5
Summa Borgensförbindelser	302,5	302,5

Not solidarisk borgen

Bollebygds kommun har i juni 2001 ingått en solidarisk borgen såsom för egen skuld för Kommuninvest i Sverige AB:s samtliga nuvarande och framtida förpliktelser. Samtliga 294 kommuner och regioner som per 2023-06-30 var medlemmar i Kommuninvest Ekonomisk förening har ingått likalydande borgensförbindelser. Mellan samtliga medlemmar i Kommuninvest Ekonomisk förening har ingåtts ett regressavtal som reglerar fördelningen av ansvaret mellan medlemmarna vid ett eventuellt ianspråktagande av ovan nämnd borgensförbindelse. Enligt regressavtalet ska ansvaret fördelas dels i förhållande till storleken på de medel som respektive medlem lånat av Kommuninvest i Sverige AB, dels i förhållande till storleken på medlemmarnas respektive insatskapital i Kommuninvest Ekonomisk förening. Vid en uppskattning av den finansiella effekten av Bollebygds kommuns ansvar enligt ovan nämnd borgensförbindelse, kan noteras att per 2023-06-30 uppgick Kommuninvest i Sverige AB:s totala förpliktelser till 597 995 510 714 kronor och totala tillgångar till 587 746 158 227 kronor. Bollebygds kommuns andel av de totala förpliktelserna uppgick till 436 942 416 kronor och andelen av de totala tillgångarna uppgick till 421 520 559 kronor.

Not Erhållna men ännu ej intäktsredovisade generella statsbidrag

Kommunen erhöll juni 2022 1 024 297 kronor avseende "Utökad bemanning av sjuksköterskor på särskilda boenden". Bidraget klassades som generellt och har periodiserats till och med december 2023. Av det bidraget har 215 641 kronor ännu ej intäktsredovisats.

Motsvarande bidrag erhöles också juli 2023. Totalt erhöles då 1 089 687 kronor varav 363 229 kronor ej intäktsredovisats ännu. Bidraget intäktsförs i sin helhet under 2023.

Under 2023 erhöles kommunen även bidrag för "Minskad andel timanställda inom vård och omsorg om äldre". Totalt erhöles 4 444 552 kronor varav 1 481 517 kronor ej intäktsförs ännu. Bidraget intäktsförs i sin helhet under 2023.

Not. redovisningsprinciper

Redovisningen har upprättats utifrån lag om kommunal bokföring och redovisning, kommunallagen, samt Rådet för kommunal redovisnings (RKR) rekommendationer. Om avsteg från detta är gjorda så anges det specifikt nedan. Ingen ändring av redovisningsprinciperna har skett sedan bokslutet 2022.

Intäkter och kostnader - Inkomster och utgifter är i allt väsentligt periodiserade till rätt period. En gräns på ett basbelopp gäller, inkomster eller utgifter över detta ska alltid periodiseras. Det förekommer att lägre belopp också periodiseras, i synnerhet hyror. Statsbidrag som inte är generella utan avser något visst projekt eller liknande, periodiseras alltid. Anslutningsavgifter avseende VA-verksamheten redovisas som verksamhetens intäkter och periodiseras på 50 år. Årets förändring av semesterlöneskuld, intjänad ferielön och övertid kostnadsbokförs över resultaträkningen. Den totala skulden redovisas som en kortfristig skuld i balansräkningen. Timlöner som intjänats i augusti men utbetalas i september är periodiserade och belastar resultatet för augusti. Internräntan sattes till 1,5 % 2023 och är samma som den som SKR tagit fram som exempel. Skatteavräkningen 2023 är periodiserad med 8/12-delar.

Jämförelsestörande poster – Inga poster har tagits upp som jämförelsestörande förutom den extraordinära kostnaden som beskrivs i not 8. Kommunen har under redovisningsperioden erhållit en exploateringsersättning om totalt 6,4 mnkr. Posten har inte klassats som jämförelsestörande då beloppet inte bedöms vara av väsentlig storlek.

Aktivering - Investeringar som aktiveras har som princip haft ett anskaffningsvärde på över ett basbelopp (exkl. mervärdesskatt) och en livslängd på minst tre år.

Immateriella tillgångar - Samtliga immateriella tillgångar är förvärvade.

Komponentredovisning - Kommunen tillämpar komponentredovisning fr.o.m. 2015. Avskrivningstider är framtagna utifrån rekommendationer från RKR och branschen, dessutom har diskussioner förts med andra kommuner för att skapa likvärdighet. Byggnader har delats in i fem komponenter med avskrivningstider på mellan 15-80 år. Gator har mellan 2-5 komponenter beroende på typ. Investeringar inom VA har redan haft karaktären av komponentredovisning eftersom de ingående delarna ofta är lätt identifierbara, men fem komponenter finns inom detta område. Några justeringar har inte skett på gamla investeringar. Flera av de gamla investeringarna i fastigheter har en avskrivningstid på 33 år. Bedömningen är att en genomgång och uppdelning i komponenter skulle hamna i genomsnitt på ungefär samma avskrivningstid varför nyttan av att göra detta arbete inte överväger nedlagd arbetstid. Om någon befintlig fastighet genomgår större renovering så ska dock ny bedömning göras av berörda komponenter.

Sammanställd redovisning - Kommunkoncernen består av kommunen och Stiftelsen Bollebygds hyresbostäder. I delårsrapporten finns inga sammanställda räkenskaper, vilket inte heller är ett krav enligt RKR R17. Dels så upprättar stiftelsen inget bokslut per augusti och dels är bedömningen att det ändå går att bilda sig en tillräcklig uppfattning kring koncernens ekonomi trots avsaknaden av sammanställda räkenskaper. Det finns ett separat avsnitt om stiftelsens prognos för året.

Internredovisningsprinciperna – Internredovisningen särskiljs genom motparterna. Köp och sälj förekommer inom bl.a. måltid, lokalvård och internhyrorna. Det är viktigt att få en rättvisande redovisning utifrån verksamhetsbegreppet, att t.ex. hyror för lokaler fördelas till rätt verksamhet så att statistiken i räkenskapssammandraget blir rättvisande. Prissättning sker utifrån självkostnad.

Måluppföljning

Kommunfullmäktiges mål

Nr	Mål	Prognosen är att målet kommer att...		
		uppnås	delvis uppnås	ej uppnås
Skola				
1	Skolorna i Bollebygds kommun ska tillhöra toppskiktet i landet, det mäts genom att följande nyckeltal ska visa på ett högre utfall än pendlingskommuner nära storstad		X	
<p>Då värdet på satta indikatorer visar på nedåtgående resultat och resultaten från övriga skolsverige ännu inte gjorts tillgängliga är det svårt att bedöma om skolorna i Bollebygd tillhör toppskiktet i landet. Nämndens verksamheter kommer fortsätta analysen av resultaten och redovisa dessa i årsberättelsen.</p> <p>Prognosen är att målet kommer uppnås delvis</p>				
Företagande				
2	Genomföra minst två riktade aktiviteter t.ex. konferenser eller seminarier under 2023–2024.	X		
<p>Kommunstyrelsen fortsätter ha återkommande dialogmöten med företagatororganisationer, frukostmöten och att genomföra företagsbesök. Under våren har tio företagsbesök genomförts.</p> <p>Företagare har önskat tematräffar inom olika områden som rör deras profession från kommunen. Under våren 2023 har tematräffar genomförts för kontrollansvariga och för byggnationer i kommunen och för entreprenörer som gräver brunnar och avlopp.</p>				
3	Förvaltningarna och politikernas bemötande gentemot företagarna ska förbättras.		X	
<p>Samhällsbyggnadsnämnden, kommunstyrelsen och socialnämnden arbetar med målet.</p> <p>Bemötande är ett område som får lågt betyg i undersökningar. För att förbättra det handlar det dels om att stärka bemötandet generellt men framför allt spegla handläggares, chefers och politikernas bemötande av enskilda personer och företag när kritik riktas mot enskilda personer. Det bemötande som kommunen vill ge sina medborgare och företagare måste vara tydligt uttalad och känt hos handläggare, chefer och politiker.</p> <p>Handlingsplaner har tagits fram på nämnderna för att öka tillgängligheten gentemot företagarna. Arbetet av handlingsplanerna syns inte ännu inte i några mätningar då det senaste resultatet är från 2022. Årets mätning presenteras sista veckan i september.</p> <p>Prognosen är att målet delvis kommer uppnås, men det är svårt att göra en bedömning innan mätningen presenterats.</p>				
Attraktiv arbetsgivare				
4	Bollebygds attraktivitet som arbetsgivare ska förbättras. Målet mäts genom årlig medarbetarenkät.		X	
<p>Samtliga nämnder arbetar med målet utifrån lite olika perspektiv. Det kan konstateras att kompetensförsörjning är en utmaning på både kort och lång sikt. Samtliga förvaltningar upplever svårigheter i att rekrytera rätt kompetens till verksamheterna och även svårigheter att rekrytera vikarier.</p> <p>Det har genomförts en medarbetarenkät i kommunen för att ta reda på medarbetarnas upplevelse sitt arbete. Resultatet visar på att medarbetarna överlag är nöjda med sin arbetssituation och att de har ett utvecklande och meningsfullt arbete. Enkäten visar också på att kommunikationen mellan de olika hierarkiska nivåerna i kommunen bör öka och att många medarbetare upplever att de inte hinner med sitt arbete på sin arbetstid.</p>				

Genom den röda tråden genomförs en systematisk dialog med medarbetare och chefer om balansen mellan krav och resurser. Dialogerna upplevs som meningsfulla av både chefer och medarbetare.			
Att erbjuda heltidsarbete är en viktig förutsättning för att befintliga och eventuella framtida medarbetare ska uppleva Bollebygds kommun som en attraktiv och bra arbetsgivare och förvaltningarna strävar efter att erbjuda heltidsanställningar. Störst utmaning i detta har socialförvaltningen.			
Sammantaget prognosticeras att målet delvis kommer uppnås.			
5	Genom tillitsfull dialog vill vi skapa en hållbar organisation. Varje nämnd/styrelse ska hålla workshop kring (tillitsbaserad) hållbar organisation.	X	
Workshop är genomförd av samtliga nämnder.			
Fritid			
6	Krafthuset ska utvecklas och vara mer tillgängligt med utökade öppettider och erbjuda mer aktiviteter för barn och ungdomar.	X	
Socialnämnden har anordnat 10 nya aktiviteter utanför tätorten. Nämnden har även sett över behovet av utökade öppettider genom enkätundersökning, och kommer under hösten arbeta vidare med frågan utifrån resultatet. Utifrån detta är bedömningen att målet kommer uppnås.			
Hållbarhet, samhällsutveckling och miljö			
7	Samtliga nämnder ska arbeta med insatser som bidrar till att kommunens energianvändning minskar.	X	
Samtliga nämnder arbetar med insatser för att minska energianvändningen, däremot är det svårt att mäta effekten av insatserna eftersom det är så många andra faktorer som påverkar kommunens totala energianvändning. De största insatserna görs av samhällsbyggnadsnämnden där en stor del av reinvesteringsbudgeten används till åtgärder i fastigheter vilket syftar till att minska energianvändningen. Exempel på insatser är att värmepump bytts ut och inköp av energieffektivare lampor. Temperaturen sänks vid de anläggningar där det är möjligt utan att göra avsteg från arbetsmiljöverkets föreskrifter.			
Prognosen är att målet kommer uppnås			
8	Andelen ekologiska livsmedel ska vara minst 52 % 2023	X	
Andelen ekologiska livsmedel uppgick efter augusti till 53 % prognosen är att målet kommer uppnås.			
9	Andelen närproducerade livsmedel ska vara minst 75 % 2023	X	
Andelen närodlade livsmedel var efter augusti 74 % vilket är en försämring jämfört med förra årets 77%. Det återstår dock några månader av året och det är troligt att målet uppnås vid årets slut.			
Kollektivtrafik			
10	Inleda förhandling med Västtrafik om ökad kollektivtrafik i kommunen	X	
Förhandling kommer inledas under oktober vilket innebär att målet bedöms uppnås till årets slut			

Kommunstyrelsens bedömning av måluppfyllelsen

Av kommunfullmäktiges 10 verksamhetsmål prognosticeras att 3 kommer uppfyllas delvis och 7 uppfylls.

För målen som avser skola och företagande är det dock svårt att göra prognoser eftersom målen tar sikte på undersökningar eller jämförelser som ännu inte publicerats. Det gör att bedömningen kan förändras till årets slut.

Kommunstyrelsen uppmanar fler nämnder att ta fram indikatorer för hur samhällsservicen upplevs av kommunens medborgare för att få en bättre bild och lättare kunna bedöma måluppfyllnaden, det bör redan idag finnas ett flertal sådana som kan vara relevanta.

Samtliga mål inom hållbarhet, samhällsutveckling, och miljö beräknas uppnås. De två målen avseende kost är högst ställda och bedöms som svåra att utöka ytterligare i dagsläget. Inom energianvändning bedöms finnas en stor potential till ytterligare energieffektiviseringar vilket är ett område som behöver prioriteras.

Av de två finansiella målen bedöms att båda kommer vara uppfyllda främst till följd av kraftigt förbättrade resultat jämfört med budget samt att inte hela investeringsbudgeten nyttjas. Se vidare stycket om god ekonomisk hushållning.

Kommunstyrelsen bedömer att det är ett utvecklingsområde att utveckla mål och indikatorer ytterligare samt att se över de finansiella målen utifrån en långsiktig finansiell plan.

Revisionsberättelse

Revisorernas bedömning av delårsrapport

12. Revidering av styrmodell för Bollebygds kommun KS2023/218

§158

KS2023/218

Revidering av styrmodell för Bollebygds kommun

Beslut

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

Kommunfullmäktige antar förslag till styrmodell för Bollebygds kommun, daterad 2023-09-06. Samtidigt upphäver kommunfullmäktige sitt tidigare beslut om styrmodell, 2020-12-09, § 161.

Ärendet

I december 2020 antog kommunfullmäktige kommunens nuvarande styrmodell inklusive ekonomiska styrprinciper. Denna revidering avser främst revideringar kring rollfördelning, budgetprocessen samt ekonomiska styrprinciper. Kommunstyrelsen avser att återkomma under 2024 med revideringar avseende målstyrning.

Förslag till beslut

Arbetsutskottets förslag till kommunstyrelsen

Kommunfullmäktige antar förslag till styrmodell för Bollebygds kommun, daterad 2023-09-06. Samtidigt upphäver kommunfullmäktige sitt tidigare beslut om styrmodell, 2020-12-09, § 161.

Beslutsgång

Ordföranden frågar om förslag till beslut kan antas och finner att så sker. Ordföranden konstaterar även att under punkt 8, Budgetavvikelser, görs en redaktionell ändring i texten där hänvisning görs till riktlinjerna om kommunstyrelsens uppsiktsplikt.

Beslutsunderlag

- §118 KSAU Revidering av styrmodell för Bollebygds kommun
- Styrmodell för Bollebygds kommun
- Styrmodell inkl förändringar
- Styrmodell för Bollebygds kommun, 2020-10-20

Skickas till

Kommunfullmäktige

Paragrafen är justerad

Fastställt: Kommunfullmäktige 2023-xx-xx,
§ x

Gäller för: Samtliga nämnder
Dokumentansvarig: Ekonomichef

Dnr : KS2023/218

Styrmodell för Bollebygds kommun

1. Syfte

Kommunens styrmodell beskriver ansvarsfördelning och roller avseende fastställande och uppföljning av mål, gemensamma begrepp, principer för mål, tidplan m.m. Den gäller för hela kommunen och omfattar alla nivåer från kommunfullmäktige till enskild medarbetare. Styrmodellen bidrar till att skapa helhetsperspektiv, samordning mellan nämnder samt ökad transparens i kommunens budget- och uppföljningsprocess.

De ekonomiska styrprinciperna visar ansvarsfördelning och spelregler för kommunens ekonomi-styrning och syftar till att klargöra ansvar och befogenheter i budgetprocessen och vid budget-uppföljning och rapportering.

2. Grundläggande principer för styrmodellen

Kommunfullmäktige bedriver styrning genom att besluta om kommunens vision, övergripande mål, mål för god ekonomisk hushållning, driftbudgetramar samt investeringsbudget för styrelse och nämnder. Utöver detta utövar kommunfullmäktige styrning genom olika styrdokument som riktlinjer och policydokument.

Vision och övergripande mål beslutas i samband med ny mandatperiod och fastställs årligen i samband med att budgeten beslutas. Kommunfullmäktige kan utöver det fastställa mål på nämndnivå. Nämnderna bryter ner de övergripande målen i nämndmål som nämnderna utarbetar. Nämnderna ska i verksamhetsplaner meddela hur man tar sig an arbetet med att uppfylla de övergripande målen som kommunfullmäktige beslutat om, vilken metod/arbetsätt som kommer att användas, hur man tänker mäta måluppfyllelsen samt vad som ska ha uppnåtts för att målet ska betraktas som uppfyllt. På förvaltningsnivå (tjänstepersoner) förs styrningen vidare nedåt i organisationen med hjälp av enhetsplaner samt medarbetarplaner.

Nämnderna återrapporterar till kommunfullmäktige avseende måluppfyllelse, nyckeltalens utveckling, utveckling av verksamhetens volym samt ekonomiskt utfall och årsprognos. Rapporteringen till kommunfullmäktige sker i form av delårsrapport per augusti samt uppföljningsrapporter per februari, april och oktober, samt årsredovisning.

För att kommunfullmäktige ska få en samlad bild av måluppfyllelse använder nämnderna en kommungemensam analysmodell samt gemensamma mallar för rapportering.

3. Rollfördelning i kommunens styrning och uppföljning

En viktig faktor för att få styrning och uppföljning att fungera optimalt i kommunen är en tydlig rollfördelning mellan politiker och tjänstepersoner som baseras på deras olika uppdrag.

Samspeletsrelationen mellan politik och tjänstepersoner är viktig för organisationens förmåga att realisera politiken och för politiken att fatta bra beslut. Relationen bygger på ömsesidig tillit och respekt för varandras uppdrag.

Den politiska nivån arbetar med frågor om *vad* som ska uppnås och *när* i tid detta ska ske. Verksamheten, tjänstepersoner, svarar upp mot detta genom att beskriva *hur* uppdraget ska utföras och av *vem*.

Den politiska nivån

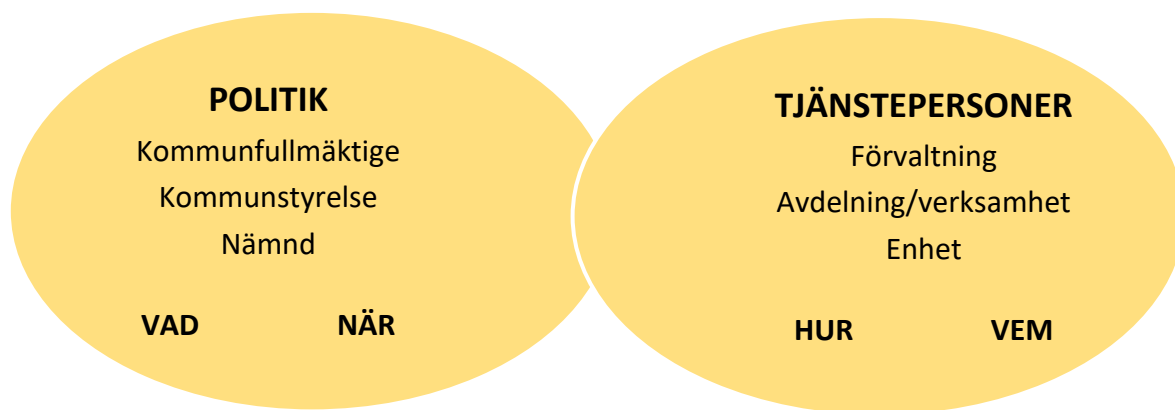
- Politiken ansvarar för att formulera vision, upprätta mål och ge uppdrag till verksamheten.
- Politiken sätter ramarna för finansiering samt styr vart resurserna ska riktas och när.
- Politiken beslutar om kvalitetsnivåer respektive kvantiteter samt för uppföljning, utvärdering och omprövning.
- Politiken ansvarar för att utveckla demokratin och för dialog med medborgarna.
- Politiken ska ha respekt för tjänstepersoner/medarbetarnas kompetens och integritet och inte ingripa eller ändra i tjänstepersonernas/medarbetarnas tjänsteskrivelser.

Tjänstepersonsnivå

- Förvaltningschef är ytterst ansvarig tjänsteperson på sin förvaltning och beslutar om förvaltningens organisering. I förvaltningen kan det finnas flera chefsnivåer där respektive nivå svarar inför överordnad nivå.
- Tjänsteperson beslutar och ansvarar för hur målen ska uppnås och vem som ska utföra uppdragen.
- Tjänstepersoner verkställer politikens beslut och utarbetar strategier och aktiviteter för att nå målen.
- Tjänstepersoner ansvarar för att föra en dialog med medarbetare, medborgare och brukare.
- Tjänstepersoner ansvarar för att följa upp, rapportera och föra dialog med den politiska nivån avseende kvalitetsnivåer, resursförbrukning, mål och uppdrag.

3.1 Gränslandet mellan ansvarsområdena

Om det finns ett behov eller en osäkerhet från någon part understryks behovet av dialog. I dialogen pratar man om de frågor där det inte är självklart eller tydligt vem som har ansvaret eller om frågor som har betydelse för det gemensamma uppdraget.

4. Vem gör vad i den politiska organisationen?

Kommunfullmäktige ska besluta:

- i ärenden av principiell beskaffenhet eller annars av större vikt för kommunen
- om vision, mål, policys och riktlinjer för verksamheten
- om tilldelning av ekonomiska medel i driftbudgetramar, investeringsbudget, exploateringsbudget samt mål för god ekonomisk hushållning
- om kommunens skattesats
- om nämndernas organisation och verksamhetsformer
- om val av ledamöter och ersättare i nämnder, kommunala bolag, stiftelser och beredningar
- om val av revisorer
- om grunderna för ekonomiska förmåner till förtroendevalda
- om årsredovisning och ansvarsfrihet
- om folkomröstning i kommunen
- om extra val till kommunfullmäktige

Nämnderna och kommunstyrelsen ska:

- Förbereda/handlägga kommunfullmäktiges beslut i olika ärenden
- Ansvara för att kommunfullmäktiges beslut verkställs
- Genom att beställa, leda och följa upp se till att uppdraget verkställs och att detta sker i enlighet med nämndmål, budgetram, lagar, policys och andra styrdokument

- Redovisa till kommunstyrelse och kommunfullmäktige hur de har fullgjort sina uppgifter

Kommunstyrelsen ska utöver ovan:

- Leda och samordna skötseln av kommunens angelägenheter
- Ha uppsikt över de andra nämnderna
- Föra en dialog med nämnderna samt uppmärksamt följa de frågor som kan inverka på kommunens utveckling och ekonomiska ställning
- Begära in de yttranden som man bedömer behövs från nämnder, beredningar och anställda i kommunen
- Sköta kommunens ekonomiska förvaltning

5. Vision och målnivåer

5.1 Vision

Visionen talar om var kommunen vill befinna sig vid en fastställd framtida tidpunkt. Visionen är grunden för styrningen av kommunen. Den ska ge energi i det dagliga arbetet och fungera som en ”gummisnodd” som drar organisationen mot målet. Visionen är grunden för styrningen av kommunen och har en bred politisk förankring. Den fastställs av kommunfullmäktige och kan omprövas vid ny mandatperiod.

5.2 Övergripande mål

Med utgångspunkt i visionen ska övergripande mål formuleras. De övergripande målen bör vara begränsade till antalet och fastställs av kommunfullmäktige. De gäller under mandatperioden. Kommunfullmäktige fastställer även kommunens finansiella mål. Kommunfullmäktige kan utöver det fastställa mål på nämndnivå. Vad som nedan anges för nämndmål ska även gälla för mål på nämndnivå som kommunfullmäktige fastställt.

5.3 Mål på nämndnivå

Utifrån de övergripande målen formulerar nämnderna nämndmål. Nämndmålen gäller för ett år i taget och kan kompletteras med nyckeltal. Eftersom målen är ettåriga bör de syfta till att visa på vilka områden som nämnderna vill prioritera, det innebär att målen ska ses som en viljeyttring. Målen ska vara specifika, realistiska, tidsatta och mätbara. Nämndmålen bör lämpligen inte vara fler än tre stycken per övergripande mål och nämnd. Varje nämnd ska beskriva hur man tar sig an sina nämndmål (metod, arbetssätt, styrtalet etc) och hur de ska följas upp, det vill säga vad som ska ha åstadkommit för att nämndmålen ska betraktas som uppnådda.

Nämnd kan vidare besluta om egna mål utöver de som kommunicerats med kommunstyrelsen. Detta kan gälla områden där nämnden önskar se en förändring i inriktning och/eller ambitionsnivå.

En rekommendation är att minimera antalet mål eftersom det kan vara svårt att fokusera på förändringar inom många områden samtidigt. Ett alternativ kan istället vara att välja ut egna ”nämndnyckeltal”.

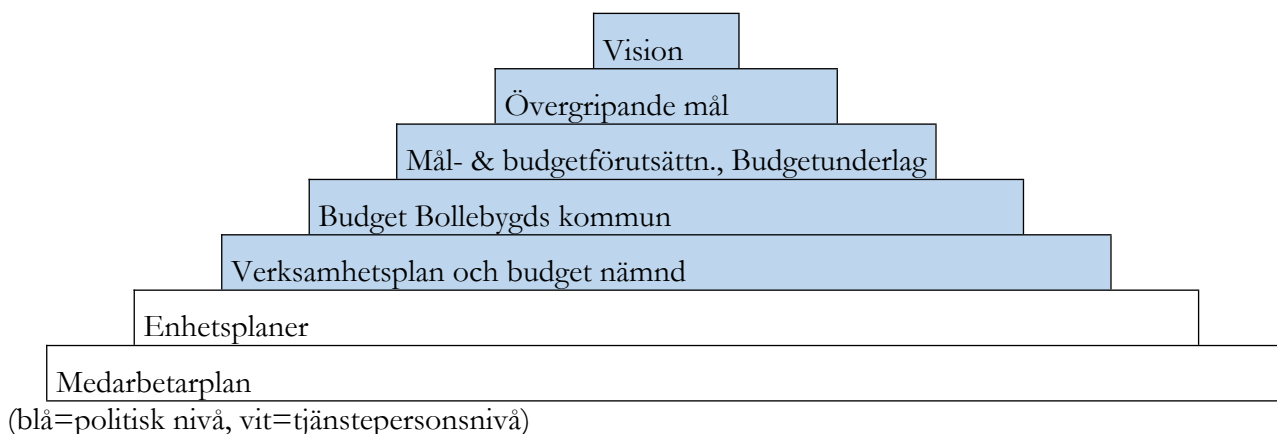
5.4 Mål på enhetsnivå

Mål på enhetsnivå tas fram av enheten när nämndmålen fastställts. Dessa ska vara tydligt kopplade mot nämndmålen. Mål på enhetsnivå gäller normalt för ett år i taget.

5.5 Mål på medarbetarenivå

Mål på individnivå är en överenskommelse mellan chef och medarbetare. Målen tas fram i medarbetarsamtal/målsamtal och fastställs i en medarbetarplan. De ska ha en tydlig koppling till målen på enhetsnivå.

Flödesmodell

6. Mål och budget

För att samtliga partier i kommunfullmäktige ska få en insyn i de ekonomiska förutsättningar och budgetarbetet utses en budgetberedning som består av en deltagare för varje parti som är representerat i kommunfullmäktige. Kommunstyrelsens ordförande och vice ordförande har motsvarande roller i budgetberedningen. Övriga deltagare utses av respektive parti.

Budgetberedningen medverkar i samband med budgetdagar och i andra sammanhang där mål och budget, eller bokslut, bereds.

6.1 Budgetprocessen

Kommunens budgetprocess inleds med de preliminära ramar som antas av kommunfullmäktige i samband med mål och budget föregående år.

I samband med delårsrapporten efter april, dvs i maj månad, kan kommunstyrelsen besluta om att justera nämndernas preliminära ramar i de fall förutsättningarna som legat till grund för de preliminära ramarna avviker negativt med mer än 1 %.

Fram till april förbereds och analyseras kommunens budgetförutsättningar av kommunens tjänstepersoner där en så stor grad av delaktighet från så många medarbetare som möjligt ska genomsyra arbetet. Analyser och rekommenderade åtgärder presenteras på en budgetkonferens i maj. Därefter tar den politiska beredningen vid.

Senast augusti antar respektive nämnd ett budgetunderlag som beskriver de konsekvenser som nämnderna ser blir följden av de preliminära ramarna samt hur nämnderna hittills har tagit sig an de mål som blivit föremål för dialog med kommunstyrelsen. Budgetunderlaget presenteras i samband med budgetdagarna i september där även uppdaterad finansiell och annan relevant information presenteras vid möte med budgetberedningen, nämndernas presidier och förvaltningschefer.

6.2 Kommunfullmäktiges budget

Kommunfullmäktige fastställer övergripande mål och finansiella mål för kommunen samt mål avseende god ekonomisk hushållning.

Under september-oktober utarbetas heltäckande budgetförslag av partiernas företrädare. Majoritetens förslag till mål och budget samt preliminära ramar för de nästkommande två årens verksamhet presenteras i samband med utskicket till kommunstyrelsens sammanträde i oktober. Partier representerade i kommunfullmäktige, samt ordinarie ledamöter som inte ingår i majoriteten, kan lämna egna fullständiga budgetförslag inför beredningen i kommunstyrelsen eller direkt inför beslut i kommunfullmäktige.

Kommunfullmäktige beslutar i november varje år en budget avseende det kommande räkenskapsåret samt preliminära ramar för nämnderna för de nästkommande två åren.

Nämndernas budgetram fastställts utifrån politiska prioriteringar, effekter av lokalt eller nationellt fattade beslut samt målgruppsförändringar. Den av kommunfullmäktige beslutade budgeten per nämnd anges på nämndnivå. I de fall nämnd tilldelas budget för visst ändamål, förväntas nämnden i samband med bokslutet redogöra för hur dessa medel använts. Nämnden har inte mandat att använda specificerade budgettillskott till andra ändamål än de som kommunfullmäktige beslutat.

6.3 Nämndernas verksamhetsplan och budget

Verksamhetsplan och budget för nämnd baserat på den av kommunfullmäktige beslutade budgeten upprättas årligen och beslutas av nämnden senast i januari följande år. I dokumentet tydliggörs nämndens prioriteringar genom att den tilldelade budgetramen fördelas på olika verksamheter eller enheter.

Nämnderna ska i sin tilldelade budgetram skapa ett utrymme för oförutsedda händelser och förändrade volymer. Tilldelad budgetram utgör gränsen för resursutnyttjande för respektive nämnd och är överordnad beslut om servicenivåer och kvalitetsutfästelser.

Verksamhetsplanen ska även innehålla de mål som nämnden avser att föra dialog om med kommunstyrelsen och övriga nämnder.

6.4 Indexering

Indexering innebär att förväntade kostnads- och intäktsökningar hanteras genom justering av nämndernas ramar. Som utgångspunkt används prisindex för kommunal verksamhet (PKV) som publiceras av Sveriges kommuner och regioner (SKR).

Det finns möjlighet till differentierade index beroende på olika förutsättningar för vissa kostnads- och intäktslag. Förvaltningarna ska därför inför budgetarbetet om meddela kostnader och intäkter avviker från PKV och hänvisa till andra bättre lämpade index.

6.5 Förändringsuppdrag

I budgeten kan nämnderna tilldelas ett förändringsuppdrag vilket innebär att krav på effektivisering av befintlig verksamhet. Förändringskravet kan vara generellt eller differentierat, d.v.s. påverka verksamheter i olika grad.

6.6 Ofördelad budget

I de fall kommunstyrelsen hanterar en budget för ofördelade medel ska denna kunna användas till följande:

- Till åtgärder som initialt kräver en insats som överstiger nämndens budget men på sikt kan leda till lägre kostnader
- Annan oförutsedd händelse som lett till omfattande kostnader för nämnden

Ansökan om att få nyttja medel ur den ofördelade budgeten ska lämnas till kommunstyrelsen. Ekonomiavdelningen utreder om ansökan uppfyller något av de kriterier som anges ovan och lämnar därefter ett yttrande till kommunstyrelsen inför beslut. Beslut om nyttjande av ofördelad budget innebär en justering av nämndens budgetram för innevarande år.

6.7 Investeringar

Investeringsbudgeten beslutas av kommunfullmäktige. Uppföljning av investeringsanslag sker i uppföljningsrapport per april och oktober samt i delårsrapporten.

Inför beslut om investering ska även konsekvenser av investeringen eller utebliven investering utvärderas, såsom anslutande kostnader och intäkter. Det vill säga hur beslut i investeringsbudgeten påverkar driftsbudgeten på kort och lång sikt.

Investeringsbudgeten fördelas till de nämnder som ansvarar för att utföra investeringen. Varje nämnd erhåller ett reinvesteringsanslag och därtill budgetposter för av fullmäktige beslutade större strategiska investeringsprojekt. På nämnds nivå fördelas reinvesteringsanslaget till nämndens enheter. Vid behov kan nivån på reinvesteringsanslaget justeras mellan åren och därmed också driftsbudget för kapitalkostnader och internränta. Som regel ersätts nämnderna med budget för kapitalkostnader för nya investeringsprojekt. På samma vis minskas budget om en större anläggningstillgång blir färdigskriven eller såld.

Som stöd för framtagandet av investeringsbudget finns lokalresursplanen samt exploateringsplanen (se nästa sida).

Vid exploateringar över flera år ska en helhetsbild över projektet presenteras.

Överföring av investeringsanslag mellan år kan ske om det finns särskilda skäl och beslutas av kommunfullmäktige i samband med behandlingen av årsredovisningen. Särskilda skäl kan till exempel vara att ett projekt har senare- eller tidigare lagts. Outnyttjat reinvesteringsanslag överförs inte mellan år.

6.7.1 Exploateringsplan

Varje exploateringsprojekt ska ha en ekonomisk plan som anger planerade intäkter och kostnader fördelat på olika områden. Planen ska ligga till grund för årets exploateringsbudget. Vid behov kan planen behöva revideras utifrån ändrade förutsättningar.

6.7.2 Lokalresursplan

Lokalresursplanen beskriver bland annat de behov och prioriteringar som finns avseende kommunens verksamhetslokaler. Antagandet av lokalresursplanen innebär inte i sig att medel reserveras för ett visst ändamål utan ska ses som ett underlag för den prioritering som sker av investeringsbudgeten.

6.8 Lönerörelsen

Här reserveras medel kommuncentralt för den kommande lönerörelsen. Det innebär ökade möjligheter för kommungemensamma omfördelningar och ett effektivare sätt att säkra att index för löner inte används för annan verksamhet än vad som avsetts. Utgångspunkten är att utrymmet fördelas efter genomförd lönerrevision där kommunstyrelsens arbetsutskott även bedömer vilken nivå av det avsatta utrymmet som behövs användas innevarande budgetår för att åstadkomma önskvärda satsningar.

7 Uppföljning och rapportering

7.1 Dokument för kommunikation av resultat

Nämndernas återkoppling till kommunfullmäktige består i måluppfyllelse, nyckeltalens utveckling, verksamhetens volym, ekonomiskt utfall och prognos samt redogörelse av eventuella uppdrag.

Kommunstyrelsen leder och samordnar rapporteringen och har mandat att besluta om riktlinjer för uppföljningen.

Följande uppföljningsdokument tas fram för att säkerställa återkopplingen uppåt i organisationen:

7.2 Årsredovisning

Årsredovisningens innehåll och form regleras genom lagar och normering. Utgångspunkten för årsredovisningen är att den i huvudsak ska följa normeringen som finns och att den inte ska innehålla övriga fria delar, dessa beskrivs i stället i respektive nämnds årsrapporter eller andra rapporteringar.

I årsredovisningen redovisas bland annat kommunstyrelsens och nämndernas arbete med nämndmål, mål för god ekonomisk hushållning och nyckeltal till kommunfullmäktige. Arbetet med eventuella uppdrag från kommunfullmäktige redovisas.

I årsredovisningen sammanställs kommunens och Stiftelsen Bollebygds hyresbostäders (Bollebo) ekonomiska redovisning. Denna analyseras och slutsatser dras avseende det gångna året.

Årsredovisningen godkänns av kommunfullmäktige normalt i april/maj men absolut senast juni.

Årsredovisningen ska som huvudregel endast tas fram i digital form.

7.3 Nämndernas årsrapport

Nämndernas årsrapport ska ses som respektive nämnds årsredovisning och beskriver bland annat nämndens ekonomiska resultat, verksamhetsvolym, arbete med kommunfullmäktiges och egna mål samt de uppdrag som givits av kommunfullmäktige. Årsrapporten för samtliga nämnder görs i en gemensam mall för att underlätta en kommungemensam analys. Syftet är dels att ge en fördjupning i nämndens verksamhet under året och att vara inspel till kommunens årsredovisning.

Nämndens årsrapport upprättas av förvaltningschef, godkänns av nämnd samt skickas till kommunfullmäktige som information (meddelande).

7.4 Delårsrapport

Även delårsrapportens innehåll är reglerad i lagar och genom normering. I delårsrapporten redovisas kommunstyrelsens och nämndernas verksamhetsvolym, ekonomiskt utfall samt prognos för helåret. Positiva och negativa avvikelser från kommunfullmäktige- samt nämndmål ska särskilt omnämnas.

Delårsrapporten upprättas per augusti och godkänns av kommunfullmäktige i oktober.

7.5 Kommunens uppföljningsrapport

Kommunstyrelsen sammanställer kommungemensam uppföljningsrapport efter februari, april och oktober till kommunfullmäktige avseende ekonomiska resultatet och prognos för helåret.

Rapporten innehåller en analys av budgetavvikelser och större kostnadsförändringar jämfört med föregående år som sker i samverkan med nämnderna.

Av praktiska skäl och för att kunna ge en uppdaterad och aktuell bild till kommunfullmäktige kan prognoser för nämnderna användas som fortfarande är under beredning och inte är beslutade. Det innebär dock inte att kommunstyrelsen eller kommunfullmäktige fastställer nämndens prognos, utan den fastställs av respektive nämnd i samband med att nämndens uppföljningsrapport antas.

7.6 Nämndernas uppföljningsrapport

Uppföljningsrapporterna för nämnderna görs i en kommungemensam mall och innehåller minst ekonomiskt utfall och prognos för helåret samt relevanta volym- och nyckeltal.

Uppföljningsrapporterna sammanställs per februari, april samt oktober. Rapporterna upprättas av förvaltningschef och beslutas av nämnden samt informeras till kommunfullmäktige (meddelande).

Uppföljningsrapporten ses på så sätt som en del av förvaltningschefens ansvar att hålla nämnden informerad om ekonomi och verksamhet enligt kapitel 3.

Genom nämndernas uppföljningsrapporter får även kommunfullmäktige information om verksamheten och nämnderna har därför stor möjlighet att själva påverka innehållet utöver den gemensamma mallen.

Nämndernas uppföljningsrapporter är även ett viktigt underlag för fullgörandet av kommunstyrelsens uppsiktsplikt.

Kommunstyrelsen kan därför uppdra till nämnderna att redovisa ytterligare information som bedöms nödvändig. Detta görs genom att den kammungemensamma mallen kompletteras med efterfrågad information.

7.7 Övriga uppföljningar

Kommunstyrelsens arbetsutskott kan vid behov utöver de fastställda rapporttillfällena begära särskilda uppföljningar med nämndernas presidier.

Nämnden ska vid varje sammanträde informeras om aktuell ekonomisk ställning som protokollförs, detta sker genom att respektive förvaltningschef rapporterar om ekonomin och indikatorer kopplade till av fullmäktige prioriterade mål. Protokollet delges kommunstyrelsen.

Uppföljningar på enhetsnivå görs inom respektive förvaltning. Frekvens och innehåll fastställs av förvaltningschef.

8 Budgetavvikelser

Det är naturligt att det hela tiden sker större eller mindre budgetavvikelser på olika nivåer i kommunens organisation vilket innebär behov av anpassningar för att nå en budget i balans. I första hand hanteras dessa så nära verksamheten som möjligt och enbart i de fall en chefsnivå inte har beslutsmandat bör det lyftas till nästa nivå i organisationen. I de fall underskott prognosticeras för hela nämnden ska effekten av vidtagna åtgärder rapporteras i kommande uppföljningsrapporter.

I de fall underskottet överskrider det högsta av 1 % av nämndens budgetram eller 1 mnkr ska förutom ovan även en bedömning göras över hur budgetavvikelser och åtgärder påverkar nämndens möjlighet att hålla budget och bedriva verksamheten nästkommande år. Även kommunstyrelsens arbetsutskott ska informeras. Om det bedöms ändamålsenligt kan då kommunstyrelsens ordförande ta initiativ till dialog mellan arbetsutskottet och nämndens presidium för att skapa en samsyn om nämndens utmaningar. Resultatet av dialogen delges hela kommunstyrelsen i enlighet med riktlinjer för kommunstyrelsens uppsiktsplikt. Detta innebär dock inte att nämndens ansvar för att bedriva verksamheten inom beslutad budget upphör.

Förvaltningschefen är skyldig att i protokollet uppmärksamma nämnden i fråga om förslag som bedöms leda till underskott jämfört med budget. Detta protokollsutdrag ska anmälas till kommunstyrelsen för kännedom.

På motsvarande sätt ska förväntade budgetavvikelser inom investeringsbudgeten rapporteras till berörd nämnd samt till kommunstyrelsens arbetsutskott. I de fall ett enskilt projekt med en budget över 5,0 mnkr förväntas överskrida tilldelad budget med mer än 10 % ska återredovisning ske till kommunfullmäktige.

Fastställt:**Gäller för:** Samtliga nämnder**Dokumentansvarig:** Ekonomichef

Dnr :

Styrmodell inkl förändringar

1. Syfte

Kommunens styrmodell beskriver ansvarsfördelning och roller avseende fastställande och uppföljning av mål, gemensamma begrepp, principer för mål, tidplan m.m. Den gäller för hela kommunen och omfattar alla nivåer från kommunfullmäktige till enskild medarbetare. Styrmodellen bidrar till att skapa helhetsperspektiv, samordning mellan nämnder samt ökad transparens i kommunens budget- och uppföljningsprocess.

De ekonomiska styrprinciperna anger ansvarsfördelning och spelregler för kommunens ekonomistyrning och syftar till att klargöra ansvar och befogenheter i budgetprocessen och vid budgetuppföljning och rapportering.

2. Grundläggande principer för styrmodellen

Kommunfullmäktige utövar styrning genom att besluta om kommunens vision, övergripande mål, mål för god ekonomisk hushållning, driftbudgetramar samt investeringsbudget för styrelse och nämnder. Utöver detta utövar kommunfullmäktige styrning genom olika styrdokument som riktlinjer och policydokument.

Vision och övergripande mål beslutas i samband med ny mandatperiod och fastställs årligen i samband med att budgeten beslutas. Kommunfullmäktige kan utöver det fastställa mål på nämndnivå. Nämnderna bryter ner de övergripande målen i nämndmål som nämnderna utarbetar. Nämnderna ska i verksamhetsplaner ange hur man tar sig an arbetet med att uppfylla de av kommunfullmäktige angivna övergripande målen, vilken metod/arbetssätt som kommer att användas, hur man avser att mäta måluppfyllelsen samt vad som ska ha uppnåtts för att målet ska betraktas som uppfyllt. På förvaltningsnivå (tjänstepersoner) förs styrningen vidare nedåt i organisationen med hjälp av enhetsplaner samt medarbetarplaner.

Nämnderna återrapporterar till kommunfullmäktige avseende måluppfyllelse, nyckeltalens utveckling, utveckling av verksamhetens volym samt ekonomiskt utfall och årsprognos. Rapporteringen till kommunfullmäktige sker i form av delårsrapport per augusti samt uppföljningsrapporter per februari, april och oktober samt årsredovisning.

För att kommunfullmäktige ska få en samlad bild av måluppfyllelse använder nämnderna en kammungemensam analysmodell samt gemensamma mallar för rapportering, [se avsnitt 9](#).

3. Rollfördelning i kommunens styrning och uppföljning

För att samspelet mellan politiker och tjänstepersoner ska fungera behöver det präglas av en tydlig rollfördelning, respekt, tillit och dialog.

Politiken har det övergripande ansvaret för ledning, styrning och uppsikt. Detta inkluderar att arbeta målinriktat med ett medborgar- och brukarperspektiv, systematiskt följa upp och utvärdera verksamheten, se till att styrning och kontroll är tillräcklig samt att värna god ekonomisk hushållning.

Politiken ska ha respekt för medarbetarnas kompetens och integritet och inte ingripa eller ändra i tjänstepersonernas/medarbetarnas tjänsteskrivelser.

Den grundläggande rollfördelningen utgörs av:

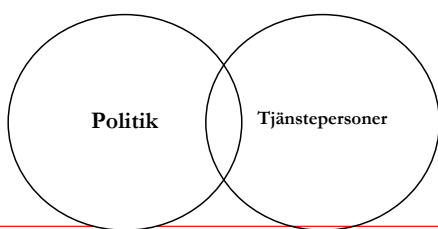
- **Vad?**—hos politiken
- **Hur?**—hos tjänstepersonerna

I politikens VAD-inbegrips:

- Ömvärldsbevakning ur ett politiskt perspektiv
- Dialog med medborgare
- Utveckla demokratin
- Formulera vision, mål och inriktning
- Besluta om omfattning och ekonomiska ramar
- Ansvar för större prioriteringar
- Följa upp—utvärdera—ompröva

I tjänstepersonernas HUR-inbegrips:

- Ömvärldsbevakning ur ett verksamhetsperspektiv
- Verkställa utifrån politikens beslut och riktlinjer om—”VAD”
- Leda utförandet—den löpande och dagliga verksamheten
- Utveckla tjänster, service, omvårdnad m.m. inom ”HUR-perspektivet”
- Utarbeta strategier och aktiviteter för att nå målen
- Föra dialog med medarbetare, medborgare och brukare
- Följa upp, rapportera och föra dialog med uppdragsgivaren

Ibland kan de olika ansvarsområdena komma att överlappa varandra och denna överlappning kallas ibland för gråzon eller ”den gyllene zonen”. När en fråga upplevs hamna i den gyllene zonen understryks behovet av dialog och respekt mellan politiker och tjänstepersoner.

3. Rollfördelning i kommunens styrning och uppföljning

En viktig faktor för att få styrning och uppföljning att fungera optimalt i kommunen är en tydlig rollfördelning mellan politiker och tjänstepersoner som baseras på deras olika uppdrag.

Samspeletsrelationen mellan politik och tjänstepersoner är viktig för organisationens förmåga att realisera politiken och för politiken att fatta bra beslut. Relationen bygger på ömsesidig tillit och respekt för varandras uppdrag.

Den politiska nivån arbetar med frågor om **vad** som ska uppnås och **när** i tid detta ska ske. Verksamheten, tjänstepersoner, svarar upp mot detta genom att beskriva **hur** uppdraget ska utföras och av **vem**.

Den politiska nivån

- Politiken ansvarar för att formulera vision, upprätta mål och ge uppdrag till verksamheten.
- Politiken sätter ramarna för finansiering samt styr vart resurserna ska riktas och när.
- Politiken beslutar om kvalitetsnivåer respektive kvantiteter samt för uppföljning, utvärdering och omprövning.
- Politiken ansvarar för att utveckla demokratin och för dialog med medborgarna.
- Politiken ska ha respekt för tjänstepersoner/medarbetarnas kompetens och integritet och inte ingripa eller ändra i tjänstepersonernas/medarbetarnas tjänsteskrivelser.

Tjänstepersonsnivå

- Förvaltningschef är ytterst ansvarig tjänsteperson på sin förvaltning och beslutar om förvaltningens organisering. I förvaltningen kan det finnas flera chefsnivåer där respektive nivå svarar inför överordnad nivå.
- Tjänsteperson beslutar och ansvarar för hur målen ska uppnås och vem som ska utföra uppdragen.
- Tjänstepersoner verkställer politikens beslut och utarbetar strategier och aktiviteter för att nå målen.
- Tjänstepersoner ansvarar för att föra en dialog med medarbetare, medborgare och brukare.
- Tjänstepersoner ansvarar för att följa upp, rapportera och föra dialog med ~~uppdragsgivaren~~. Den politiska nivån avseende kvalitetsnivåer, resursförbrukning, mål och uppdrag.

3.1 Gränslandet mellan ansvarsområdena

Om det finns ett behov eller en osäkerhet från någon part understryks behovet av dialog. I dialogen pratar man om de frågor där det inte är självklart eller tydligt vem som har ansvaret eller om frågor som har betydelse för det gemensamma uppdraget.

4. Vem gör vad i den **kommunala politiska** organisationen?

Kommunfullmäktige ska besluta:

- i ärenden av principiell beskaffenhet eller annars av större vikt för kommunen
- om vision, mål, policys och riktlinjer för verksamheten
- om tilldelning av ekonomiska medel i driftbudgetramar, investeringsbudget, exploateringsbudget samt mål för god ekonomisk hushållning
- om kommunens skattesats
- om nämndernas organisation och verksamhetsformer
- om val av ledamöter och ersättare i nämnder, kommunala bolag, stiftelser och beredningar
- om val av revisorer
- om grunderna för ekonomiska förmåner till förtroendevalda
- om årsredovisning och ansvarsfrihet

- om folkomröstning i kommunen
- om extra val till kommunfullmäktige

Nämnderna och kommunstyrelsen, ska:

- Förbereda/~~handlägga~~ kommunfullmäktiges beslut i olika ärenden
- Ansvara för att kommunfullmäktiges beslut verkställs
- Genom att beställa, leda och följa upp se till att uppdraget verkställs och att detta sker i enlighet med nämndmål, budgetram, lagar, policys och andra styrdokument
- Redovisa till kommunstyrelse och kommunfullmäktige hur de har fullgjort sina uppgifter

Kommunstyrelsen, ~~som också är en nämnd~~, ska utöver ovan:

- Leda och samordna förvaltningen av kommunens angelägenheter
- Ha uppsikt över nämnderna
- Föra en dialog med nämnderna samt uppmärksamt följa de frågor som kan inverka på kommunens utveckling och ekonomiska ställning
- Begära in de yttranden som man bedömer behövs från nämnder, beredningar och anställda i kommunen
- Sköta kommunens ekonomiska förvaltning

Förvaltningarna ska:

- ~~Verkställa kommunfullmäktiges beslut~~
- ~~Verkställa uppdraget i enlighet med nämndmål, budgetram, lagar, policys och andra styrdokument~~
- ~~Redovisa till nämnd/styrelse hur uppgifterna fullgjorts~~

5. Vision och målnivåer

5.1 Vision

Visionen talar om var kommunen vill befinna sig vid en fastställd framtida tidpunkt. Visionen är grunden för styrningen av kommunen. Den ska ge energi i det dagliga arbetet och fungera som en "gummisnod" som drar organisationen mot målet. Visionen är grunden för styrningen av kommunen och har en bred politisk förankring. Den läggs fast av kommunfullmäktige och kan omprövas vid ny mandatperiod.

5.2 Övergripande mål

Med utgångspunkt i visionen ska övergripande mål formuleras. De övergripande målen bör vara begränsade till antalet och fastställs av kommunfullmäktige. De gäller under mandatperioden. Kommunfullmäktige fastställer även kommunens finansiella mål. Kommunfullmäktige kan utöver det fastställa mål på nämndnivå. Vad som nedan anges för nämndmål ska även gälla för mål på nämndnivå som kommunfullmäktige fastställt.

5.3 Mål på nämndnivå

Utifrån de övergripande målen formulerar nämnderna nämndmål. Nämndmålen gäller för ett år i taget och kan kompletteras med nyckeltal. Eftersom målen är ettåriga bör de syfta till att visa på vilka områden som nämnderna vill prioritera, det innebär att målen ska ses som en viljeyttring. Målen ska vara specifika, realistiska, tidsatta och mätbara. Nämndmålen bör lämpligen inte vara fler än tre stycken per övergripande mål och nämnd. Varje nämnd ska beskriva hur man tar sig an sina nämndmål (metod, arbetssätt, styrtal etc) och hur de ska följas upp, det vill säga vad som ska ha åstadkommit för att nämndmålen ska betraktas som uppnådda.

Nämnd kan vidare besluta om egna mål utöver de som kommunicerats med kommunstyrelsen. Detta kan gälla områden där nämnden önskar se en förändring i inriktning och/eller ambitionsnivå.

En rekommendation är att minimera antalet mål eftersom det kan vara svårt att fokusera på förändringar inom många områden samtidigt. Ett alternativ kan istället vara att välja ut egna ”nämndnyckeltal”.

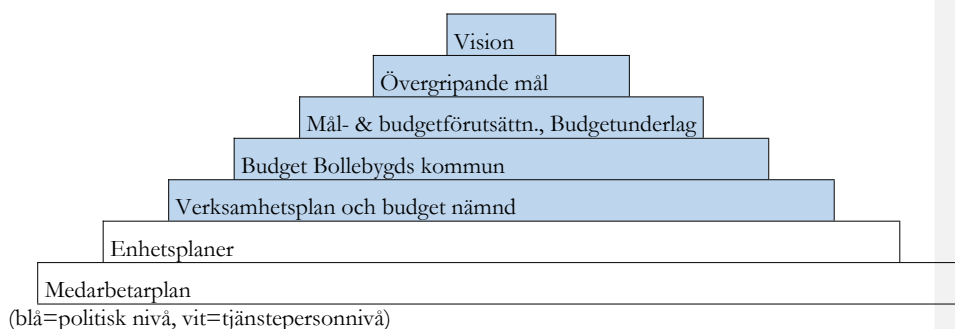
5.4 Mål på enhetsnivå

Mål på enhetsnivå tas fram av enheten när nämndmålen fastställts. Dessa ska vara tydligt kopplade mot nämndmålen. Mål på enhetsnivå gäller normalt för ett år i taget.

5.5 Mål på medarbetarnivå

Mål på individnivå är en överenskommelse mellan chef och medarbetare. Målen tas fram i medarbetarsamtal/målsamtal och fastställs i en medarbetarplan. De ska ha en tydlig koppling till målen på enhetsnivå.

Flödesmodell

6. Mål- och Budgetprocessen

För att samtliga partier i kommunfullmäktige ska få en insyn i de ekonomiska förutsättningar och budgetarbetet utses en budgetberedning som består av en deltagare för varje parti som är representerad i kommunfullmäktige. Kommunstyrelsens ordförande och vice ordförande har motsvarande roller i budgetberedningen. Övriga deltagare utses av respektive parti.

Budgetberedningen medverkar i samband med budgetdagarna och i andra sammanhang där mål och budget eller bokslut bereds.

6.1 Mål- och budgetförutsättningar och budgetunderlag Budgetprocessen

Mål- och budgetförutsättningar är det första underlaget som tas fram i den årliga budgetprocessen. Det innehåller omvärldsanalys, strategiska kommuninterna frågor och syftar till att visa på eventuella förändringar i verksamheter och öka kunskapen om vilka förutsättningar som gäller för verksamheterna.

Fallmänheten presenterar ekonomiavdelningen i januari de finansiella förutsättningar som gäller under innevarande år samt en översiktlig ekonomisk prognos för de närmaste tre åren. Preliminära ramar tas fram för varje nämnd för kommande budgetår utifrån kända volymförändringar, effekter av lokalt eller nationellt fattade beslut eller annat som påverkar nämndernas ekonomi.

Kommunstyrelsen behandlar dessa under februari samt överlämnar de preliminära ramarna till nämnderna.

Under mars/april upprättar respektive nämnd ett förslag till budgetunderlag utifrån de preliminära ramarna innehållande hur de avser ta sig an målen samt konsekvenser av den preliminärt tilldelade budgetramen.

I maj presenterar nämndernas presidier med förvaltningschefer sina kommentarer till de budgetförutsättningar som behandlades i kommunstyrelsen i februari för budgetberedningen. (Budgetberedningen består av en ledamot från varje parti som är representerat i fullmäktige.)

I det budgetunderlag som presenteras för budgetberedningen beskrivs de konsekvenser som nämnderna ser blir följden av de preliminära ramarna samt hur nämnderna hittills har tagit sig an de mål som blivit föremål för dialog med kommunstyrelsen.

Under sommaren och hösten mottas normalt kompletterande information från omvärlden; bättre prognoser om intäkter, kostnader, invånarantal och annan information som är nödvändig för den fortsatta budgetprocessen.

Kommunens budgetprocess inleds med de preliminära ramar som antas av kommunfullmäktige i samband med mål och budget föregående år.

I samband med delårsrapporten efter april, dvs i maj månad, kan kommunstyrelsen besluta om att justera nämndernas preliminära ramar i de fall förutsättningarna som legat till grund för de preliminära ramarna avviker negativt med mer än 1 %.

Fram till april förbereds och analyseras kommunens budgetförutsättningar av kommunens tjänstepersoner där en så stor grad av delaktighet från så många medarbetare som möjligt ska genomsyra arbetet. Analyser och rekommenderade åtgärder presenteras på en budgetkonferens i maj. Därefter tar den politiska beredningen vid.

Senast augusti antar respektive nämnd ett budgetunderlag som beskriver de konsekvenser som nämnderna ser blir följden av de preliminära ramarna samt hur nämnderna hittills har tagit sig an de mål som blivit föremål för dialog med kommunstyrelsen. Budgetunderlaget presenteras i samband med budgetdagarna i september där även uppdaterad finansiell och annan relevant information vid möte med budgetberedningen, nämndernas presidier och förvaltningschefer.

Kommentar [DA1]: Förslag om ni vill ha formella budgetunderlag som tidigare

ALT

I ~~augusti~~ september ger ekonomiavdelningen uppdaterad finansiell och annan relevant information vid möte med budgetberedningen, nämndernas presidier och förvaltningschefer. Respektive nämnd redogör vid mötet för sin syn på nämndens ekonomiska situation innevarande och kommande budgetår samt i vilken mån nämndmålen kan bibehållas eller behöva ändras.

Kommentar [DA2]: Förslag om ni inte vill ha formella budgetunderlag från nämnderna

6.2 Kommunfullmäktiges budget

Kommunfullmäktige fastställer övergripande mål och finansiella mål för kommunen samt mål avseende god ekonomisk hushållning ~~för nämnderna~~.

Under september – oktober utarbetas ~~heltäckande budgetförslag av partiernas företrädare~~. ~~Definitivt~~ Majoritetens förslag till mål och budget samt ~~en plan~~ preliminära ramar för de nästkommande två årens verksamhet ~~utarbetas och~~ presenteras i samband med utskicket till kommunstyrelsens sammanträde i oktober. Ordinarie ledamöter som inte ingår i majoriteten kan inlämna egna fullständiga budgetförslag till beredningen i kommunstyrelsen eller direkt inför beslut i kommunfullmäktige.

Kommunfullmäktige beslutar i november varje år en budget avseende det kommande räkenskapsåret samt ~~planen~~ preliminära ramar för nämnderna för de nästkommande två åren.

Nämndernas budgetram fastställs utifrån politiska prioriteringar, effekter av lokalt eller nationellt fattade beslut samt målgruppsförändringar. Den av kommunfullmäktige beslutade budgeten per nämnd anges på nämndnivå. I de fall nämnd tilldelas budget för visst ändamål, förväntas nämnden i samband med bokslutet redogöra för hur dessa medel använts. Nämnden har inte mandat att använda specificerade budgettillskott till andra ändamål än de som kommunfullmäktige beslutat.

6.3 Nämndernas verksamhetsplan och budget

Verksamhetsplan och budget för nämnd baserat på den av kommunfullmäktige beslutade budgeten upprättas årligen och beslutas av nämnden senast i januari följande år. I dokumentet tydliggörs nämndens prioriteringar genom att den tilldelade budgetramen fördelas på olika verksamheter eller enheter.

~~det är därefter upp till respektive nämnd att fördela budgeten på olika verksamheter.~~

Nämnderna ska i sin tilldelade budgetram skapa ett utrymme för oförutsedda händelser och förändrade volymer. Tilldelad budgetram utgör gränsen för resursutnyttjande för respektive nämnd och är överordnad beslut om servicenivåer och kvalitetsutfästelser.

Verksamhetsplanen ska även innehålla de mål som nämnden avser att föra dialog om med kommunstyrelsen och övriga nämnder.

~~I de fall nämndernas preliminära ramar innehåller delar som justeras genom volymtillskott baserat på befolkningsprognoser ska dessa uppdateras med senast kända prognoser vid varje budgetbeslut. I de fall det faktiska befolkningsutfallet understiger prognos förväntas nämnden leverera ett överskott som motsvarar skillnaden mellan prognos och faktiskt utfall. Mot bakgrund av denna hantering är det av stor vikt att respektive nämnd aktivt följer befolkningsutvecklingen och vid behov vidtar åtgärder.~~

5.7 Indexering

Indexering innebär att förväntade kostnads- och intäktsökningar hanteras genom justering av nämndernas ramar. ~~Som utgångspunkt används prisindex för kommunal verksamhet (PKV) som publiceras av Sveriges kommuner och regioner (SKR).~~

Det finns möjlighet till differentierade index beroende på olika förutsättningar för vissa kostnads- och intäktslag. Förvaltningarna ska därför inför budgetarbetet ~~meddela om det förväntas skilda indexeringar jämfört med den generella indexeringen~~ om kostnader och intäkter avviker från PKV och hänvisa till andra bättre lämpade index.

5.8 Förändringsuppdrag

I budgeten kan nämnderna tilldelas ett förändringsuppdrag vilket innebär att krav på effektivisering av befintlig verksamhet. Förändringskravet kan vara generellt eller differentierat, d.v.s. påverka verksamheter i olika grad.

5.9 Ofördelad budget

I de fall kommunstyrelsen hanterar en budget för ofördelade medel ska denna kunna användas till följande:

- Till åtgärder som initialt kräver en insats som överstiger nämndens budget men på sikt kan leda till lägre kostnader
- Annan oförutsedd händelse som ~~inte kunnat förutses och som~~ lett till omfattande kostnader för nämnden

Ansökan om att få nyttja medel ur den ofördelade budgeten ska lämnas till kommunstyrelsen. Ekonomiavdelningen utreder om ansökan uppfyller något av de kriterier som anges ovan och lämnar därefter ett yttrande till kommunstyrelsen inför beslut. ~~Beslut om nyttjande av ofördelad budget innebär en justering av nämndens budgetram för innevarande år.~~

5.10 Investeringar

Investeringsbudgeten beslutas av kommunfullmäktige. Uppföljning av investeringsanslag sker i uppföljningsrapport per april och oktober samt i delårsrapporten.

Inför beslut om investering ska även konsekvenser av investeringen eller utebliven investering utvärderas, såsom anslutande kostnader och intäkter. Det vill säga hur beslut i investeringsbudgeten påverkar driftsbudgeten på kort och lång sikt.

Investeringsbudgeten fördelas till de nämnder som ansvarar för att utföra investeringen. Varje nämnd erhåller ett reinvesteringsanslag och därtill budgetposter för av fullmäktige beslutade större strategiska investeringsprojekt. På nämnds nivå fördelas reinvesteringsanslaget till nämndens enheter. Vid behov kan nivån på reinvesteringsanslaget justeras mellan åren och därmed också driftsbudget för kapitalkostnader och internränta. Som regel ersätts nämnderna med budget för kapitalkostnader för nya investeringsprojekt. På samma vis minskas budget om en större anläggningstillgång blir färdigavskriven eller såld.

Som stöd för framtagandet av investeringsbudget ligger lokalresursplanen se 5.10.3.

Vid exploateringar över flera år ~~bör~~ ska en helhetsbild över projektet presenteras.

Överföring av investeringsanslag mellan år kan ske om det finns särskilda skäl och beslutas av kommunfullmäktige i samband med behandlingen av årsredovisningen. Särskilda skäl kan till exempel vara att ett projekt har senare- eller tidigare lagts. Outnyttjat reinvesteringsanslag överförs inte mellan år.

5.10.2 Exploateringsplan

Varje exploateringsprojekt ska ha en ekonomisk plan som anger planerade intäkter och kostnader fördelat på olika områden. Planen ska ligga till grund för årets exploateringsbudget. Vid behov kan planen behöva revideras utifrån ändrade förutsättningar.

5.10.3 Lokalresursplan

Lokalresursplanen beskriver bland annat de behov och prioriteringar som finns avseende kommunens verksamhetslokaler. Antagandet av lokalresursplanen innebär inte i sig att medel reserveras för ett visst ändamål utan ska ses som ett underlag för den prioritering som sker av investeringsbudgeten.

5.11 Lönerörelsen

Här reserveras medel kommuncentralt för den kommande lönerörelsen. Det innebär ökade möjligheter för kommungemensamma omfördelningar och ett effektivare sätt att säkra att index för löner inte används för annan verksamhet än vad som avsetts. Utgångspunkten är att ~~kommunstyrelsens arbetsutskott fördelar~~ utrymmet ~~fördelas efter genomförd lönerrevision där kommunstyrelsens arbetsutskott~~ ~~och~~ även bedömer vilken nivå av det avsatta utrymmet som behövs användas innevarande budgetår för att åstadkomma önskvärda satsningar.

6.1 Uppföljning och rapportering

6.1 Dokument för kommunikation av resultat

Nämndernas återkoppling till kommunfullmäktige består i måluppfyllelse, nyckeltalens utveckling, verksamhetens volym, ekonomiskt utfall och prognos samt redogörelse av eventuella uppdrag.

Kommunstyrelsen leder och samordnar rapporteringen och har mandat att besluta om riktlinjer för uppföljningen.

Rapporteringen sker i form av delårsrapporten per augusti (se 6.4) samt i årsredovisningen (se 6.2). Utöver detta sker rapportering i form av uppföljningsrapporter för respektive nämnd per februari, april och oktober (se 6.6) samt för hela kommunen (se 6.5).

Följande uppföljningsdokument tas fram för att säkerställa återkopplingen uppåt i organisationen:

6.2 Årsredovisning

Årsredovisningens innehåll och form regleras genom lagar och normering. Utgångspunkten för årsredovisningen är att den i huvudsak ska följa normeringen som finns och att den inte ska innehålla övriga fria delar, dessa beskrivs istället i respektive nämnds årsrapporter eller andra rapporteringar.

I årsredovisningen redovisas bland annat kommunstyrelsens och nämndernas arbete med nämndmål, mål för god ekonomisk hushållning och nyckeltal till kommunfullmäktige. Kommunstyrelsens och nämndernas eventuella egna mål, nyckeltal samt uppdrag till förvaltningen följs upp av respektive nämnd. Arbetet med eventuella uppdrag från kommunfullmäktige redovisas. Uppföljning sker avseende nämndernas verksamhetsvolym och ekonomiska resultat för året.

I årsredovisningen sammanställs kommunens och Stiftelsen Bollebygds hyresbostäders (Bollebo) ekonomiska redovisning. Denna analyseras och slutsatser dras avseende det gångna året. Årsredovisningen godkänns av kommunfullmäktige i april normalt i april/maj men absolut senast juni. Nämndernas årsrapporter är ett underlag till revidering av mål, åtaganden och ekonomiska ramar för nästkommande flerårsstrategi.

Årsredovisningen ska som huvudregel endast tas fram i digital form.

6.3 Nämndernas årsrapport

Avser respektive nämnds "årsredovisning" som utöver de delar som framgår under årsredovisningen även innehåller nämndens egna mål och nyckeltal kopplade till dessa. Nämndernas årsrapport ska ses som respektive nämnds årsredovisning och beskriver bland annat nämndens ekonomiska resultat, verksamhetsvolym, arbete med kommunfullmäktiges och egna mål samt de uppdrag som givits av kommunfullmäktige. Årsrapporten för samtliga nämnder görs i en gemensam mall för att underlätta en kommungemensam analys. Syftet är dels att ge en fördjupning i nämndens verksamhet under året och att vara inspel till kommunens årsredovisning.

Nämndens årsrapport upprättas av förvaltningschef, godkänns av nämnd samt skickas till kommunfullmäktige som information.

6.4 Delårsrapport

Även delårsrapportens innehåll är reglerad i lagar och genom normering. I delårsrapporten redovisas kommunstyrelsens och nämndernas verksamhetsvolym, ekonomiskt utfall samt prognos för helåret. Positiva och negativa avvikelser från kommunfullmäktige- samt nämndmål ska särskilt omnämnas.

Delårsrapporten upprättas per augusti och godkänns av redovisas kommunfullmäktige i oktober.

6.5 Kommunens uppföljningsrapport

Kommunstyrelsen sammanställer kommungemensam uppföljningsrapport efter februari, april och oktober till kommunfullmäktige avseende ekonomiska resultatet och prognos för helåret.

Rapporten innehåller en analys av budgetavvikelser och större kostnadsförändringar jämfört med föregående år som sker i samverkan med nämnderna.

Av praktiska skäl och för att kunna ge en uppdaterad och aktuell bild till kommunfullmäktige kan prognoser för nämnderna användas som fortfarande är under beredning och inte är beslutade. Det innebär dock inte att kommunstyrelsen eller kommunfullmäktige fastställer nämndens prognos, utan den fastställs av respektive nämnd i samband med att nämndens uppföljningsrapport antas.

6.6 Nämndernas uppföljningsrapport

Uppföljningsrapporterna för nämnderna görs i en kommungemensam mall och innehåller minst redovisas ekonomiskt utfall och prognos för helåret samt relevanta volym- och nyckeltal.

Uppföljningsrapporterna sammanställs per februari, april samt oktober. Rapporterna upprättas av förvaltningschef och beslutas av nämnden samt delges kommunfullmäktige.

Uppföljningsrapporten ses på så sätt som en del av förvaltningschefens ansvar att hålla nämnden informerad om ekonomi och verksamhet enligt kapitel 3.

Nämndernas uppföljningsrapporter delger även kommunfullmäktige information om verksamheten och nämnderna har därför stor möjlighet att själva påverka innehållet utöver den gemensamma mallen.

Nämndernas uppföljningsrapporter är även ett viktigt underlag för fullgörandet av kommunstyrelsens uppsiktsplikt. Kommunstyrelsen kan därför uppdra till nämnderna att redovisa ytterligare information som bedöms nödvändig. Detta görs genom att den kommungemensamma mallen kompletteras med efterfrågad information.

6.7 Övriga uppföljningar

Kommunstyrelsens arbetsutskott kan vid behov utöver de fastställda rapporttillfällena begära särskilda uppföljningar med nämndernas presidier.

Nämnden ska vid varje sammanträde informeras om aktuell ekonomisk ställning som protokollförs, detta sker genom att respektive förvaltningschef rapporterar om ekonomin och indikatorer kopplade till av fullmäktige prioriterade mål. Protokollet delges kommunstyrelsen.

Uppföljningar på enhetsnivå görs inom respektive förvaltning. Frekvens och innehåll fastställs av förvaltningschef.

6.7 Hantering över-/underskott

I samband med bokslutsberedning eller liknande redovisar nämnderna sitt resultat. I de fall nämnderna redovisar ett överskott kan delar av detta ombudgeteras i de fall en samlad bedömning visar att mål, uppdrag och prestationer är uppfyllda. En reglering sker i så fall till den ofördelade budgeten. Redovisas ett underskott görs på motsvarande sätt en samlad bedömning över orsakerna till underskottet, vilket kan leda till att delar av underskottet ska återställas innevarande budgetår, dvs året efter det uppkomna underskottet.

7 Budgetavvikelser

I de fall det vid uppföljning av nämnds rapport visas ett väsentligt underskott ska förvaltningschef skyndsamt redovisa åtgärder som leder till ett nollresultat vid årets slut. Nämnden ska senast vid

~~nästkommande nämndsmöte efter det att en negativ prognos presenterats besluta om åtgärder syftande till ett nollresultat. Beslutet ska leda till att nämndens verksamhet hålls inom budgeterat ekonomiskt utrymme och sträva efter att verksamhetsspecifika värden på målindikatorer uppnås inom fastställd tidsram. Nämndens beslut om åtgärder ska anmälas till kommunstyrelsen för kännedom~~

Det är naturligt att det hela tiden sker större eller mindre budgetavvikelser på olika nivåer i kommunens organisation vilket innebär behov av anpassningar för att nå en budget i balans. I första hand hanteras dessa så nära verksamheten som möjligt och enbart i de fall en chefsnivå inte har beslutsmandat bör det lyftas till nästa nivå i organisationen. I de fall underskott prognosticeras för hela nämnden ska effekten av vidtagna åtgärder rapporteras i kommande uppföljningsrapporter.

I de fall underskottet överskrider det högsta av 1 % av nämndens budgetram eller 1 mnkr ska förutom ovan även en bedömning göras över hur budgetavvikelser och åtgärder påverkar nämndens möjlighet att hålla budget och bedriva verksamheten nästkommande år. Även kommunstyrelsens arbetsutskott ska informeras. Om det bedöms ändamålsenligt kan då kommunstyrelsens ordförande ta initiativ till dialog mellan arbetsutskottet och nämndens presidie för att skapa en samsyn om nämndens utmaningar. Detta innebär dock inte att nämndens ansvar för att bedriva verksamheten inom beslutad budget upphör.

~~Med väsentligt underskott avses en avvikelse som överskrider det högsta av 1,0 % av nämndens budgetram eller 1 mnkr.~~

~~Nämndens ordförande ska skyndsamt informera kommunstyrelsens arbetsutskott.~~

~~Vid kommande uppföljningar under året ska förvaltningen till nämnden redovisa vilken effekt de beslutade åtgärderna förväntas få, d.v.s. om åtgärderna är tillräckliga eller om nya beslut behöver fattas.~~

Förvaltningschefen är skyldig att i protokollet ge sin mening tillkänna i fråga om förslag som bedöms leda till underskott jämfört med budget. Detta protokollsutdrag ska anmälas till kommunstyrelsen för kännedom.

På motsvarande sätt ska förväntade budgetavvikelser inom investeringsbudgeten rapporteras till berörd nämnd samt till kommunstyrelsens arbetsutskott. I de fall ett enskilt projekt med en budget över 5,0 mnkr förväntas överskrida tilldelad budget med mer än 10 % ska återredovisning ske till kommunfullmäktige.

8 Analyser

~~För att kommunfullmäktige i uppföljningsrapporterna, delårsrapporten och årsredovisning ska få en samlad bild av verksamhetens resultat och måluppfyllelse ska rapportering ske enligt en kommungemensam analysmodell. Analysen syftar till att påvisa vilka effekter uppnådd måluppfyllelse fått i verksamheten, vilka slutsatser som kan dras om effekten av uppfylld/icke-uppfylld måluppfyllelse och vilka rekommendationer nämnden lämnar inför kommande års planering. Modellen anger hur målen ska följas upp och hur måluppfyllelsen bedöms, i såväl delårsbokslut som årsredovisning.~~

8.1 Nyckeltal, volym- och kostnadsutveckling

Om ett eller flera nyckeltal för en förvaltnings-verksamhet utvecklas negativt kan det finnas anledning att ta ställning till om det område nyckeltalet belyser ska lyftas in som ett nämndmål kommande år. Ekonomiskt utfall, prognos ekonomiskt utfall helår samt övriga kommentarer till detta ska då redovisas.

8.2 Bedömning av måluppfyllelsen

För vart och ett av nämndmålen gör varje nämnd en skriftlig bedömning av måluppfyllelse enligt värderingsskalan i tabellen nedan. Utgångspunkten är det som verksamhetsplan anger ska ha åstadkommit för att målen ska betraktas som uppnådda.

Måluppfyllelse - bedömningskala	
Bedömning	Analys av gjorda iakttagelser
Ja Målet är uppnått!	<ul style="list-style-type: none"> • Vilka aktiviteter bedöms ha bidragit till måluppfyllelsen och varför? • Har omvärldsfaktorer bidragit och i så fall på vilket sätt? • Vilka ekonomiska resurser fanns avsatta, vad blev utfallet och vad förklarar ev. budgetavvikelse?
Delvis	<ul style="list-style-type: none"> • Vilka aktiviteter har bidragit/ inte bidragit till måluppfyllelsen? • Vilka aktiviteter bedömer ni saknades? • Har omvärldsfaktorer påverkat och i så fall på vilket sätt? • Vilka ekonomiska resurser fanns avsatta, vad blev utfallet och vad förklarar ev. budgetavvikelse?
Nej Målet är inte uppnått!	<ul style="list-style-type: none"> • Vilka aktiviteter har bidragit/ inte bidragit till måluppfyllelsen? • Vilka aktiviteter bedömer ni saknades? • Har omvärldsfaktorer påverkat och i så fall på vilket sätt? • Vilka ekonomiska resurser fanns avsatta, vad blev utfallet och vad förklarar ev. budgetavvikelse?

Värderingsskalan i delårsrapporten kompletteras med: *Prognos för måluppfyllelse.*

8.3. Slutsats och rekommendation

Den skriftliga bedömningen enligt 8.2 ovan ska ange vilken slutsats som nämnden drar av måluppfyllelsen, vilka aktiviteter som prioriteras under återstoden av verksamhetsåret samt vilka eventuella förändringar som rekommenderas inför kommande räkenskapsår.

8.4 Framtida utmaningar

Nämnden ska även i bedömningen beskriva vilka viktiga förändringar i verksamheten och omvärlden som förväntas påverka verksamheten, till exempel förändrad lagstiftning, beslut, samverkan på nationell eller regional nivå.

8.5 Övriga uppföljningar

Uppföljning på enhetsnivå avseende enhetsplanerna görs av inom respektive förvaltning. Uppföljning av medarbetarplaner sker vid medarbetarsamtal.

Fastställt: Kommunfullmäktige 2020-12-09,
§ 161

Gäller för: Samtliga nämnder
Dokumentansvarig: Ekonomichef

Dnr : **KS2019/115-17**

Styrmodell för Bollebygds kommun

1. Syfte

Kommunens styrmodell beskriver ansvarsfördelning och roller avseende fastställande och uppföljning av mål, gemensamma begrepp, principer för mål, tidplan m.m. Den gäller för hela kommunen och omfattar alla nivåer från kommunfullmäktige till enskild medarbetare. Styrmodellen bidrar till att skapa helhetsperspektiv, samordning mellan nämnder samt ökad transparens i kommunens budget- och uppföljningsprocess.

De ekonomiska styrprinciperna anger ansvarsfördelning och spelregler för kommunens ekonomistyrning och syftar till att klargöra ansvar och befogenheter i budgetprocessen och vid budgetuppföljning och rapportering.

2. Grundläggande principer för styrmodellen

Kommunfullmäktige utövar styrning genom att besluta om kommunens vision, övergripande mål, mål för god ekonomisk hushållning, driftbudgetramar samt investeringsbudget för styrelse och nämnder. Utöver detta utövar kommunfullmäktige styrning genom olika styrdokument som riktlinjer och policydokument.

Vision och övergripande mål beslutas i samband med ny mandatperiod och fastställs årligen i samband med att budgeten beslutas. Kommunfullmäktige kan utöver det fastställa mål på nämndnivå. Nämnderna bryter ner de övergripande målen i nämndmål som nämnderna utarbetar. Nämnderna ska i verksamhetsplaner ange hur man tar sig an arbetet med att uppfylla de av kommunfullmäktige angivna övergripande målen, vilken metod/arbetsätt som kommer att användas, hur man avser att mäta måluppfyllelsen samt vad som ska ha uppnåtts för att målet ska betraktas som uppfyllt. På förvaltningsnivå (tjänstepersoner) förs styrningen vidare nedåt i organisationen med hjälp av enhetsplaner samt medarbetarplaner.

Nämnderna återrapporterar till kommunfullmäktige avseende måluppfyllelse, nyckeltalens utveckling, utveckling av verksamhetens volym samt ekonomiskt utfall och årsprognos. Rapporteringen till kommunfullmäktige sker i form av delårsrapport per augusti samt uppföljningsrapporter per februari, april och oktober samt årsredovisning.

För att kommunfullmäktige ska få en samlad bild av måluppfyllelse använder nämnderna en kommungemensam analysmodell samt gemensamma mallar för rapportering, se avsnitt 9.

3. Rollfördelning i kommunens styrning och uppföljning

För att samspelet mellan politiker och tjänstepersoner ska fungera behöver det präglas av en tydlig rollfördelning, respekt, tillit och dialog.

Politiken har det övergripande ansvaret för ledning styrning och uppsikt. Detta inkluderar att arbeta målinriktat med ett medborgar- och brukarperspektiv, systematiskt följa upp och utvärdera verksamheten, se till att styrning och kontroll är tillräcklig samt att värna god ekonomisk hushållning.

Politiken ska ha respekt för medarbetarnas kompetens och integritet och inte ingripa eller ändra i tjänstepersonernas/medarbetarnas tjänsteskrivelser.

Den grundläggande rollfördelningen utgörs av:

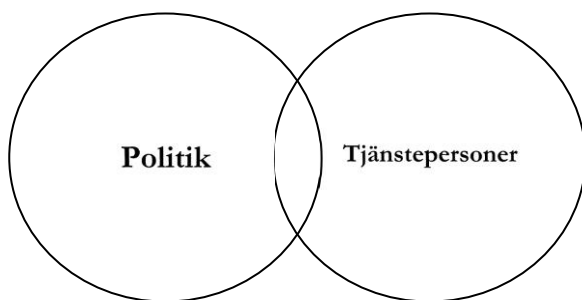
- **Vad?** - hos politiken
- **Hur?** - hos tjänstepersonerna

I politikens VAD inbegrips:

- Omvärldsbevakning ur ett politiskt perspektiv
- Dialog med medborgare
- Utveckla demokratin
- Formulera vision, mål och inriktning
- Besluta om omfattning och ekonomiska ramar
- Ansvar för större prioriteringar
- Följa upp – utvärdera – ompröva

I tjänstepersonernas HUR inbegrips:

- Omvärldsbevakning ur ett verksamhetsperspektiv
- Verkställa utifrån politikens beslut och riktlinjer om – ”VAD”
- Leda utförandet - den löpande och dagliga verksamheten
- Utveckla tjänster, service, omvårdnad m.m. inom ”HUR- perspektivet”
- Utarbeta strategier och aktiviteter för att nå målen
- Föra dialog med medarbetare, medborgare och brukare
- Följa upp, rapportera och föra dialog med uppdragsgivaren

Ibland kan de olika ansvarsområdena komma att överlappa varandra och denna överlappning kallas ibland för gråzon eller ”den gyllene zonen”. När en fråga upplevs hamna i den gyllene zonen understryks behovet av dialog och respekt mellan politiker och tjänstepersoner.

4. Vem gör vad i den kommunala organisationen?

Kommunfullmäktige ska besluta:

- i ärenden av principiell beskaffenhet eller annars av större vikt för kommunen
- om vision, mål, policys och riktlinjer för verksamheten
- om tilldelning av ekonomiska medel i driftbudgetramar, investeringsbudget, exploateringsbudget samt mål för god ekonomisk hushållning
- om kommunens skattesats
- om nämndernas organisation och verksamhetsformer
- om val av ledamöter och ersättare i nämnder, kommunala bolag, stiftelser och beredningar
- om val av revisorer
- om grunderna för ekonomiska förmåner till förtroendevalda
- om årsredovisning och ansvarsfrihet
- om folkomröstning i kommunen
- om extra val till kommunfullmäktige

Kommunstyrelsen, som också är en nämnd, ska:

- Leda och samordna förvaltningen av kommunens angelägenheter
- Ha uppsikt över nämnderna
- Föra en dialog med nämnderna samt uppmärksamt följa de frågor som kan inverka på kommunens utveckling och ekonomiska ställning
- Begära in de yttranden som man bedömer behövs från nämnder, beredningar och anställda i kommunen
- Sköta kommunens ekonomiska förvaltning

Nämnderna ska:

- Förbereda kommunfullmäktiges beslut i olika ärenden
- Ansvara för att kommunfullmäktiges beslut verkställs
- Genom att beställa, leda och följa upp se till att uppdraget verkställs och att detta sker i enlighet med nämndmål, budgetram, lagar, policys och andra styrdokument
- Redovisa till kommunstyrelse och kommunfullmäktige hur de har fullgjort sina uppgifter

Förvaltningarna ska:

- Verkställa kommunfullmäktiges beslut
- Verkställa uppdraget i enlighet med nämndmål, budgetram, lagar, policys och andra styrdokument
- Redovisa till nämnd/styrelse hur uppgifterna fullgjorts

5. Vision och målnivåer

5.1 Vision

Visionen talar om var kommunen vill befinna sig vid en fastställd framtida tidpunkt. Visionen är grunden för styrningen av kommunen. Den ska ge energi i det dagliga arbetet och fungera som en ”gummisnodd” som drar organisationen mot målet. Visionen är grunden för styrningen av kommunen och har en bred politisk förankring. Den läggs fast av kommunfullmäktige och kan omprövas vid ny mandatperiod.

5.2 Övergripande mål

Med utgångspunkt i visionen ska övergripande mål formuleras. De övergripande målen bör vara begränsade till antalet och fastställs av kommunfullmäktige. De gäller under mandatperioden. Kommunfullmäktige fastställer även kommunens finansiella mål. Kommunfullmäktige kan utöver det fastställa mål på nämndnivå. Vad som nedan anges för nämndmål ska även gälla för mål på nämndnivå som kommunfullmäktige fastställt.

5.3 Mål på nämndnivå

Utifrån de övergripande målen formulerar nämnderna nämndmål. Nämndmålen gäller för ett år i taget och kan kompletteras med nyckeltal. Eftersom målen är ettåriga bör de syfta till att visa på vilka områden som nämnderna vill prioritera, det innebär att målen ska ses som en viljeyttring. Målen ska vara specifika, realistiska, tidsatta och mätbara. Nämndmålen bör lämpligen inte vara fler än tre stycken per övergripande mål och nämnd. Varje nämnd ska beskriva hur man tar sig an sina nämndmål (metod, arbetssätt, styrtal etc) och hur de ska följas upp, det vill säga vad som ska ha åstadkommits för att nämndmålen ska betraktas som uppnådda.

Nämnd kan vidare besluta om egna mål utöver de som kommunicerats med kommunstyrelsen. Detta kan gälla områden där nämnden önskar se en förändring i inriktning och/eller ambitionsnivå.

En rekommendation är att minimera antalet mål eftersom det kan vara svårt att fokusera på förändringar inom många områden samtidigt. Ett alternativ kan istället vara att välja ut egna ”nämndnyckeltal”.

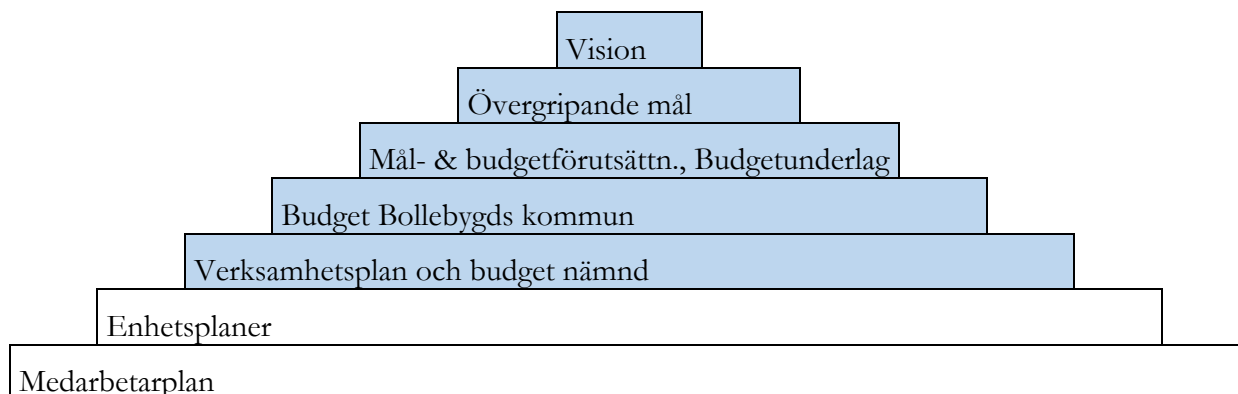
5.4 Mål på enhetsnivå

Mål på enhetsnivå tas fram av enheten när nämndmålen fastställts. Dessa ska vara tydligt kopplade mot nämndmålen. Mål på enhetsnivå gäller normalt för ett år i taget.

5.5 Mål på medarbetarenivå

Mål på individnivå är en överenskommelse mellan chef och medarbetare. Målen tas fram i medarbetarsamtal/målsamtal och fastställs i en medarbetarplan. De ska ha en tydlig koppling till målen på enhetsnivå.

Flödesmodell

(blå=politisk nivå, vit=tjänstepersonnivå)

5.6 Mål- och budgetförutsättningar och budgetunderlag

Mål- och budgetförutsättningar är det första underlag som tas fram i den årliga budgetprocessen. Det innehåller omvärldsanalys, strategiska kommuninterna frågor och syftar till att visa på eventuella förändringar i verksamheter och öka kunskapen om vilka förutsättningar som gäller för verksamheterna.

I allmänhet presenterar ekonomiavdelningen i januari de finansiella förutsättningar som gäller under innevarande år samt en översiktlig ekonomisk prognos för de närmaste tre åren. Preliminära ramar tas fram för varje nämnd för kommande budgetår utifrån kända volymförändringar, effekter av lokalt eller nationellt fattade beslut eller annat som påverkar nämndernas ekonomi.

Kommunstyrelsen behandlar dessa under februari samt överlämnar de preliminära ramarna till nämnderna.

Under mars/april upprättar respektive nämnd ett förslag till budgetunderlag utifrån de preliminära ramarna innehållande hur de avser ta sig an målen samt konsekvenser av den preliminärt tilldelade budgetramen.

I maj presenterar nämndernas presidier med förvaltningschefer sina kommentarer till de budgetförutsättningar som behandlades i kommunstyrelsen i februari för budgetberedningen. (Budgetberedningen består av en ledamot från varje parti som är representerat i fullmäktige.)

I det budgetunderlag som presenteras för budgetberedningen beskrivs de konsekvenser som nämnderna ser blir följden av de preliminära ramarna samt hur nämnderna hittills har tagit sig an de mål som blivit föremål för dialog med kommunstyrelsen.

Under sommaren och hösten mottas normalt kompletterande information från omvärlden; bättre prognoser om intäkter, kostnader, invånarantal och annan information som är nödvändig för den fortsatta budgetprocessen.

I augusti ger ekonomiavdelningen uppdaterad finansiell och annan relevant information vid möte med budgetberedningen, nämndernas presidier och förvaltningschefer. Respektive nämnd redogör vid mötet för sin syn på nämndens ekonomiska situation innevarande och kommande budgetår samt i vilken mån nämndmålen kan bibehållas eller behöva ändras.

Under september – oktober utarbetas budgetförslaget. Definitivt förslag till budget samt en plan för de nästkommande två årens verksamhet utarbetas och presenteras i oktober.

Kommunfullmäktige beslutar i november varje år en budget avseende det kommande räkenskapsåret samt planen för de nästkommande två åren. Kommunfullmäktige fastställer övergripande mål och finansiella mål för kommunen samt mål avseende god ekonomisk hushållning för nämnderna. Nämndernas budgetram fastställs utifrån politiska prioriteringar, effekter av lokalt eller nationellt fattade beslut samt målgruppsförändringar. Den av kommunfullmäktige beslutade budgeten per nämnd anges på nämndnivå, det är därefter upp till respektive nämnd att fördela budgeten på olika verksamheter. Nämnderna ska i sin tilldelade budgetram skapa ett utrymme för oförutsedda händelser och förändrade volymer. Tilldelad budgetram utgör gränsen för resursutnyttjande för respektive nämnd och är överordnad beslut om servicenivåer och kvalitetsutfästelser.

Verksamhetsplan och budget för nämnd baserat på den av kommunfullmäktige beslutade budgeten upprättas årligen och beslutas av nämnden senast i januari följande år.

Verksamhetsplanen ska även innehålla de mål som nämnden avser att föra dialog om med kommunstyrelsen och övriga nämnder.

I de fall nämnd tilldelas budget för visst ändamål, förväntas nämnden i samband med bokslutet redogöra för hur dessa medel använts. Nämnden har inte mandat att använda specificerade budgettillskott till andra ändamål än de som kommunfullmäktige beslutat.

I de fall nämndernas preliminära ramar innehåller delar som justeras genom volymtillskott baserat på befolkningsprognoser ska dessa uppdateras med senast kända prognoser vid varje budgetbeslut. I de fall det faktiska befolkningsutfallet understiger prognos förväntas nämnden leverera ett överskott som motsvarar skillnaden mellan prognos och faktiskt utfall. Mot bakgrund av denna hantering är det av stor vikt att respektive nämnd aktivt följer befolkningsutvecklingen och vid behov vidtar åtgärder.

5.7 Indexering

Indexering innebär att förväntade kostnads- och intäktsökningar hanteras genom justering av nämndernas ramar. Det finns möjlighet till differentierade index beroende på olika förutsättningar för vissa kostnads- och intäktslag. Förvaltningarna ska därför inför budgetarbetet meddela om det förväntas skilda indexeringar jämfört med den generella indexeringen.

5.8 Förändringsuppdrag

I budgeten kan nämnderna tilldelas ett förändringsuppdrag vilket innebär att krav på effektivisering av befintlig verksamhet. Förändringskravet kan vara generellt eller differentierat, d.v.s. påverka verksamheter i olika grad.

5.9 Ofördelad budget

I de fall kommunstyrelsen hanterar en budget för ofördelade medel ska denna kunna användas till följande:

- Till åtgärder som initialt kräver en insats som överstiger nämndens budget men på sikt kan leda till lägre kostnader
- Annan oförutsedd händelse som inte kunnat förutses och som lett till omfattande kostnader för nämnden

Ansökan om att få nyttja medel ur den ofördelade budgeten ska lämnas till kommunstyrelsen. Ekonomiavdelningen utreder om ansökan uppfyller något av de kriterier som anges ovan och lämnar därefter ett yttrande till kommunstyrelsen, inför beslut.

5.10 Investeringar

En investering är en större kapitalinsats som leder till någon form av avkastning. Den innebär en ekonomisk hantering under ett eller flera år i form av ränta och avskrivning.

Investeringsbudgeten beslutas av kommunfullmäktige och nämnderna får budgetmedel för att täcka kostnader för avskrivningar och intern ränta. Uppföljning av investeringsanslag sker i uppföljningsrapport per april och oktober samt i delårsrapporten.

Inför beslut om investering ska även utvärderas de konsekvenser av investeringen, såsom anslutande kostnader och intäkter.

Ombudgetering av investeringsanslag mellan år kan ske om det finns särskilda skäl och beslutas av kommunfullmäktige i samband med behandlingen av årsredovisningen. Särskilda skäl kan till exempel vara att ett projekt har senare- eller tidigare lagts. Reinvesteringsanslag ombudgeteras inte mellan år.

Investeringsbudgeten kan anges per nämnd och/eller objekt. Vid större projekt ska påverkan på driftbudgeten anges. Vid exploateringar över flera år bör en helhetsbild över projektet presenteras.

5.11 Lönerörelser

Här reserveras medel kommuncentralt för den kommande lönerörelsen. Det innebär ökade möjligheter för kommungemensamma omfördelningar och ett effektivare sätt att säkra att index för löner inte används för annan verksamhet än vad som avsetts. Utgångspunkten är att kommunstyrelsens arbetsutskott fördelar utrymmet och även bedömer vilken nivå av det avsatta utrymmet som behövs användas innevarande budgetår för att åstadkomma önskvärda satsningar.

6.1 Uppföljning/Analys

6.1 Dokument för kommunikation av resultat

Nämndernas återkoppling till kommunfullmäktige består i måluppfyllelse, nyckeltalens utveckling, verksamhetens volym, ekonomiskt utfall och prognos samt eventuella uppdrag.

Rapporteringen sker i form av delårsrapporten per augusti (se 6.4) samt i årsredovisningen (se 6.2). Utöver detta sker rapportering i form av uppföljningsrapporter för respektive nämnd per februari, april och oktober (se 6.5).

Följande uppföljningsdokument tas fram för att säkerställa återkopplingen uppåt i organisationen:

6.2 Årsredovisning

I årsredovisningen redovisas kommunstyrelsens och nämndernas arbete med nämndmål, mål för god ekonomisk hushållning och nyckeltal till kommunfullmäktige. Kommunstyrelsens och nämndernas eventuella egna mål, nyckeltal samt uppdrag till förvaltningen följs upp av respektive nämnd. Arbetet med eventuella uppdrag från kommunfullmäktige redovisas. Uppföljning sker avseende nämndernas verksamhetsvolym och ekonomiska resultat för året.

I årsredovisningen sammanställs kommunens och Stiftelsen Bollebygds hyresbostäders (Bollebo) ekonomiska redovisning. Denna analyseras och slutsatser dras avseende det gångna året. Årsredovisningen godkänns av kommunfullmäktige i april. Nämndernas årsrapporter är ett underlag till revidering av mål, åtaganden och ekonomiska ramar för nästkommande flerårsstrategi.

Årsredovisningen ska som huvudregel endast tas fram i digital form.

6.3 Årsrapport

Avser respektive nämnds "årsredovisning" som utöver de delar som framgår under årsredovisningen även innehåller nämndens egna mål och nyckeltal kopplade till dessa.

6.4 Delårsrapport

I delårsrapporten redovisas kommunstyrelsens och nämndernas verksamhetsvolym, ekonomiskt utfall samt prognos för helåret. Positiva och negativa avvikelser från nämndmål ska särskilt omnämnas. Delårsrapporten upprättas per augusti och redovisas i kommunfullmäktige.

6.5 Uppföljningsrapporter

I uppföljningsrapporterna för nämnderna redovisas ekonomiskt utfall och prognos för helåret samt relevanta volym- och nyckeltal. Uppföljningsrapporterna sammanställs per februari, april samt oktober och redovisas i kommunfullmäktige.

6.6 Övriga uppföljningar

Kommunstyrelsens arbetsutskott kan vid behov utöver de fastställda rapporttillfällena begära särskilda uppföljningar med nämndernas presidier.

Nämnden ska vid varje sammanträde informeras om aktuell ekonomisk ställning som protokollförs, detta sker genom att respektive förvaltningschef rapporterar om ekonomin och indikatorer kopplade till av fullmäktige prioriterade mål. Protokollet delges kommunstyrelsen.

Uppföljningar på enhetsnivå görs inom respektive förvaltning. Frekvens och innehåll fastställs av förvaltningschef.

6.7 Hantering över-/underskott

I samband med bokslutsberedning eller liknande redovisar nämnderna sitt resultat. I de fall nämnderna redovisar ett överskott kan delar av detta ombudgeteras i de fall en samlad bedömning visar att mål, uppdrag och prestationer är uppfyllda. En reglering sker i så fall till den ofördelade budgeten. Redovisas ett underskott görs på motsvarande sätt en samlad bedömning över orsakerna till underskottet, vilket kan leda till att delar av underskottet ska återställas innevarande budgetår, dvs året efter det uppkomna underskottet.

7 Budgetavvikelser

I de fall det vid uppföljning av nämnds rapport visas ett väsentligt underskott ska förvaltningschef skyndsamt redovisa åtgärder som leder till ett nollresultat vid årets slut. Nämnden ska senast vid nästkommande nämndsmöte efter det att en negativ prognos presenterats besluta om åtgärder syftande till ett nollresultat. Beslutet ska leda till att nämndens verksamhet hålls inom budgeterat ekonomiskt utrymme och sträva efter att verksamhets-specifika värden på målindikatorer uppnås inom fastställd tidsram. Nämndens beslut om åtgärder ska anmälas till kommunstyrelsen för kännedom

Förvaltningschefen är skyldig att i protokollet ge sin mening tillkänna i fråga om förslag som bedöms leda till underskott jämfört med budget. Detta protokollsutdrag ska anmälas till kommunstyrelsen för kännedom

Med väsentligt underskott avses en avvikelse som överskrider 1,0 % av nämndens budgetram.

Nämndens ordförande ska skyndsamt informera kommunstyrelsens arbetsutskott.

Vid kommande uppföljningar under året ska förvaltningen till nämnden redovisa vilken effekt de beslutade åtgärderna förväntas få, d.v.s. om åtgärderna är tillräckliga eller om nya beslut behöver fattas.

På motsvarande sätt ska förväntade budgetavvikelser inom investeringsbudgeten rapporteras till berörd nämnd samt till kommunstyrelsens arbetsutskott. I de fall ett enskilt projekt med en budget över 5,0 mnkr förväntas överskrida tilldelad budget med mer än 10 % ska återredovisning ske till kommunfullmäktige.

8 Analyser

För att kommunfullmäktige i uppföljningsrapporterna, delårsrapporten och årsredovisning ska få en samlad bild av verksamhetens resultat och måluppfyllelse ska rapportering ske enligt en kommungemensam analysmodell. Analysen syftar till att påvisa vilka effekter uppnådd måluppfyllelse fått i verksamheten, vilka slutsatser som kan dras om effekten av uppfylld/icke-uppfylld måluppfyllelse och vilka rekommendationer nämnden lämnar inför kommande års planering. Modellen anger hur målen ska följas upp och hur måluppfyllelsen bedöms, i såväl delårsbokslut som årsredovisning.

8.1 Nyckeltal, volym- och kostnadsutveckling

Om ett eller flera nyckeltal för en förvaltnings verksamhet utvecklas negativt kan det finnas anledning att ta ställning till om det område nyckeltalet belyser ska lyftas in som ett nämndmål kommande år. Ekonomiskt utfall, prognos ekonomiskt utfall helår samt övriga kommentarer till detta ska då redovisas.

8.2 Bedömning av måluppfyllelsen

För vart och ett av nämndmålen gör varje nämnd en skriftlig bedömning av måluppfyllelse enligt värderingsskalan i tabellen nedan. Utgångspunkten är det som verksamhetsplan anger ska ha åstadkommit för att målen ska betraktas som uppnådda.

Måluppfyllelse - bedömningsskala	
Bedömning	Analys av gjorda iakttagelser
Ja Målet är uppnått!	<ul style="list-style-type: none"> • Vilka aktiviteter bedöms ha bidragit till måluppfyllelsen och varför? • Har omvärldsfaktorer bidragit och i så fall på vilket sätt? • Vilka ekonomiska resurser fanns avsatta, vad blev utfallet och vad förklarar ev. budgetavvikelse?
Delvis	<ul style="list-style-type: none"> • Vilka aktiviteter har bidragit/ inte bidragit till måluppfyllelsen? • Vilka aktiviteter bedömer ni saknades? • Har omvärldsfaktorer påverkat och i så fall på vilket sätt? • Vilka ekonomiska resurser fanns avsatta, vad blev utfallet och vad förklarar ev. budgetavvikelse?
Nej Målet är inte uppnått!	<ul style="list-style-type: none"> • Vilka aktiviteter har bidragit/ inte bidragit till måluppfyllelsen? • Vilka aktiviteter bedömer ni saknades? • Har omvärldsfaktorer påverkat och i så fall på vilket sätt? • Vilka ekonomiska resurser fanns avsatta, vad blev utfallet och vad förklarar ev. budgetavvikelse?

Värderingsskalan i delårsrapporten kompletteras med: *Prognos för måluppfyllelse.*

8.3. Slutsats och rekommendation

Den skriftliga bedömningen enligt 8.2 ovan ska ange vilken slutsats som nämnden drar av måluppfyllelsen, vilka aktiviteter som prioriteras under återstoden av verksamhetsåret samt vilka eventuella förändringar som rekommenderas inför kommande räkenskapsår.

8.4 Framtida utmaningar

Nämnden ska även i bedömningen beskriva vilka viktiga förändringar i verksamheten och omvärlden som förväntas påverka verksamheten, till exempel förändrad lagstiftning, beslut, samverkan på nationell eller regional nivå.

8.5 Övriga uppföljningar

Uppföljning på enhetsnivå avseende enhetsplanerna görs av inom respektive förvaltning. Uppföljning av medarbetarplaner sker vid medarbetarsamtal.

13. Begäran från Bollebo om avyttrande av fastighet Örlid 1:73, Olsfors KS2023/179

§159

KS2023/179

Begäran från Bollebo om avyttrande av fastighet Örlid 1:73**Beslut****Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige**

Stiftelsen Bollebygds Hyresbostäders (Bollebo) begäran om avyttrande av fastigheten Örlid 1:73, Olsfors, beviljas.

Ärendet

Stiftelsen Bollebygds Hyresbostäder (Bollebo) har på sammanträde 2023-06-19 beslutat att tillskriva kommunfullmäktige med begäran om medgivande att avyttra Örlid 1:73. Fastigheten består av en villa som förhyrts av Bollebygds kommun sedan den förvärvades 2017. Bollebygds kommun har sagt upp hyresavtalet att gälla från och med den 1 oktober 2023. Stiftelsen har inte någon efterfrågan på den typen av hyresrätter i Olsfors och det kommer att vara svårt att få kostnadstäckning framöver. Det är troligt att fastigheten kommer att vara outhyrd en längre tid. Stiftelsen Bollebygds Hyresbostäder begär därför Bollebygds kommunfullmäktige om medgivande för att avyttra fastigheten.

Förslag till beslut**Arbetsutskottets förslag till kommunstyrelsen**

Stiftelsen Bollebygds Hyresbostäders (Bollebo) begäran om avyttrande av fastigheten Örlid 1:73, Olsfors, beviljas.

Beslutsgång

Ordföranden frågar om förslag till beslut kan antas och finner att så sker.

Beslutsunderlag

- §119 KSAU Begäran från Bollebo om avyttrande av fastighet Örlid 1:73, Olsfors
- Protokollsutdrag Bollebo, samt skrivelse från VD, om avyttrande av fastighet Örlid 1:73

Skickas till

Kommunfullmäktige

Paragrafen är justerad

Plats och tid	Bollebo 18.00-19.00		
Beslutande	Ordf.	Sverre Fredriksson	(M)
	Vice ordf.	Eivor Carlsson	(KD)
		Ralph Utbult	(S)
		Gunnar Reigertz	(SD)
		Peter Hemlin	(M) ersätter Beatrice Ekelund
Ersättare		Caroline Frodin	(SD)

Skr. Heléne Persson Alsin

Utses att justera Eivor Carlsson

Justeringens datum 2023 - 07-02

Underskrifter

Sekreterare

Paragrafer 49-54

Ordförande

Justerande

§ 52

Avyttrande av Örlid 1:73, Kyrkvägen 3 Olsfors

Fastigheten Örlid 1:73 ägs sedan 2017 av Bollebo och hyrs ut till kommunen. Örlid 1:73 är byggt 1952 och är en enfamiljsvilla. I det fall kommunen inte avser att fortsätta att hyra villan bör den avyttras. Föreslås att kommunfullmäktige tillskrivs med begäran om medgivande att få avyttra Örlid 1:73.

Beslutas

Att uppdra åt VD, Heléne Persson Alsin att tillskriva Bollebygds kommunfullmäktige för att få medgivande att avyttra Örlid 1:73.

§ 53 Övriga frågor

Inga övriga frågor.

§ 54

Mötets avslutande

Ordförande avslutade mötet och tackade alla för ett bra möte och önskade en trevlig sommar.

Bollebygd 2023-06-30

Bollebygds kommun
Kommunfullmäktige
517 83 Bollebygd

Avyttrande av fastigheten Örlid 1:73, Kyrkvägen 3, Olsfors

Stiftelsen Bollebygds Hyresbostäder har beslutat att tillskriva kommunfullmäktige med begäran om medgivande att avyttra Örlid 1:73.

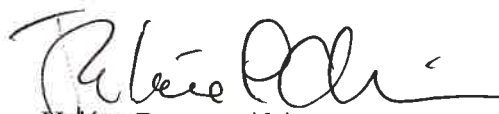
Fastigheten består av en villa som förhyrts av Bollebygds kommun sedan den förvärvades 2017. Bollebygds kommun har sagt upp hyresavtalet att gälla från och med den 1 oktober 2023. Stiftelsen har inte någon efterfrågan på den typen av hyresrätter i Olsfors och det kommer att vara svårt att få kostnadstäckning framöver. Det är troligt att fastigheten kommer att vara outhyrd en längre tid.

Stiftelsen Bollebygds Hyresbostäder begär därför Bollebygds kommunfullmäktige om medgivande för att avyttra fastigheten.

Bilaga

Protokollsutdrag från styrelsemöte 2023-06-19

Stiftelsen Bollebygds Hyresbostäder

Heléne Persson Alsin

VD

14. Redovisning av obesvarade motioner, hösten 2023 KS2023/79

§162

KS2023/79

Redovisning av obesvarade motioner, hösten 2023

Beslut

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

Kommunfullmäktige godkänner redovisning av obesvarade motioner, hösten 2023.

Ärendet

Enligt kommunfullmäktiges arbetsordning § 33 ska kommunstyrelsen två gånger under året redovisa de motioner som inte beretts färdigt. Kommunstyrelseförvaltningen har upprättat en förteckning över obesvarade motioner, daterad 2023-09-04.

Förslag till beslut

Arbetsutskottets förslag till kommunstyrelsen

Kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige godkänner redovisning av obesvarade motioner, hösten 2023.

Beslutsgång

Ordföranden frågar om förslag till beslut kan antas och finner att så sker.

Beslutsunderlag

- §122 KSAU Redovisning av obesvarade motioner, hösten 2023
- Redovisning av obesvarade motioner, hösten 2023

Skickas till

Kommunfullmäktige

Paragrafen är justerad

MOTIONSFÖRTECKNING

KOMMUNSTYRELSEFÖRVALTNINGEN

Redovisning av obesvarade motioner

Diarienummer	Rubrik och motionär	Anmält på kf	Beredningsinstans	Behandlingsdatum och ev hänsyn
1 KS2022/13	Motion om arbetsskor för personal Carina Svensson (S)	2022-02-10	Socialnämnden	Behandlas på ksau 2023-05-25 Behandlas på ks 2023-06-13 Behandlas på kf 2023-09-21
2 KS2021/279	Motion om kommunens budgethantering Sassi Wemmer (MP)	2022-02-10	Kommunstyrelsen	Behandlas på ksau 2023-10-11 Behandlas på ks 2023-10-24 Behandlas på kf 2023-11-16
3 KS2022/57	Motion om att kommunen ska införa frukost på högstadiet Ulf Rapp (S)	2022-03-24	Samhällsbyggnadsnämnden	Behandlas på ksau 2023-05-25 Behandlas på ks 2023-06-13 Behandlas på kf 2023-09-21
4 KS2022/199	Motion om trafikplan, fokus hållbarhet Sassi Wemmer (MP)	2022-09-22	Kommunstyrelsen	Behandlas på ksau Behandlas på ks Behandlas på kf

15. Sammanträdesplan 2024 för kommunfullmäktige KS2023/169

§161

KS2023/169

Sammanträdesplan 2024 för kommunfullmäktige, kommunstyrelsen och kommunstyrelsens arbetsutskott

Beslut

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige
Sammanträdesplan 2024 för kommunfullmäktige godkänns.

Kommunstyrelsens beslut

Sammanträdesplan 2024 för kommunstyrelsen och kommunstyrelsens arbetsutskott godkänns.

Ärendet

En förteckning över sammanträdesdagar 2024 för kommunfullmäktige, kommunstyrelsen och kommunstyrelsens arbetsutskott har upprättats och sammanträdestiderna ska godkännas av respektive instans; kommunstyrelsen och kommunfullmäktige.

Enligt förslaget ska kommunfullmäktige ha sammanträden på torsdagar följande datum: 22 februari, 21 mars, 2 maj, 5 juni (ons), 19 september, 24 oktober, 21 november och 11 december (ons). Starttid kl 17 förutom i november då sammanträdet (med budgetdebatt) börjar kl 16. I juni och december hålls sammanträdena på onsdagar, vilket innebär 5 juni och 11 december.

Enligt förslaget ska kommunstyrelsen ha sammanträden på tisdagar följande datum: 30 januari, 27 februari, 16 april, 28 maj, 18 juni, 3 september, 8 och 29 oktober, 26 november och 10 december. Starttid kl 13.

Förslag till beslut

Arbetsutskottets förslag till kommunstyrelsen

1. Sammanträdesplan 2024 för kommunfullmäktige godkänns.
2. Sammanträdesplan 2024 för kommunstyrelsen och kommunstyrelsens arbetsutskott godkänns.

Kommunfullmäktige fattar slutligt beslut i punkt 1.

Beslutsgång

Ordföranden frågar om förslag till beslut kan antas och finner att så sker.

Beslutsunderlag

- §121 KSAU Sammanträdesplan 2024 för kommunfullmäktige, kommunstyrelsen och kommunstyrelsens arbetsutskott

- Sammanträdesplan 2024 för kommunstyrelsens arbetsutskott, kommunstyrelsen och kommunfullmäktige

Skickas till

Kommunfullmäktige

Paragrafen är justerad

Justerandes sign

Utdragsbestyrkande

Sammanträdesplan 2024 för kommunfullmäktige, kommunstyrelsen och kommunstyrelsens arbetsutskott

Kommunstyrelsens arbetsutskott (ksau) (börjar kl 8.30 om inget annat anges) Torsdagar	Kommunstyrelsen (börjar kl 13 om inget annat anges) Tisdagar	Kommunfullmäktige (börjar kl 17 om inget annat anges) Torsdagar
JANUARI		
18 januari	30 januari	-
FEBRUARI		
8 februari	27 februari	22 februari
MARS		
21 mars	-	21 mars
APRIL		
-	16 april (årsredovisning)	-
MAJ		
8 maj Obs! Ons	28 maj	2 maj (årsredovisning)
JUNI		
5 juni Obs! Ons	18 juni (kf sept)	5 juni Obs! Ons
AUGUSTI		
15 augusti	-	-
SEPTEMBER		
26 september	3 september	19 september
OKTOBER		
10 oktober	8, 29 oktober (budget/plan) + skattesats	24 oktober
NOVEMBER		
14, 28 november	26 november	21 november (budget/plan) + skattesats Obs! Start kl 16
DECEMBER		
-	10 december	11 december Obs! Ons

16. Befrielse från uppdrag som ledamot (C) i kommunfullmäktige KS2022/212

Från: Sandra Lindholm

Skickat: den 20 september 2023 09:04

Till: Suzanna Bengtsson <suzanna.bengtsson@bollebygd.se>

Ämne: Avsägelse

Hej,

Avsäger mig här med mina uppdrag i KF, KS och val- och arvodesberedningen.

Sandra Lindholm

17. Befrielse från uppdrag som ledamot (C),
samt kompletteringsval, i kommunstyrelsen
KS2022/231

Från: Sandra Lindholm

Skickat: den 20 september 2023 09:04

Till: Suzanna Bengtsson <suzanna.bengtsson@bollebygd.se>

Ämne: Avsägelse

Hej,

Avsäger mig här med mina uppdrag i KF, KS och val- och arvodesberedningen.

Sandra Lindholm

18. Befrielse från uppdrag som ersättare (C), samt kompletteringsval, i val- och arvodesberedningen KS2023/233

Från: Sandra Lindholm

Skickat: den 20 september 2023 09:04

Till: Suzanna Bengtsson <suzanna.bengtsson@bollebygd.se>

Ämne: Avsägelse

Hej,

Avsäger mig här med mina uppdrag i KF, KS och val- och arvodesberedningen.

Sandra Lindholm

19. Befrielse från uppdrag (M) som ledamot och ordförande, samt kompletteringsval, i utbildningsnämnden KS2022/232

Från: Jonatan Backlund <jonatan.backlund@bollebygd.se>

Skickat: den 26 september 2023 08:57

Till: Suzanna Bengtsson <suzanna.bengtsson@bollebygd.se>

Ämne: SV: Avsäger mig mitt uppdrag

Hej Susanna,

Jag avsäger mig min plats som ledamot och ordförande i utbildningsnämnden.

Med vänlig hälsning,

Jonatan Backlund

Ordförande

Utbildningsnämnden

20. Befrielse från uppdrag som ordförande i kommunrevisionen KS2022/230

Från: [Suzanna Bengtsson](#)
Till: [Tommy Andersson](#)
Ärende: Elin Axelsson/ Avsägelse uppdrag
Datum: den 6 oktober 2023 09:23:07

Från: Elin Axelsson <elin.axelsson2@bollebygd.se>
Skickat: den 4 oktober 2023 20:47
Till: Suzanna Bengtsson <suzanna.bengtsson@bollebygd.se>
Ämne: Sv: Elin Axelsson/ Avsägelse uppdrag

Hej

Då avsäger jag mig rollen som ordförande i revisionen
Jag avsäger mig också uppdragen som revisor för:

Bollebo stiftelse
SÄRF
Boråsregionen

Jag kommer dock sitta kvar som revisor inom revisionsgruppen

Mvh: Elin Axelsson

21. Fråga (SD) till kommunstyrelsens
ordförande om flaggning av Israels flagga
KS2023/255

Från: gunnar.riegertz@sd.se <gunnar.riegertz@sd.se>

Skickat: den 13 oktober 2023 11:55

Till: Suzanna Bengtsson <suzanna.bengtsson@bollebygd.se>; Daniel Persson <p.e.daniel.persson@sd.se>; Lisette Vermeulen <lisette.vermeulen@sd.se>

Ämne: Fråga till Kommunstyrelsens ordförande

Du får inte e-post ofta från gunnar.riegertz@sd.se. [Se varför det här är viktigt.](#)

Hej Suzanna

önskar ställa denna fråga till ordförande Ulf Rapp i kommunfullmäktiges möte 19 oktober.

Israel har utsatts för en fasansfull attack, som både kan beskrivas som terrorism och anfallskrig där kvinnor och barn mördas besinningslöst i vad som kallas "Israels 11 september"

Ulf, du vägrar att medverka till att låta hissa Israels flagga bredvid Ukrainas flagga utanför kommunhuset, med argumentet:

"Den politiska majoriteten har inte för avsikt att å Bollebygds kommuns vägnar ta parti för endera parten"

Min fråga till dig är därför:

-Vad är din motivering för att du gör en skillnad mellan att Bollebygd ju tar parti för Ukraina genom att hissa deras flagga och att Bollebygd skall ta parti för Israel genom att hissa deras, har de olika värde för dig?

Med vänlig hälsning,

Gunnar Riegertz, ledamot SD Bollebygd